

การศึกษายุทธศาสตร์ที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

นางสาว ประภัสสร กาญจนประกร

สถาบันวิทยบริการ
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A STUDY OF THE ACTUAL AND EXPECTED ROLES IN SCHOOL AND COMMUNITY
RELATIONSHIP ADMINISTRATION OF LARGE SECONDARY SCHOOL
ADMINISTRATORS, UNDER THE OFFICE OF
BANGKOK EDUCATION SERVICE AREA 1**

Miss Prapatsorn Kanchanaprakorn

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education**

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

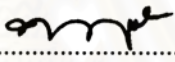
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1

โดย นางสาวประภัสสร กาญจนประกร

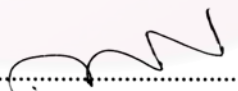
สาขาวิชา บริหารการศึกษา

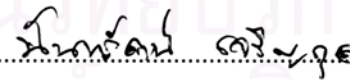
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. นันทรัตน์ เจริญกุล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณะบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา คุปรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. นันทรัตน์ เจริญกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญาพิมพ์ อุสาโห)

ประภัสสร กาญจนประกร : การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 (A STUDY OF THE ACTUAL AND EXPECTED ROLES IN
SCHOOL AND COMMUNITY RELATIONSHIP ADMINISTRATION OF LARGE SECONDARY
SCHOOL ADMINISTRATORS, UNDER THE OFFICE OF BANGKOK EDUCATION SERVICE
AREA 1) อ.ที่ปรึกษา: อ.ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล, 228 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการ
บริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยเก็บข้อมูลจาก กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน
181 คน กลุ่มครูจำนวน 242 คน และกลุ่มผู้ปกครองจำนวน 375 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดเกณฑ์มาตรฐาน
โรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา 2539 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติ
จริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนและชุมชน ทั้ง 6 ด้าน ของผู้บริหาร พบว่า ในภาพรวม บทบาทที่มีการปฏิบัติจริงในระดับมาก ได้แก่ บทบาท
ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน, การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และ การวางแผนงานสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บทบาทที่มีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ได้แก่ บทบาทด้านการ
ประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน , การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และการให้บริการ
ชุมชน ส่วนบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง
และบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงและ
บทบาทที่คาดหวัง ของผู้บริหารทุกด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาควิชา นโยบายน การจัดการ
และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิติศ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4883709927 MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: DESIRABLE CHARACTERISTICS/ SCHOOL ADMINISTRATORS

PRAPATSORN KANCHANAPRAKORN: A STUDY OF THE ACTUAL AND EXPECTED ROLES IN SCHOOL AND COMMUNITY RELATIONSHIP ADMINISTRATION OF LARGE SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATORS, UNDER THE OFFICE OF BANGKOK EDUCATION SERVICE AREA 1. THESIS ADVISOR: NUNTARAT CHAROENKUL, Ph.D., 228 pp.

The purpose of this descriptive research is to study and compare the actual and expected roles in school and community relationship administration of large secondary school administrators, under the Office of Bangkok Education Service Area 1.

The sample consisted of 181 school administrators, 242 teachers and 375 parents from large secondary schools, under the Office of Bangkok Education Service Area 1. Check list and rating scale questionnaires were used. They were developed from the conceptual framework of standard criteria of secondary schools, under the Department of General Education on the relationships between schools and community. Questionnaire respondents' status was analyzed with frequencies and percentage; whereas, the actual and expected roles of school administrators were done with mean, standard deviation and t-test.

The research on six of the actual and expected roles in administering the relationships between schools and community revealed that:

1. On the whole, the actual roles scored high were 1) the role in building and advertising school good reputation, 2) the role in getting support from community, 3) the role in planning of the creation of relationships between schools and community.
2. The actual roles scored medium were 1) the roles in evaluating the creation of relationships between schools and community, 2) the participation in developing and servicing the community.
3. All expected roles were scored high.
4. The comparison between the actual and expected roles in administering relationships between schools and community, on the whole, expressed that the differences between all actual roles and expected roles were statistically significant at 0.05.

Department Educational Policy, Management, and Leadership
 Field of Study Educational Administration
 Academic year 2006

Student's signature.....*Prapatsorn*
 Advisor's signature.....*Nuntarat Charoenkul*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความกรุณาอย่างยิ่งของ อาจารย์ ดร. นันทรัตน์ เจริญกุล ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านให้ความกรุณา ในการให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น พร้อมทั้ง ตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์ ด้วยความเอาใจใส่ดูแลมาตลอดจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กอบกุล พลฤกษ์วัน ที่ให้ข้อคิดและชี้แนะแนวทางปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉัฐนิภา คุปรัตน์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตลอดจนช่วยสรุปแนวเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจที่จะดำเนินการทำวิจัย พร้อมทั้งตรวจทาน และแก้ไข ในบางส่วนของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชญาพิมพ์ อุดาโห กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะ เพื่อการ ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบ แก้ไข ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และให้คำแนะนำเป็นอย่างดี และขอขอบคุณผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้ปกครองโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลมาดำเนินการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้อง ครอบครัวกาญจนประกร และครอบครัวอ่อนสวัสดิ์ อาจารย์ อชริยา วิทยารมภ์ อาจารย์ สุวพร บุณยพงศ์ และคุณปราณี มอญแก้ว พี่ๆ โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม และพี่น้องๆ นิสิตภาควิชา นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา หากการวิจัยครั้งนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางการศึกษา ข้าพเจ้าขอยกคุณความดีให้ทุกท่าน ที่กล่าวมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ของการวิจัย.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย.....	11
ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัย.....	12
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	14
บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง	19
แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียน	22
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานใน โรงเรียนมัธยมศึกษา	27
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับ ชุมชน	33
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	77

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย	88
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	88
สมมติฐานของงานวิจัย	88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	94
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	97
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	99
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้ตอบ	
แบบสอบถาม	99
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการ	
บริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียน	
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา	
กรุงเทพมหานคร เขต 1	110
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	163
สรุปผลการวิจัย	164
อภิปรายผล	175
ข้อเสนอแนะ	193
รายการอ้างอิง	197
ภาคผนวก	205
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	206
ภาคผนวก ข สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	208
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	215
ภาคผนวก ง รายชื่อกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย	226
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	228

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากร ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1	91
2 แสดงจำนวนประชากร ผู้บริหาร ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งหมดที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง	92
3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูผู้ให้ข้อมูล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1	93
4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองผู้ให้ข้อมูล ของโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1	94
5 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตาม ผู้ให้ข้อมูล.....	97
6 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ใน สถานศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร	100
7 จำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัว ประชากร	102
8 จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร	104
9 สรุปจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ	107
10 สรุปผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติ จริงทั้ง 6 ด้าน	111
11 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการวางแผน งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	113
12 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการสร้างและ เผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	116
13 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการให้ บริการชุมชน	120

ตารางที่	หน้า
14 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	123
15 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	125
16 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	129
17 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ทั้ง 6 ด้าน	132
18 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	134
19 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	137
20 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการชุมชน	140
21 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	143
22 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	145
23 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	149
24 สรุปการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ทั้ง 6 ด้าน	151
25 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	152
26 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	154
27 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการชุมชน.....	156

ตารางที่	หน้า
28 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชน	158
29 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการได้รับการ สนับสนุนจากชุมชน	159
30 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการประเมินผล งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	161

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมประเทศชาติ และประชาคมโลกในทุกด้าน กล่าวคือ การศึกษาทำให้คนไทยและประชาคมไทยเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล การศึกษาจึงเป็นความหวังของชาติ ดังนั้นการพัฒนาประเทศจะต้องพัฒนาบุคคลก่อนเป็นอันดับแรก ดังที่ภิกษุโณสาธิต (2530 : 16) กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ถ้าทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพย่อมสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรมและด้านอื่นๆ และด้วยเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์จึงเป็นที่มาให้เกิดการปฏิรูปการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา ที่เน้นให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่ระดับท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมที่ต้องการเน้นให้ทุกชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ และในฐานะที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีพันธกิจเป็นศูนย์พัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ โรงเรียนจึงมีบทบาทที่ถูกคาดหวังจากสังคมให้เป็นโรงเรียนชุมชน ที่จัดการศึกษาเพื่อชุมชนตามความต้องการของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบตามปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตและเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน ดังที่กล่าวโดย สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และวิชญา ปาณปณณัง (2546 : 11-12, 27-28)

โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ให้การศึกษแก่คนในชาติ เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ มีคุณภาพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ปัจจุบันการบริหารโรงเรียนต้องยึดหลักความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนโรงเรียน เพราะการบริหารโรงเรียนเป็นระบบเปิดจึงต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ซึ่งนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534:27) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจำเป็นต้องเป็นกระบวนการสองทางคือ โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ในเวลาเดียวกันชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาคุณธรรม ความรู้ ความสามารถ และมีทักษะที่พัฒนาต่อจากระดับประถมศึกษา โดยเน้นความต้องการ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและอาชีพ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2545 : 55) นอกจากนี้โรงเรียนมัศึกษายังมีภาระงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 ซึ่งกรมสามัญศึกษา (2540) ได้กำหนดไว้ 7 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 การบริหารทั่วไป, หมวดที่ 2 งานธุรการ, หมวดที่ 3 งานวิชาการ, หมวดที่ 4 งานปกครองนักเรียน, หมวดที่ 5 งานบริหารงานบริการ, หมวดที่ 6 โรงเรียนกับชุมชน และหมวดที่ 7 การบริหารอาคารสถานที่ ภายหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทำให้โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานทั้ง 7 หมวดดังกล่าวให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในหมวด 5 ส่วนที่ 1 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ มาตรา 39 ที่ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

ในยุคปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาเมื่ออาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ชีระ รุญเจริญ (2546 : 1) และจากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การกำหนดภารกิจของสถานศึกษาในยุคปฏิรูปมีดังนี้ คือ การจัดการศึกษาหลายรูปแบบและให้มีการเทียบโอนผลการเรียนได้ (มาตรา 15) , การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มาตรา 24), การประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (มาตรา 26), การจัดทำสาระหลักสูตรระดับสถานศึกษา (มาตรา 27), การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน (มาตรา 29), การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (มาตรา 30) , การจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 40) และการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (มาตรา 47-มาตรา 51 และ มาตรา 72)

สาระสำคัญประการหนึ่งของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เป็นสิ่งท้าทายผู้บริหาร โรงเรียนหรือผู้บริหารสถานศึกษา คือ บทบาทในการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานระหว่าง ครู โรงเรียนและชุมชน บทบาทในการเป็นผู้นำชุมชนตามภารกิจของ

สถานศึกษาในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ตามมาตราที่ 29 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน อิศรา ชูชาติ (2546 : 81-88)

บทบาทในอุดมคติของโรงเรียน คือ สถาบันที่มีความเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับชุมชนโดยตรง โรงเรียนต้องทำหน้าที่และดำเนินงานโดยมีความร่วมมือกับชุมชน แต่ในการปฏิบัติโรงเรียนหรือสถานศึกษากลับตัดสินใจและดำเนินการตามลำพังในเรื่องการกำหนดนโยบายของโรงเรียน การบริหารงานโรงเรียน การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน โดยมีบุคลากรของสถานศึกษาเป็นแกนนำ อิศรา ชูชาติ (2546:81) และจากรายงานวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา (2543 : 107-108) พบว่า เป็นไปตามนโยบายของส่วนกลาง โดยที่สถานศึกษาไม่ได้คิดใหม่ หรือเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดมากนัก นอกจากนี้ สมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล(2546 : 189) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อคุณภาพของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้นำเสนอประเด็นสภาพปัจจุบันของปัญหาที่เกิดจากการขาดการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เท่าที่ค้นพบได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไม่ดีเท่าที่ควร ชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา

จากผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษาและผลการศึกษาของสมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล สะท้อนให้เห็นถึงการขาดการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน คือโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และชุมชนเองก็ไม่เห็นความสำคัญในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ทำให้ความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่ดี เกิดผลกระทบต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารการศึกษายุคปัจจุบัน เพราะโรงเรียนต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนา

โรงเรียน แนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในปัจจุบันได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการเรียนการสอนกลุ่มอาชีพ ถ้าโรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือและขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้ว ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้คงจะประสบความสำเร็จได้ยาก กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 237) นอกจากนี้ สุนีย์ เขียดสังข์ (2546 : 19) กล่าวว่า ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ ได้นั้น นอกจากการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว ยังจะต้องได้รับความร่วมมือ ความอนุเคราะห์จากองค์การภายนอก ที่มีความใกล้ชิดและช่วยเหลือสถานศึกษา คือ ชุมชน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น ความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ควรเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของชุมชน และความเจริญก้าวหน้าของชุมชน ก็จะเป็นผลจากความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนเช่นเดียวกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นการดำเนินงานของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และเป็นหน้าที่ของโรงเรียน โดยมุ่งหวังให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นประโยชน์และเกิดผลดีร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉพาะความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพราะการจัดการศึกษาจะต้องสัมพันธ์สอดคล้องและเกื้อกูลกับชีวิตของชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535 : 25) และในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 8 (2) , มาตรา 9 (6) , มาตรา 12 และมาตรา 41 ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และชุมชนกับสถานศึกษา ในเรื่องที่กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา , การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น , การให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น บุญเลี้ยง ทุมทอง (2545 : 54) ดังนั้นโรงเรียนหรือสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุดจะต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมายที่บัญญัติไว้ตามมาตราต่างๆของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพิจารณาผลงานที่ต้องการให้เกิดขึ้นและผลงานที่ปฏิบัติได้ในปัจจุบัน
สมบูรณ์ นนทสกุล (2548 : 108-109)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร แบ่งเขตการบริหารงานออกเป็น 3 เขตพื้นที่ โดยในเขตพื้นที่ เขต 1 จะมีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 39 แห่ง ในเขตพื้นที่ เขต 2 จะมีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 36 แห่ง และในเขตพื้นที่ เขต 3 จะมีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 42 แห่ง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้แบ่งขนาดโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์ 4 ขนาด คือ ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ขนาดกลาง จำนวนนักเรียนอยู่ระหว่าง 121 – 600 คน ขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนอยู่ระหว่าง 601 – 1,500 คน และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป เมื่อใช้เกณฑ์การแบ่งขนาดดังกล่าว ทำให้เขต 1 มีโรงเรียนขนาดกลาง 1 แห่ง ขนาดใหญ่ 11 แห่ง และขนาดใหญ่พิเศษ 27 แห่ง สำหรับเขต 2 มีโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 แห่ง และขนาดใหญ่พิเศษ 35 แห่ง ส่วนเขต 3 มีโรงเรียนขนาดกลาง 1 แห่ง ขนาดใหญ่ 15 แห่ง และขนาดใหญ่พิเศษ 26 แห่ง เมื่อพิจารณาขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์ดังกล่าว จะพบว่าเขตพื้นที่ 1 และเขตพื้นที่ 3 มีความคล้ายคลึงกัน คือ ทั้งสองเขตมีโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนใกล้เคียงกัน แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือลักษณะของชุมชนและความคงที่ของจำนวนนักเรียน กล่าวคือ เขตพื้นที่ 3 จัดเป็นชุมชนในเขตชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร สภาพชุมชนยังคงมีความเป็นสังคมชนบทอยู่มาก สถานประกอบการประเภทโรงงานหรือธุรกิจขนส่งยังคงมีการขยายตัวน้อย สำหรับอัตราของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 15 แห่งของเขต 3 จะมีจำนวนนักเรียนในอัตราส่วนที่ไม่คงที่โดยจำนวนนักเรียนที่ต่ำสุดคือ 602 คน สูงสุดคือ 1,355 คน และอัตราส่วนของจำนวนครูที่ต่ำสุดคือ 32 คนและสูงสุดอยู่ที่ 64 คน ในขณะที่เขตพื้นที่ 1 จัดเป็นชุมชนเมืองในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร มีสถานประกอบการประเภทโรงงานหรือธุรกิจขนส่งหลายแห่ง มีการแข่งขันและมีค่าครองชีพสูง อีกทั้งยังมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น อาทิเช่น ชาวชุมชนย่านคลองเตย และชาวชุมชนรถไฟหรือชุมชนย่านมักกะสัน เป็นต้น ซึ่งมีทั้งคนที่เป็นคนดั้งเดิม และคนที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่เป็นเวลาหลายปี ฐานะของคนในชุมชนส่วนใหญ่จะค่อนข้างยากจน และจะมีรายได้จากการประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย หรือทำงานในบริษัทห้างร้าน อัตราของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 11 แห่งของเขต 1 มีจำนวนนักเรียนในอัตราที่ต่ำสุด 1,029 คน และสูงสุดอยู่ที่ 1,438 คน ส่วนอัตราส่วนของจำนวนครูที่ต่ำสุดคือ 43 คน และสูงสุดคือ 70 คน อีกทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนเก่าแก่มีประวัติการก่อตั้งโรงเรียนที่ยาวนาน

จากการประมวลลักษณะของเขตพื้นที่จากข้อมูลในเบื้องต้นและจากศึกษาเอกสารที่ได้มีการประเมินสรุปปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการแก่ชุมชนและผู้ปกครองในด้านต่างๆ เช่น วิชาการ ทักษะอาชีพ สุขภาพอนามัย ของโรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่ก่อตั้งมานาน พบว่าโรงเรียนยังไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่ติดภารกิจ จึงไม่สามารถสละเวลารับบริการของโรงเรียนได้ อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางค่อนข้างขาดแคลน ทำให้ไม่สามารถให้การสนับสนุนเรื่องทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างเต็มที่ ผู้บริหารซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำเป็นต้องเป็นผู้มีบทบาทในการประสานให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง และเป็นตัวแทนของโรงเรียนที่ประสานให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้บริหารต้องพยายามเข้าหา โน้มน้าวและชักนำให้ผู้ปกครองในเขตชุมชนซึ่งถือว่าเป็นเขตพื้นที่บริการให้มีความเสียสละ เกิดความตระหนักในหน้าที่ มีความสนใจและต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยผู้บริหารต้องพยายามชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้ปกครองให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นองค์การหนึ่งที่สำคัญของชุมชน ที่ชุมชนต้องให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบ และในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องพยายามจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพให้กับนักเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนด้วยเช่นกัน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ธีรพนธ์ คงนาวัง (2543 : 71) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินงานที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องปรับบทบาทที่จะปฏิบัติจริงเพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามความคาดหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารเมื่อพิจารณาจากภารกิจตามตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียน ตามยุคปฏิรูปการศึกษาปัจจุบัน พบว่าบทบาทต่างๆ ที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารได้แก่ บทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ, บทบาทด้านการบริหารงานธุรการ, บทบาทด้านการบริหารงานบุคคล, บทบาทด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน, บทบาทด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และบทบาทด้านการปฏิบัติงานอื่นๆ นอกจากนี้ ผู้บริหารซึ่งเป็นระดับผู้นำของสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่จุดหมายปลายทางจะต้องให้ความสำคัญต่องานด้านโรงเรียนกับชุมชน มิใช่เห็นว่างานด้านวิชาการหรืองานสนับสนุนที่กำหนดไว้สำคัญเพียงอย่างเดียว เพราะงานด้านชุมชนจะเป็นปัจจัยเสริมให้การ

พัฒนาการศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547 : 172)

ความสำคัญและสภาพและปัญหาของการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่กล่าวมาแล้ว มีส่วนผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการบริหารของตนเอง เพื่อให้บรรลุตามความคาดหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และชุมชนกับสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้ควบคุมดูแลนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ย่อมมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานของตนเองและได้รับการถูกคาดหวังจากครูและผู้ปกครองในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้วยเช่นกัน หากผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่กำหนดไว้ไม่สมบูรณ์ ย่อมส่งผลกระทบต่อบทบาทที่คาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นจากการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษารอบด้านที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการแก้ไข ปรับเปลี่ยน หรือปรับปรุงพฤติกรรมบทบาทของผู้บริหารให้เหมาะสมต่อการบริหารงานและเป็นแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษารอบด้านที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 11 แห่ง

2. การวิจัยนี้ยึดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา 2539 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย มี 6 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
3. การให้บริการชุมชน
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามสิทธิและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา และมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน มี 2 ลักษณะได้แก่ บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง

บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามตำแหน่งที่ถูกคาดหวังให้บุคคลในแต่ละตำแหน่งแสดงออก

บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานที่บุคคลในแต่ละตำแหน่งได้ปฏิบัติและแสดงออกจริง สามารถสังเกตเห็นได้

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจและร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครอบคลุมงาน 6 ด้าน คือ การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน และการทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดอุดมการณ์เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ถักตะนิตย และความประพฤติดของบุคลากรในโรงเรียน การสร้างเกียรติประวัติทางด้านวิชาการ ด้านจริยธรรมและคุณธรรม ด้านกีฬา รวมทั้งการรวบรวมและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

การให้บริการชุมชน หมายถึง การบริการด้านข่าวสาร ด้านนันทนาการ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ และด้านวิชาการ รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และการส่งเสริมอาชีพ

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และการให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น

การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การจัดตั้งองค์กร เพื่อสนับสนุนโรงเรียน ในด้านวิชาการ ทุนทรัพย์ และการบริการ

การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การประเมินผลงานที่โรงเรียนและชุมชนได้ร่วมกิจกรรมกัน แล้วสรุปผลอย่างสม่ำเสมอ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนทุกระดับ ตั้งแต่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ และหัวหน้ากลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ ซึ่งได้รับคำสั่งแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากผู้อำนวยการโรงเรียน

ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนและเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ หรือบุคคลที่รับผิดชอบดูแลบุตร หลาน ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

ชุมชน หมายถึง อาณาบริเวณซึ่งเป็นเขตพื้นที่ให้บริการของสถานศึกษาที่มีประชาชนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ร่วมกัน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจน ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 601-1,500 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการแก้ไข ปรับเปลี่ยน หรือ ปรับปรุง พฤติกรรม บทบาทของผู้บริหาร ให้เหมาะสมต่อการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จาก 11 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 11 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายต่างๆ จำนวน 30 คน หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ จำนวน 77 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ จำนวน 88 คน ครู จำนวน 617 คน และผู้ปกครอง จำนวน 13,584 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 11 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายต่างๆ จำนวน 30 คน หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ จำนวน 77 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ จำนวน 88 คน รวม 206 คน

ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้มาจากการสุ่มโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970:68) ได้กลุ่มตัวอย่าง 242 คน

ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้มาจากการสุ่มโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970:68) ได้กลุ่มตัวอย่าง 375 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 823 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา (2539) เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง/หน้าที่ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และไปปรับแบบสอบถามคืนด้วย
ตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหา
ค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร โรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในการบริหารงาน
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและ
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ที่หาได้ในข้อ 2 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ในการทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอผลการ
วิเคราะห์ด้วยตารางประกอบความเรียง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอรายงานการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

บทที่ 1 เป็นการเสนอความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย
ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย
วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ประกอบด้วย การนำเสนอเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีการเรียงลำดับเนื้อหา ดังนี้

1. ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง
3. แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานใน โรงเรียนมัธยมศึกษา
5. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน
6. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท

นักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามเกี่ยวกับความหมายของบทบาท (Role) ไว้ ดังนี้

ภิญโญ สาร (2526 : 29-30) ได้ให้ความหมายว่า บทบาท หมายถึง ความคาดหวังที่บุคคลอื่นคาดหวังจะให้บุคคลในตำแหน่งกระทำ หรือการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์หนึ่งขณะที่บุคคลดำรงตำแหน่งอยู่ในองค์การ

ทงอินทร์ วงศ์โสธร (2536 : 191) ได้ให้ความหมายว่า บทบาทเป็นตำแหน่งหน้าที่ในสถาบัน ผู้สวมบทบาทมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ บทบาทแต่ละบทบาทเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน เป็น ส่วนประกอบซึ่งกันและกันเพื่อทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ในสถาบันนั้นๆ

ไพบุลย์ ฉิ่งทองคำ (2540 : 341) ได้ให้ความหมายว่า บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรม ที่สังคมมีความคาดหวังว่า คนพึงมีและแสดงออกให้เหมาะสมกับสถานภาพ ตำแหน่งหรือหน้าที่ ความคาดหวังของสังคมจะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานการศึกษา ความเชื่อ เจตคติ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของคนในสังคมนั้นเป็นสำคัญ

Levinson (1964 : 284-285) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาท หมายถึง บรรทัดฐาน (Norm) ความคาดหวัง (Expectation) ข้อห้าม (Taboo) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และอื่น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งผูกพันกับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้ บทบาทตามความหมายนี้ คำนี้ถึงตัวบุคคลน้อยที่สุดแต่มุ่งไปที่การบ่งชี้หน้าที่อันควร
2. บทบาท หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น
3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่จะกระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำ เมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น

Good (1973 : 502) อธิบายความหมายของบทบาทไว้ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ลักษณะที่แสดงออกของบุคคลภายในกลุ่ม
2. รูปแบบพฤติกรรมที่คาดหวังตามตำแหน่งหน้าที่หรือการแสดงออกของแต่ละบุคคลตามความมุ่งหวังของสังคม

Katz and Kahn (1978 : 179) กล่าวว่า บทบาทประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นความคาดหวัง กับส่วนที่เป็นปฏิบัติหรือการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ ถือเป็น บทบาทที่ปฏิบัติจริง

Owens (1987 : 62) กล่าวว่า บทบาท เป็นการแสดงพฤติกรรมจริงๆของแต่ละบุคคล เมื่อมีการปฏิบัติสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ขณะปฏิบัติหน้าที่งานในตำแหน่งต่างๆในองค์กร และมักจะมีการคาดหวังที่

แน่นอนชัดแจ้งว่า จะให้แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างไร ทั้งนี้ การคาดหวังดังกล่าวนั้นถูกคาดหวังโดยผู้อื่น แต่การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างไรนั้นเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนซึ่งเป็นไปตามการคาดหวังที่เพิ่มขึ้นของตนเอง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกจะเป็นสิ่งที่เรียกว่าพฤติกรรมบทบาท

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลพึงมี และแสดงออกตามตำแหน่งหน้าที่ที่ตนดำรงอยู่ หรือตามความมุ่งหวังของสังคม พฤติกรรมที่บุคคลในตำแหน่งต่างๆแสดงออกมาจริง และสามารถสังเกตเห็นได้ จัดเป็นบทบาทที่ปฏิบัติจริง และพฤติกรรมที่บุคคลอื่นต้องการให้บุคคลในตำแหน่งนั้นๆแสดงออกมาจัดเป็นบทบาทที่คาดหวัง

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

ความคิด ความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีบทบาทในทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมนั้น มีนักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทไว้หลายประการ สามารถนำมาพิจารณาพอเป็นสังเขปได้ดังนี้

Parsons (1951 : 24) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่า บทบาทเป็นการจัดระเบียบโดยการสร้างและกำหนดการมีส่วนร่วมของบุคคลในกระบวนการที่มีการกระทำร่วมกัน ซึ่งเป็นการรวมความคาดหวังที่เกี่ยวกับตนเองและของบุคคลอื่นๆที่เขามีสัมพันธด้วย

Krech และคณะ (1962 : 338) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่า บทบาทเป็นแบบแผนของความ ต้องการ เป้าหมาย ความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และการกระทำที่สมาชิกของชุมชนคาดหวังว่าควรเป็นไปตามชนิดของตำแหน่งที่อยู่ บทบาทมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานภาพ

Broom และ Selznick (1973 : 36) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่า บทบาทประกอบด้วยลักษณะต่างๆ 3 ประการ คือ

1. บทบาทในอุดมคติหรือสิ่งที่สังคมกำหนดไว้ (The socially prescribed or ideal role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมไว้

2. บทบาทตามการรับรู้ (The perceived role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ และอาจแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

3. บทบาทที่กระทำจริง (The performed role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำไปจริง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความคาดหวังและการรับรู้ของแต่ละบุคคล ตลอดจนความกดดันและโอกาสในแต่ละสังคมในระยะเวลาหนึ่งๆ และยังรวมถึงบุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทจะเน้นถึง บทบาทของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่ง ซึ่งแต่ละตำแหน่งจะถูกสมาชิกในชุมชนคาดหวังไว้ในระดับหนึ่งว่า พฤติกรรมของคนที่อยู่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ควรจะทำอะไรบ้าง ซึ่งในแต่ละองค์การบุคคลต่างก็สังเกตบทบาทซึ่งกันและกันและรับรู้หรือเข้าใจว่าตนเองควรแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมอย่างไร และในขณะเดียวกันก็คาดหวังว่า บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้นๆ ควรจะแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมเช่นไรด้วยเช่นกัน

ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทไว้หลายประการ สามารถนำมาพิจารณาพอเป็นสังเขปได้ดังนี้

Getzels และ Guba (อ้างถึงใน สมาน ประวันโต, 2548:13-14 และจันทรานี สงวนนาม, 2545:105-108) ได้นำเสนอทฤษฎีระบบสังคม ที่มีแนวความคิดว่า พฤติกรรมของบุคคลในสังคมคือหน้าที่ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทบาท (Role) กับบุคลิกภาพ (Personality) รูปแบบของระบบสังคมดังกล่าวประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 มิติ คือ

1. มิติสถาบัน (Nomothetic Dimension) ประกอบด้วย

1.1 สถาบัน (Institution) เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อความอยู่รอด

1.2 บทบาท (Role) บทบาทเป็นตำแหน่งหน้าที่ในสถาบันที่ผู้สวมบทบาทมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ บทบาทแต่ละบทบาทเกี่ยวข้องกันและกัน เป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกันเพื่อทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ในสถาบันนั้นๆ

1.3 ความคาดหวัง (Expectation) เป็นความคิดของบุคคลที่มีบทบาทนั้น ความคาดหวังอาจจะมาจากบุคคลที่สวมบทบาทหรือคนอื่นที่อยู่ภายในสถาบันหรือภายนอกสถาบัน

2. มิติบุคคล (Ideographic Dimension) ประกอบด้วย

2.1 บุคคล (Individual) หมายถึง มนุษย์ที่มีลักษณะแตกต่างกันด้านสรีรวิทยาและจิตวิทยา บุคลิกภาพและความต้องการต่างกัน

2.2 บุคลิกภาพ (Personality) เป็นโครงสร้างของบุคคลในเชิงจิตวิทยา เป็นองค์ประกอบที่เป็นพลวัตภายในตัวบุคคล ประกอบด้วยความต้องการเป็นหลัก ความต้องการจะเป็นตัวควบคุมการตอบสนองของบุคคลต่อสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ ค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล

2.3 ความต้องการ (Needs) เป็นความโน้มเอียงที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเป้าหมายและหวังผลสำเร็จในความต้องการนั้น

ทศนา บุญทอง (2524 : 95) ได้ให้แนวคิดในเรื่องของมโนทัศน์ของทฤษฎีบทบาทว่า บทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น ได้ถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้านทั้งจากผู้อื่นรวมทั้งตัวเองด้วย สิ่งเหล่านี้เกิดจากกระบวนการซึ่งเรียกว่า “ กระบวนการทางสังคม ” (Socialization) ถ้าความคาดหวังจากทุกฝ่ายไม่ตรงกันและผู้ดำรงอยู่ในบทบาทไม่สามารถปรับให้มีความพอดี ก็จะเกิดปัญหาต่อต้านขัดแย้งในบทบาท หรือความล้มเหลวในบทบาทได้และผลที่ตามมาคือ ความล้มเหลวของงาน ดังนั้นการแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่จะเป็นไปได้อย่างถูกต้องเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างและที่สำคัญ ได้แก่

1. ความเข้าใจในบทบาทที่ตนต้องแสดงหรือต้องปฏิบัติ
2. ประสบการณ์ของผู้ที่ต้องแสดงบทบาท
3. บุคลิกของผู้แสดงบทบาทนั้น

Allport (1967 : 181-184) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของบุคคลว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บทบาทที่สังคมคาดหวัง (Role Expectation) คือบทบาทที่สังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังที่กำหนดโดยกลุ่มสังคมและโดยสถานภาพที่บุคคลนั้นครองอยู่
2. การรับรู้บทบาท (Role Perception) คือการที่บุคคลรับรู้ในบทบาทของตนเองว่าจะมีบทบาทอย่างไรและสามารถมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ที่รับรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลนั่นเอง โดยการรับรู้ในบทบาทและความต้องการของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ตลอดจนเป้าหมายในชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3. การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acceptance) จะเกิดขึ้นเมื่อมีความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และบทบาทหน้าที่ที่ตนเองรับรู้อยู่ การยอมรับบทบาทเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในบทบาทและการสื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้น ทั้งนี้เพราะบุคคลไม่ได้ยินดียอมรับบทบาททุกบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกหรือถูกแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่ง และมีบทบาทหน้าที่ปฏิบัติก็ตาม เพราะถ้าหากบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหายหรือเสียประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการ (Role Conflict) หรือค่านิยมของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่ก็พยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้นหรือไม่ยอมรับบทบาทนั้น

4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง (Actual Role) ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวังหรือเป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลจะปฏิบัติตามหน้าที่ได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ ระดับการยอมรับบทบาทนั้นๆของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่ ซึ่งเนื่องมาจากความสอดคล้องกันของบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและการรับรู้บทบาทของตนเอง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติจริงตามหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือการยอมรับจากสังคม การแสดงออกของบทบาทจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ อีกทั้งยังรวมถึงการแสดงออกในด้านที่เกี่ยวกับ คำพูด ลักษณะท่าทางการตอบสนอง กริยาอาการต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนกำลังทำหน้าที่อะไร มีตำแหน่งหรือฐานะทางสังคมอย่างไร

2. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง

บทบาทที่คาดหวัง

Stogdill (1959 : 127-128) กล่าวว่า บทบาทที่คาดหวัง เป็นรูปแบบของพฤติกรรมที่จะปฏิบัติ ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสังคม ซึ่งบทบาทที่คาดหวังนั้นจะมีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม เป็นไปตามตำแหน่งต่างๆ ในองค์การ

Gross (1964 : 382) กล่าวว่า บทบาทที่คาดหวัง คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์การ

Raven และ Rubin (1976 : 514) กล่าวว่า บทบาทที่คาดหวัง เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่เป็นคุณสมบัติและเป็นที่ยอมรับจากบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆในกลุ่มหรือองค์การ

สงวนศรี วิรัชชัย (2527 : 24) กล่าวว่า บทบาทที่คาดหวัง คือ บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่คนอื่นคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ ซึ่งบทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังมักจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด แต่ในบางครั้งบทบาทที่เกี่ยวข้องกับคาดหวังอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดก็ได้

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และ ชีรเวทย์ ประมวลรัฐการ (2538 : 13) กล่าวว่า บทบาทที่คาดหวัง คือ พฤติกรรมที่คาดหวัง เมื่ออยู่ในสถานภาพนั้น ๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบทบาทที่คาดหวัง หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามตำแหน่งที่ถูกคาดหวังให้บุคคลในตำแหน่งนั้น ๆ แสดงออก

บทบาทที่ปฏิบัติจริง

สงวนศรี วิรัชชัย (2527 : 24) กล่าวว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดเห็นของเจ้าตัวผู้อยู่ในตำแหน่ง

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และ ชีรเวทย์ ประมวลรัฐการ (2538 : 13) กล่าวว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่สังเกตได้ และเหมาะสมกับบทบาทที่ดำรงอยู่ในขณะนั้น ภายใต้ความสามารถ ระเบียบ และแรงจูงใจ

Mead (1979) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริงหรือบทบาทที่เป็นจริงนั้น ต้องประกอบด้วย

1. แบบ หรือลักษณะเฉพาะของตนเอง (An identification of self)

2. พฤติกรรมในสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งจะต้องพอเหมาะ กับลักษณะเฉพาะของตนเอง
(Behavior in a given situation appropriate to this identification)

3. ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น จะเป็นเครื่องช่วยชี้แนวทางในการกระทำที่เกิดขึ้น (A background of related acts by others (counter roles) which serve as cues to guide specific performance)

4. ในการแสดงบทบาทนั้น ต้องมีการประเมินผลการกระทำตามบทบาทด้วยตนเองและโดยบุคคลอื่น (An evaluation by the individual and by others of the role enactment)

Broom และ Selznick (1963 : 60) กล่าวว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงจะต้องเป็นบทบาทที่กระทำจริง ซึ่งเป็นไปตามความเชื่อของแต่ละบุคคล ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดัน และโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

Gordon (1963 : 357) ได้ให้ความหมายของบทบาทที่ปฏิบัติจริงได้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แต่ละบุคคลกระทำจริง ๆ ในการตอบสนองต่อข้อกำหนดต่าง ๆ ในตำแหน่งที่เขาครอบครองอยู่ ซึ่งโดยปรกติจะเป็นช่องว่างที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือแบบแผนในบทบาทที่ปฏิบัติจริง

Berlo (1968 : 153) กล่าวว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงเป็นพฤติกรรมที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่งของเขา ทั้งนี้ ความไม่สอดคล้องกันของบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงอาจมาจากสาเหตุที่บุคคลขาดความเข้าใจ ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่คาดหวัง และบุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Biddle (1979 : 14-15) กล่าวว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริง พิจารณาได้จากการแสดงพฤติกรรมจริงตามสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงหมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานที่บุคคลซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ ได้ปฏิบัติและแสดงออกจริง สามารถสังเกตเห็นได้

3. แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน

ความหมายของผู้บริหารโรงเรียน

สมบูรณ์ พรธนาณพ (2521) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารโรงเรียนว่า หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้มีอำนาจในการบริหารจัดการ หรืออำนวยการให้งานต่าง ๆ อันเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียน ในฐานะที่โรงเรียน คือ สถาบันทางสังคม ได้แก่ การให้บริการทางการศึกษาแก่สังคม เพื่อให้งานเหล่านั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สงวนศรี วิรัชชัย (2527 : 33) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการดำเนินกิจการทั้งหมดที่เป็นของโรงเรียน

วิโรจน์ สารรัตนะ และสัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ (2545 : 24-25) ได้รวบรวมคำนิยามจากนักวิชาการทางการศึกษาต่างๆ ที่ได้ให้คำนิยามคำว่า ผู้บริหาร โรงเรียน ไว้ในเชิงอุปมาอุปไมยในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น เปรียบเทียบผู้บริหารโรงเรียนเป็นเช่น นักการศึกษา เป็นเช่นผู้นำ เป็นเช่นผู้จัดการ และเป็นผู้มีความเชื่อในหลักการของตนเอง ทั้งยังกล่าวถึงหน้าที่ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีต่อการสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ว่า มีหน้าที่สร้างสรรค์กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม การอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล การพัฒนาวิชาชีพการบริหารงบประมาณ การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียน สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหาร โรงเรียน คือ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียนเปรียบเสมือนผู้นำและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน

Gorton (1983 : 47-49) เสนอบทบาทตามภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียน ไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ได้แก่ กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร ช่วยทำความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตร จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดการนิเทศภายใน อบรมบุคลากรด้านการสอนและการประเมินผล
2. การบริหารงานธุรการ ด้านการเงินและพัสดุ ได้แก่ จัดทำงบประมาณเงินรายได้ของโรงเรียน จัดระบบตรวจสอบภายใน จัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง จัดระบบการพัสดุ จัดระบบบัญชี
3. การบริหารงานอาคารและสถานที่ ได้แก่ จัดวางแผนเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ จัดระบบบำรุงและซ่อมแซมอาคารสถานที่และดูแลคนงานภารโรง
4. การบริหารงานบุคคล ได้แก่ กำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล ดำเนินการคัดเลือกครูและบุคลากรอื่นๆ มอบหมายงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา แจกวัสดุประสงค์ของสถานศึกษาให้สมาชิกทุกคนทราบ สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู วินิจฉัยหลักขณะเด่นและด้อยในการสอนของครู ช่วยเหลือครูในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน ประเมินผลการสอนของครู ปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครู ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพให้แก่ครูและส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ
5. การบริหารกิจการนักเรียน ได้แก่ จัดบริการแนะแนว จัดการปฐมนิเทศนักเรียน กำหนดนโยบายและกระบวนการเกี่ยวกับวินัยนักเรียน กำหนดมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักเรียน พัฒนาและประสานงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดสวัสดิการต่างๆ ให้แก่นักเรียน และรายงานพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ
6. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ กำหนดนโยบายและมาตรการในการให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน จัดดำเนินการให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชน ช่วยเหลือกิจกรรมของสมาคมครู ผู้ปกครอง ดำเนินการในเรื่องที่ผู้ปกครองมาร้องทุกข์ เป็นตัวแทนของสถานศึกษาในกิจกรรมของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่หรือในชุมชนอื่นๆ จัดบริการแก่ชุมชน
7. การปฏิบัติภารกิจอื่นๆ เช่น การจัดประชุมสัมมนา จัดการประชุมสัมพันธ์โรงเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน เป็นต้น

Purkey และ Smith (อ้างถึงใน ซีรพนธ์ คณาวัง, 2543:23) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการบริหารงานวิชาการ บริหารงานกิจการนักเรียน บริหารงานบุคคล บริหารงานอาคารสถานที่ บริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน และปฏิบัติการกิจอื่นๆ

Knezevick (1984 : 17-18) ได้กำหนดบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 17 บทบาท คือ

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง (Direction Setter) หมายถึง การเป็นผู้กำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader Catalyst) หมายถึง การเป็นผู้นำในงานด้านต่างๆของสถานศึกษา เป็นผู้มีอิทธิพลและจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม
3. บทบาทเป็นนักวางแผน (Planner) หมายถึง การเป็นผู้วางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ร่วมกับคณะกรรมการของสถานศึกษา
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) หมายถึง การเป็นผู้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา
5. บทบาทเป็นนักจัดองค์การ(Organizer) หมายถึง การเป็นผู้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา
6. บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) หมายถึง การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการจูงใจในการเปลี่ยนแปลง
7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) หมายถึง การเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆในสถานศึกษา
8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (Communicator) หมายถึง การเป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อและประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
9. บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง (Conflict Manager) หมายถึง การเป็นผู้คอยแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มภายในสถานศึกษา
10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา(Problem Manager) หมายถึง การเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาต่างๆของสถานศึกษา
11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบงาน (System Manager) หมายถึง การเป็นผู้นำในการจัดระบบงานและการพัฒนาสถานศึกษา
12. บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน (Instructional Manager) หมายถึง การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา

13. บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล (Personnel Manager) หมายถึง การเป็นผู้สรรหา คัดเลือก รักษา และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร (Resource Manager) หมายถึง การเป็นผู้นำทรัพยากรทั้ง ทรัพยากรสิ่งของ และบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูง

15. บทบาทเป็นผู้ประเมินผล (Appraiser) หมายถึง การเป็นผู้ประเมินผลการทำงาน และโครงการต่างๆของสถานศึกษา

16. บทบาทเป็นประธานในพิธี (Ceremonial Head) หมายถึง การเป็นผู้นำทางด้านการจัดงาน และพิธีการต่างๆของหน่วยงาน ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

17. บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Public Relater) หมายถึง เป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน รวมทั้งการให้บริการวิชาการแก่หน่วยงานอื่นๆ

Rebore (1985 : 14-31) กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารโรงเรียนว่า มี 3 บทบาท คือ บริหารงานวิชาการ บริหารงานบุคคล และ ปฏิบัติภารกิจอื่นๆ

Johnson (1991 : 294-295) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทดังนี้ คือ บริหารงานวิชาการ บริหารงานธุรการ บริหารงานบุคคล และบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ชุมชน

Sashkin และ Huddle (อ้างถึงใน ชีรพนธ์ คงนาวัง, 2543:23) ได้เสนอแนะบทบาทในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานการบริการในโรงเรียน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ชุมชน ผู้ปกครองและคณะกรรมการโรงเรียน

ประกอบ คูปรรัตน์ (2536 : 23-31) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องตระหนักในโอกาสที่จะมีการกระจายอำนาจทางการศึกษานั้น ได้แก่ การระดมทรัพยากรจากชุมชน การบริหารบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารทั่วไปโดยเฉพาะงานด้านการบริหารจัดการกับงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537 : 556) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมี 6 ประการ คือ บริหารงานวิชาการ บริหารงานธุรการ บริหารงานอาคารสถานที่ บริหารงานบุคคล บริหารงานกิจการนักเรียน และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้ภารกิจหลักคือ การบริหารงานวิชาการ

กรมสามัญศึกษา (2540 : 3-63) กำหนดบทบาทให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องปฏิบัติงานทั้งหมด 7 หมวด คือ การบริหารทั่วไป การบริหารงานธุรการ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานปกครองนักเรียน การบริหารงานบริการ การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารงานอาคารสถานที่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2542 : 12-32) ได้อธิบายบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีบทบาทในการบริหารงานด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการระดมทรัพยากรจากชุมชน บทบาทในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในตัวนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 20) กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ โดยกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทในการบริหารงานให้ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนควรมีหน้าที่ครอบคลุมงานต่างๆ ดังนี้ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งรวมถึงงานปกครองนักเรียน งานบริการ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความหมายของการบริหารงานโรงเรียน

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2526 : 66) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการให้บริการทางการศึกษา ผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการบริหารงานโรงเรียนและรูปแบบการบริหารงานโรงเรียน เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หวน พิณรุฬันธ์ (2529 : 7) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียน คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 3) ได้กล่าวว่า การบริหารงานโรงเรียน หมายถึง การบริหารงานภายในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการตามกระบวนการบริหารและใช้ทรัพยากรทางการบริหารให้บรรลุเป้าหมาย คือ การให้การศึกษและพัฒนานักเรียน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีรูปแบบและกระบวนการ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการให้บริการทางการศึกษา

ขอบเขตของการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา

การบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรืองานที่เป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ผู้บริหารโรงเรียน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของโรงเรียน ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและบรรลุมวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานโรงเรียนมัศึกษามีขอบเขตที่กว้างมาก ได้มีผู้กำหนดขอบเขตไว้หลายท่าน ดังนี้

ภิญโญ สาธร (2519 : 45) ได้กำหนดขอบข่ายของงานการบริหารโรงเรียนที่สำคัญออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. งานการสอนและการพัฒนาการใช้หลักสูตร
2. งานบริหารกิจการนักเรียน
3. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
4. งานบริหารบุคลากรในโรงเรียน
5. งานบริหารอาคารสถานที่และบริเวณ
6. งานจัดองค์การและโครงสร้างของโรงเรียน

กิติมา ปรีดีดิลล (2532 : 40-41) ได้แบ่งงานของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานธุรการและการเงิน
3. การบริหารงานบุคคล
4. การบริหารอาคารสถานที่
5. การบริหารกิจการนักเรียน
6. การสร้างความสัมพันธ์ชุมชน

วิจิตร ศรีสอ้าน ทองอินทร์ วงศ์โสธร และ กล้า ทองขาว (2535 : 72) ได้กำหนดภารกิจและขอบข่ายการบริหารโรงเรียนไว้ 5 งาน ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานกิจการนักเรียน
3. งานบุคลากร
4. งานธุรการและการเงิน
5. งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ประเสริฐ เขษฐพันธ์ (2542 : 88) ได้กำหนดภารกิจการบริหารโรงเรียนไว้ 5 งาน ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานธุรการ
3. งานบริหารบุคคล

4. งานกิจการนักเรียน
5. งานความสัมพันธ์กับชุมชน

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 54-58) ได้เสนอภารกิจในการบริหารสถานศึกษาแบบใหม่ 2 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบที่หนึ่ง ให้งานวิชาการเป็นศูนย์กลางของภารกิจทั้งหลายและมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนภารกิจอื่น ๆ ที่มาสนับสนุนการเรียนยังคงเดิม แต่ให้เพิ่มความสำคัญกับงานที่เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ที่จะเข้ามาสนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้จากแหล่งเรียนรู้เหล่านั้น และงานด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญ สนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นและแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

2. รูปแบบที่สอง ภารกิจของสถานศึกษาในอนาคต แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ภารกิจด้านการเรียนรู้ เป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ภารกิจด้านการสอนเป็นภารกิจของครูและบุคคลที่รับผิดชอบด้านการสอนทั้งหมด ภารกิจด้านการบริหาร คือ งานของผู้บริหาร ผู้ช่วยบริหาร ได้แก่ งานบริหารทั่วไป งานการเงิน การคลัง พัสดุ งานอาคารสถานที่

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2545 : 1) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับภารกิจของผู้บริหารใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยกล่าวว่า งานหรือภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีงาน 8 ด้าน ดังนี้

1. งานพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน
2. งานบริหารทรัพยากรบุคคล
3. งานบริหารกิจการนักเรียน
4. งานธุรการและบริหารทั่วไป
5. งานบัญชีและการเงิน
6. งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
7. งานสร้างความสัมพันธ์ชุมชน
8. งานพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดทิศทางการบริหารไว้ในมาตรา 39 ว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง...”

จากข้อกำหนดดังกล่าว โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในขณะที่เดียวกันต้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ณ ระดับใด ระดับหนึ่ง อาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษา (อรพรรณ พรสีมา, 2546 : 2)

นอกจากขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียนที่นักการศึกษาได้กำหนดไว้ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วนั้น กรมสามัญศึกษา (2540) ยังได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 เพื่อใช้ในการประเมินโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดจึงใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนให้เกิดความก้าวหน้า มีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดไว้เป็น 7 หมวด ดังนี้

- หมวดที่ 1 การบริหารทั่วไป
- หมวดที่ 2 งานธุรการ
- หมวดที่ 3 งานวิชาการ
- หมวดที่ 4 งานปกครองนักเรียน
- หมวดที่ 5 งานบริหารงานบริการ
- หมวดที่ 6 งานโรงเรียนกับชุมชน
- หมวดที่ 7 งานการบริหารอาคาร สถานที่

Campbell, Corbally และ Ramseyer (1962 : 90-91) แบ่งขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียนไว้ 7 ประการ คือ

1. งานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. งานบริหารหลักสูตรและการสอน
3. งานบริหารกิจการนักเรียน

4. งานบริหารบุคลากร
5. งานบริหารอาคารสถานที่
6. งานบริหารการเงิน และธุรการ
7. งานการจัดโครงสร้างขององค์กร

Jarvis (1969 : 8-10) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารโรงเรียนไว้เป็น 8 ด้าน คือ

1. งานพัฒนาหลักสูตรและการสอน
2. งานบริหารกิจการนักเรียน
3. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
4. งานบริหารบุคลากร
5. งานบริการพิเศษต่าง ๆ
6. งานโครงการสร้างหน่วยงาน
7. งานอาคารสถานที่และบริเวณ
8. งานบริหารธุรการและการเงิน

Kimbrough และ Nunnery (1988 : 44-79) ได้แบ่งงานการบริหารโรงเรียนออกเป็น 9 ด้าน
คือ

1. งานการจัดโครงสร้างองค์กร (Organizational Structure)
2. งานบริหารหลักสูตรและการสอน (Administration of Curriculum and Instruction)
3. งานการเงินทางการศึกษา (Finance)
4. งานบริการสนับสนุนด้านธุรการ (General Affairs and Supporting Services)
5. งานบริหารบุคลากร (Personnel Services)
6. งานบริหารกิจการนักเรียน (Pupil Services)
7. งานบริหารอาคาร และสิ่งอำนวยความสะดวก (Buildings and Facilities)
8. งานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (School – Community Relations)
9. งานความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability to the public)

Sergiovanni และคณะ (1992 : 192-193) ได้จัดขอบข่ายของงานบริหารโรงเรียนไว้ 9 ประการ คือ

1. งานพัฒนาการสอนและหลักสูตร
2. งานกิจการนักเรียน
3. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
4. งานบริหารบุคคล
5. งานอาคารสถานที่
6. งานบริการรถรับส่งนักเรียน
7. งานการจัดโครงสร้างองค์การ
8. งานการเงินและธุรการ
9. งานความรับผิดชอบต่อสังคม

จะเห็นได้ว่าจากขอบข่ายของงานการบริหารโรงเรียนตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น จะมีขอบข่ายงานที่ไม่ต่างกันมากนัก กล่าวคือ การบริหารโรงเรียนจะมีขอบข่ายงาน 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งงานทั้ง 6 งานนั้นเป็นภารกิจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ถือว่ามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่างานด้านอื่นและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน การจัดการศึกษาจะต้องอาศัยความร่วมมือ และได้รับการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ จากชุมชนมาก ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันจะเป็นการนำมาซึ่งความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความหมายของโรงเรียน

วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ (2520 : 3) ให้ความหมายว่า โรงเรียน คือ หน่วยของสังคมหน่วยหนึ่งที่ตั้งขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายคน ซึ่งมีความต้องการและวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะใช้เป็นองค์การให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ

สงวนศรี วิรัชชัย (2527 : 29) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์การหนึ่งของสังคม มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพื่อช่วยธำรงรักษาสังคมให้คงอยู่และพัฒนาต่อไป

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 2) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์การประเภทที่ให้บริการแก่ลูกค้ำในสังคม ลูกค้ำ ได้แก่แก่นักเรียน ซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมนั้นเอง โรงเรียนจึงเกิดขึ้นจากความต้องการของสังคมเพื่อรับใช้สังคม

หวน พินธุพันธ์ (2529 : 18) กล่าวว่า โรงเรียน คือ สถานที่หรือหน่วยของสังคมที่ให้การฝึกฝนอบรมคนในหลายๆ ด้านแก่บุคคลในสังคม โรงเรียนมิได้เป็นสถานที่ให้ความรู้แก่บุคคล หรือใช้เป็นสถานที่เรียนหนังสือเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นสถานที่ที่ให้การฝึกฝนอบรมคนทั้งด้านหนังสือ ด้านความรู้ ความคิด ความสามารถในการทำงาน การประกอบอาชีพ ความประพฤติดี ความสมบูรณ์ของร่างกาย และการสังคมอีกด้วย

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2538 : 31) กล่าวว่า โรงเรียน คือ หน่วยงานของสังคมที่ทำหน้าที่หลักในการให้การศึกษอบรมอย่างเป็นระบบแก่สมาชิกของสังคม และมีหน้าที่รองในการรักษาสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมอื่นๆ ไปพร้อมกันด้วย

ดังนั้น โรงเรียนหมายถึงองค์การที่ให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม มีหน้าที่จัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของสังคม เพื่อพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคมต่อไป

ความหมายของชุมชน

สัจญา สัจญาวิวัฒน์ (2523 : 6) ให้ความหมายของชุมชนว่า หมายถึง องค์การทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นและสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่และสามารถแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเองได้

ประเวศ วะสี (2537 : 20) ได้ให้ความหมายชุมชนว่า หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน อาจเป็นการรวมตัวกันตามพื้นที่หรือไม่ใช่พื้นที่ก็ได้ สมาชิกของชุมชนมีการติดต่อสื่อสารกัน มีความเชื่ออาทรต่อกัน มีการกระทำกิจกรรมร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำและมีการจัดการ

พินิจา วีระชาติ (2542 : 14) กล่าวว่า ชุมชนประกอบด้วยกลุ่มคนหรือประชาชนที่ตั้งอยู่เป็นที่ เป็นทาง มีขอบเขตอันเดียวกัน มีสถาบันทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและการกระทำต่างๆร่วมกัน

Durham (1958 : 3) กล่าวว่า ชุมชนคือกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและติดต่อกัน และมีส่วนสำคัญของชีวิตทุกๆไปอย่างเดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้จาก มารยาท ประเพณี ขนบธรรมเนียมและการพูด

Good (1959 : 113) กล่าวว่า ชุมชนคือ กลุ่มคนที่มีพื้นฐานของความสนใจร่วมกัน อาจจะรวมกลุ่มกันอยู่ในพื้นที่เดียวกัน หรืออยู่กระจัดกระจายกันคนละพื้นที่ก็ได้ และอาจหมายถึง กลุ่มชนซึ่งอาศัยรวมกันในพื้นที่อันเป็นท้องถิ่นเดียวกัน มีประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และวัฒนธรรมเดียวกัน มีสภาพภูมิศาสตร์ที่ช่วยเกื้อกูลให้ประชาชนสามารถที่จะประกอบกิจกรรม ซึ่งประชาชนมีความสนใจร่วมกันได้ง่าย

Warran (1963 : 6) ได้ให้ความหมายของชุมชนไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. ด้านพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ชุมชน หมายถึง อาณาบริเวณที่มีขอบเขตโดยเฉพาะและมีกลุ่มคนที่อยู่ในอาณาบริเวณนั้น

2. มีความผูกพันหรือมีความรู้สึกทางจิตใจ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันทางด้านจิตใจของกลุ่มคนที่มีการติดต่อซึ่งกันและกัน มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน

3. ด้านสังคมวิทยา หมายถึงความรวมถึงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มีกลุ่มคนอยู่ในอาณาบริเวณนั้นและรวมถึงแนวพฤติกรรม และการสัมพันธ์ติดต่อซึ่งกันและกันของกลุ่มบุคคลที่รวมกันอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน

ดังนั้นชุมชนหมายถึง อาณาบริเวณที่มีประชาชนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ร่วมกัน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจน ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน

ความหมายของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ประทีป สยามชัย (2526 : 57) กล่าวว่า การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นกระบวนการที่โรงเรียนต้องการให้ชุมชนทราบวัตถุประสงค์ โครงการความต้องการ และสภาพที่แท้จริงของโรงเรียน ในขณะเดียวกัน โรงเรียนก็ต้องการที่จะทราบความต้องการและสภาพของชุมชนด้วย เช่นเดียวกัน

ชโลมใจ กิงการวัฒน์ และอุทัย บุญประเสริฐ (2528 : 15) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนว่า เป็นการบริหารงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของโรงเรียน

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 237) กล่าวว่า การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นกระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากร และเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกัน

พนิจดา วีระชาติ (2542 : 44) กล่าวว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนรู้จักชุมชนดีขึ้นในแง่ที่สามารถค้นหาและใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา และในเวลาเดียวกันก็ให้ชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความรู้สึกที่ดีต่อกัน อันจะเป็นแนวทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ขณะเดียวกันก็เป็นแนวทางให้กับโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน

สุวัฒน์ มุทฺธเมธา (2524 : 19-22) กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของโรงเรียนไว้ 7 ประการคือ

1. การถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม
2. การสร้างบูรณาการแก่สังคม
3. การแนะนำส่งเสริมการใช้วัตถุธรรมต่างๆ
4. การเลือกสรรและคัดแยกบุคคล
5. การพัฒนาบุคคล
6. การหาแนวทางหรือทิศทางให้แก่ชุมชน
7. การพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้าต่อไปกับการให้เป้าหมายและทิศทางแก่ชุมชน โดยการ

พัฒนาประกอบด้วยการพัฒนาคน พัฒนากลุ่ม พัฒนาลิงแวดล้อม พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พัฒนาสุขอนามัยและความเป็นอยู่

กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 241-242) และ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ (2540 : 122-125) กล่าวว่า ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น โรงเรียนควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน โรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันทางการศึกษาควรจะเป็นผู้นำความรู้ที่แปลกใหม่เข้าสู่ชุมชน และสามารถทำให้สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น โดยอาจจะทำได้โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น นักเรียน สมาคมครูผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เช่น การปรับปรุงวิธีการประกอบอาชีพให้ดีขึ้น การศึกษาอาชีพใหม่ ๆ ของชุมชน

2. เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้เป็นแหล่งสำหรับศึกษาค้นคว้าวิชาการและวิชาชีพ และถ้าหากจำเป็น โรงเรียนควรจัดเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับให้ความรู้แก่ชุมชนไว้ด้วย

3. เป็นศูนย์พัฒนาชุมชน ในการพัฒนาชุมชนนั้นรัฐไม่สามารถจะจัดหน่วยงานพัฒนาชุมชนให้ครบทุกตำบล หมู่บ้าน โรงเรียนซึ่งมีความพร้อมอยู่แล้วทั้งในด้านสถานที่และบุคลากรควรจะทำหน้าที่เป็นศูนย์หรือผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ด้านการอาชีพ อนามัย การสหกรณ์ เป็นต้น

4. เป็นแหล่งส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรม หน้าที่หนึ่งของโรงเรียน คือ การส่งเสริมและถ่ายทอดวัฒนธรรม ดังนั้น โรงเรียนจึงควรจะได้ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่นี้ อาจจะโดยการอำนวยความสะดวก หรือเป็นตัวกลางในการรวบรวม ประกวดหรือจัดงานเกี่ยวกับประเพณีหรือวัฒนธรรมของชุมชนขึ้น

5. เป็นศูนย์การดำเนินงานของทางราชการ โรงเรียนที่กระจายอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นจำนวนมากในระยะที่ผ่านมาจะประสบกับปัญหาเรื่องจำนวนนักเรียนลดลง ทำให้อาคารเรียนว่างลง หากปล่อยให้ว่างจะทำให้เกิดการสูญเปล่า ดังนั้น เพื่อให้การใช้อาคารเหล่านี้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนควรจะได้ใช้ให้เป็นี่ทำงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง เช่น เป็นที่ทำการของอนามัย ตำบล เกษตรตำบล เป็นต้น ดังนั้น โรงเรียนในอนาคตจึงอาจจะมีหน่วยงานอื่นตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันหลายหน่วยงานก็ได้

6. เป็นสถานฝึกอาชีพ บทบาทนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับเป็นแหล่งวิทยาการแต่เน้นหนักเฉพาะงานอาชีพที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นแต่เพียงอย่างเดียว โดยการฝึกอาชีพนั้นควรเป็นการฝึกที่มีระยะเวลาไม่นานนัก

นอกจากนี้ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2540 : 112-117) ยังได้กล่าวถึงหน้าที่ของโรงเรียนในชุมชนไทยว่ามีหน้าที่ดังนี้

1. โรงเรียนในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชน โดยโรงเรียนมีบทบาทในการเป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง และการเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่ชุมชน

2. โรงเรียนในฐานะสถาบันฝึกวิชาชีพ บทบาทของโรงเรียน คือ บทบาทที่เกี่ยวข้องตามหลักสูตรและบทบาทในการให้บริการแก่ชุมชน

3. โรงเรียนในฐานะเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน โดยโรงเรียนควรมีบทบาท ดังต่อไปนี้

3.1 ศูนย์ของข่าวสาร

3.2 ศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ

3.3 ตัวอย่างการดำเนินงาน

3.4 ศูนย์รวมวัฒนธรรม

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2540 : 37-62) กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนต่อชุมชนไว้ 2 ประการใหญ่ๆ ได้แก่

1. บทบาทในการรักษาและถ่ายทอดมรดกทางสังคม ประกอบด้วย
 - 1.1 การอบรมบุคลิกภาพที่ชุมชนปรารถนา
 - 1.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ในการเข้าสังคม
 - 1.3 การส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน
2. บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน ประกอบด้วย
 - 2.1 การส่งเสริมการพัฒนาของปัจเจกชน
 - 2.2 การส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ใหม่
 - 2.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
 - 2.4 การประเมินกิจกรรมของชุมชน

สุภรณ์ ศรีพหล และ กล้า ทองขาว (2540 : 300-301) กล่าวถึงบทบาทโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อชุมชน ไว้หลายด้านดังนี้

1. การบริการวิชาการแก่ชุมชน โรงเรียนควรจัดโครงการฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพแก่ชุมชน จัดหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆมาให้ความรู้แก่ชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในชุมชนให้สูงขึ้น
2. การจัดโปรแกรมการศึกษาเพื่อประชาชน โรงเรียนควรมีหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน เป็นหลักสูตรระยะสั้นตามกลุ่มความสนใจโดยประสานงานขอความร่วมมือจากส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความช่วยเหลือสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประสบความสำเร็จและประชาชนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้
3. การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการพัฒนาชุมชน โรงเรียนร่วมกับชุมชนจัดทำโครงการพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาของท้องถิ่นตามความเหมาะสม
4. การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนต้องหาวิธีนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมดำเนินกิจกรรม ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานของโรงเรียน ในทำนองเดียวกัน โรงเรียนก็ต้องให้ความช่วยเหลือส่งเสริมความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพและให้บริการต่างๆแก่ประชาชนในชุมชนเช่นเดียวกัน

5. การเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน โรงเรียนเป็นสถาบันบริการสังคมและชุมชน ซึ่งสังคมและชุมชนมอบความไว้วางใจให้โรงเรียนเป็นสถาบันอบรมให้เยาวชนออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องมีบทบาทการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน

จากการประมวลบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนของนักวิชาการหลายท่านดังกล่าว จะเห็นว่า บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนจะมุ่งเน้นบทบาทในด้านการให้การศึกษอบรมแก่บุคลากรในชุมชน, การถ่ายทอดและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน, การบูรณาการในด้านการสร้างสมดุลให้กับชุมชนและสังคม, การเป็นแหล่งวิทยากรและชุมชนทรัพยากรทางปัญญาของชุมชน, การเป็นศูนย์กลางประสานงานของชุมชนกับหน่วยงานอื่นๆ และ การพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

บทบาทหน้าที่ของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน

กิติมา ปรีดีดิลล (2532 : 242) กล่าวว่า ชุมชนมีความสำคัญต่อโรงเรียนอย่างแยกไม่ออก เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน การจัดการเรียนการสอนจึงต้องให้เป็นไปตามความต้องการหรือสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ชุมชนจึงมีบทบาทและมีความสำคัญต่อโรงเรียนอย่างมาก ดังนี้

1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียนโดยการกำหนดให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
2. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญในการที่โรงเรียนจะพัฒนาหลักสูตร
3. ชุมชนมีบทบาทในการที่โรงเรียนจะพัฒนาคนอันเป็นส่วนสำคัญของชุมชนนั้น
4. ชุมชนมีบทบาทในการช่วยโรงเรียนพัฒนาปรับปรุงการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
5. ชุมชนมีบทบาทในการช่วยอนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม
6. ชุมชนมีบทบาทที่จะช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่าง ๆ
7. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียน ในฐานะที่ชุมชนเป็นที่ตั้งของหน่วยงานองค์กร และสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งที่ตั้งโรงเรียนเองด้วย
8. ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการควบคุม และสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียน

สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และนฤมล ดันธสุเรศย์ (2537 : 16-17) ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชนต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ โดยครอบครัวให้ความร่วมมือในการอบรมสมาชิกซึ่งคือนักเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะที่สอดคล้องกับการสอนที่โรงเรียน ให้ข้อมูลแก่โรงเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งการที่ครอบครัวช่วยสร้างสภาพแวดล้อมในบ้านให้ส่งเสริมการเรียนการสอนและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาชาติที่เน้นการศึกษาตลอดชีวิต

2. เป็นแหล่งวิทยาการของโรงเรียน ซึ่งแหล่งวิทยาการในชุมชนคือสื่อต่างๆรอบตัวในชุมชนที่เมื่อได้ปฏิสัมพันธ์ด้วย ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความเท่าทันต่อความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆรอบตัว ช่วยให้เป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข

3. เป็นที่ตั้งของหน่วยงาน องค์กรและสถาบันต่างๆ รวมทั้งโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการแก่สมาชิกในชุมชนนั้น ถ้าโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานอื่นๆในชุมชน โรงเรียนจะสามารถพึ่งพาหน่วยงานในการให้ความรู้แก่นักเรียน ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และสังคมที่กว้างออกไปเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนต่อไป

4. มีส่วนกำหนดปรัชญาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน ชุมชนควรมีส่วนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสมาชิกของชุมชน เพื่อให้โรงเรียนจัดเตรียมและพัฒนาสมาชิกของชุมชนให้เติบโตขึ้นตามความต้องการของชุมชน ชุมชนจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะให้มีโรงเรียนประเภทต่างๆ ระดับต่างๆ และวิชาเฉพาะ เพื่อพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆตรงตามความต้องการ

5. มีส่วนกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนเพราะโรงเรียนต้องคำนึงถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชน เพื่อนำมาประยุกต์จัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตและความต้องการของชุมชน ขณะเดียวกัน โรงเรียนควรเป็นผู้นำสังคมเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนเพื่อให้ชุมชนพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2540 : 63-90) กล่าวถึงบทบาทของชุมชนต่อโรงเรียนไว้ สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน
2. บทบาทในการสนับสนุนภารกิจหลักของโรงเรียน เช่น
 - 2.1 บทบาทของผู้ปกครองต่อการเรียนการสอน
 - 2.2 การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่โรงเรียน

3. บทบาทในการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน

ซูชาติ พ่วงสมจิตร (2546 : 46) กล่าวถึงบทบาทที่ชุมชนควรมีต่อสถานศึกษา จำแนกได้เป็น 3 บทบาทหลัก ดังนี้

1. บทบาทในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ การมีบทบาทในการร่วมกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ คุณลักษณะผู้เรียนของสถานศึกษา รวมถึงร่วมกำหนดนโยบาย และแผนงานของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามความต้องการ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

2. บทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนด้านความคิด ทรัพยากร แรงงาน สถานที่แก่สถานศึกษา การสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กในชุมชนมาเข้ารับการศึกษ การดูแลเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยของนักเรียน การให้ความร่วมมือในการกวาดขันดูแลเรื่องการเรียนรู้และความประพฤติ

3. บทบาทในการให้ข้อมูลกำกับติดตามและประเมินสถานศึกษา โดยชุมชนเป็นผู้สะท้อนภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาด้วยการบอกจุดเด่น จุดด้อย แนวทางแก้ไขและสิ่งที่ต้องการแก่สถานศึกษา รวมทั้งเป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

นอกจากบทบาทของชุมชนต่อ โรงเรียนที่กล่าวถึงแล้ว Sumption และคณะ (1966 : 6-8) ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะของชุมชนสมัยใหม่บางประการที่ควรนำมาพิจารณา เนื่องจากมีความสำคัญต่อหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ชุมชนเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง (A community is changing.) โดยโลกที่ซับซ้อนในทุกวันนี้มีหลายสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ขณะที่สิ่งอื่นๆอาจเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ แต่ทุกสิ่งก็หลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ทั้งนี้เพราะมีการเคลื่อนย้ายอย่างมากของประชากร ทำให้มีชุมชนน้อยกว่าร้อยละ 50 ที่มีประชากรอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาถึง 10 ปี หรือมากกว่านั้น การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการว่างงานขึ้นภายในชุมชน แต่เทคโนโลยีใหม่ก็อาจสร้างโอกาสในการทำงานให้กับอีกชุมชนหนึ่ง ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ หรือการเข้ามาตั้งกองทหารในชุมชนก็ล้วนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชนได้ทั้งสิ้น

2. ชุมชนมีความหลากหลาย (A community is diverse.) โดยชุมชนจะประกอบด้วยคนที่แตกต่างกันทั้งในด้านความสนใจ อาชีพ ทักษะทางการเมือง ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติสัญชาติ

ทักษะต่อการดำเนินงานของโรงเรียน มาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม เป้าหมาย บทบาท ฯลฯ ยิ่งชุมชนที่ใหญ่มากความหลากหลายก็ดูเหมือนว่าจะยิ่งมากขึ้น แต่โรงเรียนก็ยังคงให้บริการกับประชาชนทั้งหมด ไม่ว่าพวกเขาจะมีความแตกต่างหลากหลายกันเพียงใด

3. ชุมชนเป็นโครงสร้าง (A community is structured.) โดยโครงสร้างต่าง ๆ เป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของชุมชน ทั้งโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และโครงสร้างทางอำนาจ สิ่งเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน โรงเรียนเองจำเป็นต้องรู้จักโครงสร้างเหล่านี้และรู้วิธีที่จะทำงานกับชุมชนเพื่อนำการศึกษาให้เป็นบริการแก่ชุมชน

4. ชุมชนเป็นเรื่องขององค์กร (A community is organized.) ในชุมชนประกอบด้วยองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ โดยสมาคมที่ก่อตั้งขึ้นอาจมีพื้นฐานมาจากลักษณะของเชื้อชาติ อาชีพ ความสนใจ หรือปัญหาของแต่ละกลุ่ม กลุ่มเหล่านี้ล้วนมีปัญหาของตนเองและต่างก็แสดงพลังออกมาเพื่อบรรลุเป้าหมายของคน โรงเรียนกับชุมชนไม่สามารถละเลยต่อกลุ่มพลังเหล่านี้ ทั้งนี้ เพราะลักษณะเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมแบบประชาธิปไตย และเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อการดำเนินงาน

จากการที่นักวิชาการได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าทั้งโรงเรียนและชุมชนต่างก็มีบทบาทและหน้าที่ ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โรงเรียนหรือชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง หากโรงเรียนไม่ได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชนแล้ว การดำเนินการจัดการศึกษาก็จะไม่ประสบความสำเร็จ ในขณะที่ชุมชนเองหากไม่ได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากโรงเรียนแล้วก็คงไม่สามารถพัฒนาไปได้ดีเท่าที่ควร บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนและชุมชนที่พึงมีต่อกัน ที่พอจะประมวลได้มี 3 ประการคือ

1. การให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนกันและกันในด้านวิชาการ
2. การให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนกันและกันในการอนุรักษ์ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี
3. การให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนกันและกันในการอนุรักษ์ พัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สถานวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อชุมชน

สุวัฒน์ มุทษเมธา (2524 : 56-58) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อชุมชนไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องตระหนักถึงความสำคัญในชุมชน ที่จะต้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโรงเรียนใน ฐานะที่ชุมชนเป็นถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นที่ทำมาหากิน และเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมี ความสุขของทุกคน การดำรงชีวิตในชุมชนกับการให้การศึกษาในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องสัมพันธ์ กัน และพัฒนาเจริญก้าวหน้าควบคู่กันไปในทุก ๆ ด้าน
2. ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา สนใจ เอาใจใส่ในการศึกษาทำความเข้าใจชุมชน ทำชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการให้การศึกษาและ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. ผู้บริหารโรงเรียน ต้องทำตนให้ชุมชนยอมรับนับถือในความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติ ตนทั้งในด้านคุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต ผู้บริหารจะต้องแสดงให้เห็นถึงเจตนา ดี และความจริงใจต่อชุมชนและโรงเรียนในการที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่โรงเรียนและ ชุมชน
4. ผู้บริหารจะต้องทำตนให้สามารถติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้อย่างดี และให้ผู้อื่นเข้าพบ ได้ โดยสะดวก
5. ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักบุคลากรในโรงเรียนดี และรู้จักใช้บุคลากรเหล่านั้นให้เกิด ประโยชน์ อีกทั้งต้องเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
6. ผู้บริหารเป็นบุคคลในการกำหนดนโยบาย สนับสนุนครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของ โรงเรียนให้ชุมชนเห็นประโยชน์ในการศึกษา สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ร่วมมือกับชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าไปตามแนวทางที่ควรจะเป็น ผู้บริหารที่ใจแคบ ไม่มี ความรู้และความเข้าใจในการบริหารและการศึกษาดีพอ จะไม่เห็นความสำคัญของชุมชน ความสำคัญ ของการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และการใช้ประโยชน์จากชุมชน ซึ่งบุคลากรต่าง ๆ ของโรงเรียน ก็จะไม่สามารถใช้ชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษายิ่งเต็มที่และได้ผลดี
7. ผู้บริหารเป็นผู้กระตือรือร้นในการทำความเข้าใจชุมชน ร่วมมือกับชุมชน ผู้บริหารต้องถือ ว่าการสร้างความสัมพันธ์เป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของตำแหน่งนี้ที่จะต้องกระทำ
8. ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชนและนำชุมชนเข้าสู่ โรงเรียน

9. ผู้บริหารมีบทบาทอย่างสำคัญในการเป็นผู้นำชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน โดยวิธีการของการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ

10. ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทและหน้าที่ ที่สำคัญในการสร้างร่วมมือระหว่างโรงเรียน บุคคล หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ของชุมชน

11. ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน สนับสนุนหรือให้การส่งเสริมครูในโรงเรียน ได้พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องและสนองความต้องการของชุมชน พัฒนาชุมชนไปในแนวทางที่ต้องการ

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2546 : 121-122) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อชุมชนไว้ว่า ผู้บริหารเป็น

1. ผู้กำหนดรูปแบบหรือแนวทางการประสานงาน
2. ผู้ประสานงาน
3. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง
4. ผู้แก้ปัญหา

ขอบข่ายของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2536) ได้เสนอขอบข่ายงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
2. การให้บริการชุมชน
3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน
4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
5. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น

กรมสามัญศึกษา (2540 : 15) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 เพื่อใช้ประเมินโรงเรียนในขอบข่ายงานบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 6 ประการ มีรายละเอียดดังนี้คือ

1. การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

- 1.1 การศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน
- 1.2 การทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

- 2.1 การกำหนดอุดมการณ์เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัย และความประพฤติ
- 2.2 การสร้างเกียรติประวัติทางด้านวิชาการ
- 2.3 การสร้างเกียรติประวัติทางด้านจริยธรรมและคุณธรรม
- 2.4 การสร้างเกียรติประวัติทางด้านกีฬา
- 2.5 การรวบรวมและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

3. การให้บริการชุมชน

- 3.1 การบริการข่าวสาร
- 3.2 การส่งเสริมสุขภาพอนามัย
- 3.3 การส่งเสริมอาชีพ
- 3.4 การบริการนันทนาการ
- 3.5 การบริการอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์
- 3.6 การบริการวิชาการ

4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

- 4.1 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน
- 4.2 การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น

5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

- 5.1 การจัดตั้งองค์การเพื่อสนับสนุน โรงเรียน
- 5.2 การช่วยเหลือด้านวิชาการ
- 5.3 การช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์
- 5.4 การช่วยเหลือด้านบริการ

6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กรอบแนวคิดดังกล่าวของกรมสามัญศึกษา ถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานเพื่อประเมินโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาด นอกจากนี้ยังมีผู้เสนอแนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น

Sergiovanni และคณะ (1992) ได้ร่วมกันเสนอแนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้าใจชุมชนของตน
2. การช่วยให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพของชุมชน
3. การให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชน
4. การช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
5. การให้บริการที่โรงเรียนทำได้โดยร่วมมือกับองค์กรอื่นในชุมชน
6. การประเมินนโยบายและแผนงานการพัฒนาชุมชนในส่วนของโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง

จะเห็นได้ว่า งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โรงเรียนและชุมชนต่างก็เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ โรงเรียนจึงควรดำเนินการในส่วนของการให้และการรับความช่วยเหลือจากชุมชน โดยต้องศึกษาลักษณะของชุมชนในด้านต่าง ๆ จัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจและสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นรวมทั้งประเมินนโยบายและโครงการ แผนงานในการปรับปรุงของโรงเรียน

6. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สุพิชญา ชีระกุล (2522 : 41) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การบริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ได้แก่การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การร่วมกันกำหนดความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนการร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเพื่อชุมชนในเขตนั้น

วิมลศรี อุปรมย์ และคณะ (2528 : 138) ได้ให้ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า หมายถึง การสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้

โรงเรียนรู้จักชุมชนดีขึ้นในแง่ที่สามารถค้นหา และใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อ การศึกษาในเวลาเดียวกันก็ให้ชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน

ยนต์ ชุ่มจิต (2528 : 130) ได้ให้ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนว่า หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารและคณะครูอาจารย์ในโรงเรียนใช้เพื่อการสร้างความรู้สึก อันดีต่อกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

สุภรณ์ ศรีพหล และ กล้า ทองขาว (2540 : 326) ได้ให้ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า หมายถึง การติดต่อให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ประสานงาน ร่วมงานกัน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมุ่งสร้างสรรค์และก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆแก่โรงเรียนและ ชุมชน

จากการที่ได้มีผู้ให้ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ดังกล่าวข้างต้นแล้วนี้ พอจะสรุปได้ว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น คือ การ ดำเนินการร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกันอันจะเป็น หนทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ขณะเดียวกันก็เป็นหนทางให้ โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สุพิชญา ธีระกุล (2521 : 44-45) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มี วัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะสัมพันธภาพจะเป็นเครื่อง เชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มาร่วมกันปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ให้บรรลุจุดหมาย
2. เพื่อสร้างเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสาธารณสมบัติที่ ชุมชนเป็นเจ้าของอยู่แล้ว หากแต่มอบหมายให้คณะครู-อาจารย์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งมี ครูใหญ่เป็นหัวหน้า
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียน สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

4. เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชน เมื่อโรงเรียนฟื้นฟูและถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชนให้แก่เยาวชน ชุมชนก็จะให้ความร่วมมือทุกประการ เพราะชุมชนจะมองเห็นว่าโรงเรียนกระทำเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง

5. เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพราะเป็นที่ยอมรับว่าโรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของชุมชน ดำเนินงานพัฒนาคนในชุมชน โรงเรียนกับชุมชนจึงต้องมีการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันทุกกรณี

วิไลวรรณ วิทย์วิโรจน์ (2525 : 224-225) ได้กำหนดความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. เพื่อรายงานให้ชุมชนได้ทราบเกี่ยวกับกิจการและการดำเนินการของโรงเรียนทุกๆประการ
2. เพื่อจะได้ทราบว่าชุมชนมีความรู้สึกต่อทางโรงเรียนอย่างไร ต้องการให้โรงเรียนดำเนินการในรูปไหน
3. เพื่อส่งเสริมสัญญาความร่วมมืออย่างแท้จริงของชุมชนกับ โรงเรียนในการพัฒนาชีวิตและสังคม
4. เพื่อสร้างความเชื่อถือไว้วางใจของชุมชนที่มีต่อบุคลากรทางการศึกษาและบริการของโรงเรียน
5. เพื่อทราบข่าวสารการเคลื่อนไหวจากภายนอก เพื่อประโยชน์ของโรงเรียน
6. เพื่อหาทางให้ประชาชนเข้ามาร่วมช่วยเหลือกิจการทางการศึกษาทั้งทางด้านการเงิน วัสดุ แรงงาน และกำลังใจ
7. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยทุกคนที่ต้องให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน
8. เพื่อส่งเสริมให้ครูกับผู้บริหารมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของการเรียนการสอน ทั้งทางโรงเรียนและที่บ้าน
9. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้านกับ โรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางประชาคมการศึกษาและวัฒนธรรม
10. เพื่อแก้ไขข้อข้องใจและสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิดๆ ช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี มองครูและนักเรียนด้วยความเชื่อถือ

สมพร สุทัศนีย์ (2525 : 131) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

1. เพื่อทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง เพื่อจะได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของนักเรียน
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ประชาชนหันมาสนใจและช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการและทุนทรัพย์
3. เพื่อโรงเรียนได้ใช้แหล่งวิชาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์
4. เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการของโรงเรียน ทั้งด้านวัสดุ สถานที่และความสะดวกต่างๆ ต่อชุมชน
5. ส่งเสริมประชาธิปไตยในการจัดการศึกษาให้เป็นเรื่องของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน

ยนต์ ชุ่มจิต (2528 : 131-132) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งจะเป็นแนวทางให้ประชาชนมีความสนใจ และให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของโรงเรียนทั้งทางวิชาการและอื่น ๆ
2. เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน เช่น บริการทางวัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่
3. เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของโรงเรียนแก่ชุมชน หากประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนจะช่วยให้โรงเรียนมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน และของมีค่ายิ่งขึ้น และยังจะได้รับความช่วยเหลือต่าง ๆ อีกมากมาย
4. เพื่อให้ทราบภูมิหลังที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง ซึ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐาน และความต้องการของนักเรียน
5. เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้แหล่งทรัพยากรจากชุมชนได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ
6. เพื่อส่งเสริม ฟื้นฟู และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนโดยผ่านทางนักเรียน ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น
7. เพื่อส่งเสริมการผสมกลมกลืนระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เป็นไปในทางเดียวกัน

8. เพื่อส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตยในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

สุรธวัช ศรีธวัช (2532 : 110) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 9 ประการ คือ

1. เพื่อเผยแพร่ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจการและข่าวสารของโรงเรียน
2. เพื่อโรงเรียนได้รับทราบข่าวสารการเคลื่อนไหวภายนอกเพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเอง
3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษาจนเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบของประชาธิปไตย ที่ต้องสนใจต่อการศึกษาและช่วยกันสนับสนุน
4. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. ส่งเสริมชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายการศึกษา และการพัฒนาการเรียนการสอน
6. สร้างความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างโรงเรียน บ้าน และท้องถิ่น โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางชุมชน ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม
7. เสนอความรู้ทางด้านความก้าวหน้าและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นๆ ในสังคม
8. เพื่อเป็นหนทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน
9. แก้ไขข้อข้องใจในสิ่งที่ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิด ช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดีด้วยความเชื่อถือและนิยมนยกย่อง

Sumption และคณะ (1966) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. เพื่อรายงานให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจการและข่าวสารของโรงเรียน
2. เพื่อโรงเรียนได้รับทราบข่าวความเคลื่อนไหวจากภายนอก เพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเอง
3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่จะต้องสนใจต่อการศึกษาของท้องถิ่น
4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนหรือชุมชน เข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายของการศึกษา และการพัฒนาการเรียนการสอน

6. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้านกับโรงเรียนและชุมชนหรือท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางชุมชน ศูนย์การศึกษา และวัฒนธรรม
7. เพื่อเสนอความรู้ ความก้าวหน้าและแนวโน้มใหม่ทางการศึกษาแก่ชุมชน
8. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นๆ ในสังคม
9. เพื่อเป็นหนทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน
10. เพื่อเป็นการแก้ไขข้อข้องใจ และสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิด ๆ ช่วยทำให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี ด้วยความซื่อสัตย์และนิยมนยกย่อง

Elsbree และคณะ (1967 : 348) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

1. การนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน
2. การให้ชุมชนเป็นแหล่งทางการศึกษา
3. การใช้โรงเรียนเป็นแหล่งทางการศึกษาของชุมชน
4. ชุมชนในฐานะเป็นหุ้นส่วนในการประกอบการทางการศึกษา
5. โรงเรียนและชุมชนในฐานะเป็นหุ้นส่วนการปรับปรุงชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน

จากที่ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้นี้ สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีวัตถุประสงค์ สำคัญ 4 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้มีทัศนคติและแนวทางปฏิบัติที่ตรงกันในการพัฒนาการศึกษาของชุมชน
2. เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนสามารถให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่างๆ ซึ่งกันและกัน
3. เพื่อให้โรงเรียนและชุมชน ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน โดยส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทและได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการวางเป้าหมายนโยบายในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย
4. เพื่อเป็นการใช้แหล่งทรัพยากรทั้งจากโรงเรียน และจากชุมชนอย่างคุ้มค่า

แนวคิดในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สุพิชญา ธีระกุล (2522 : 41) ได้กล่าวถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในลักษณะของการดำเนินงานโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การร่วมกันกำหนดความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนการร่วมกันพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน

สุวัฒน์ มุททเมธา (2524) กล่าวถึงแนวคิดในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นยิ่งที่โรงเรียนจะต้องกระทำ เนื่องจากเป็นบทบาทและหน้าที่โดยตรงของการให้การศึกษาในปัจจุบัน เพราะหน้าที่ของโรงเรียนมิได้มีหน้าที่เพียงสอนให้นักเรียนมีความรู้วิชาการต่าง ๆ เท่านั้น แต่โรงเรียนในปัจจุบันจะต้องให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาพัฒนาทุก ๆ ด้าน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และในเวลาเดียวกันสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่เหมาะสม ถูกต้องได้อีกด้วย ผู้เรียนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมและชุมชนของตนเองดีพอ เข้าใจปัญหาอุปสรรคของชุมชน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนในอันที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชน และส่วนรวม

กิติมา ปริศิฉิลก (2532 : 237) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น นับเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารการศึกษายุคปัจจุบัน เพราะโรงเรียนจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอนก็ตาม จะเห็นได้จากแนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพ ถ้าทั้งทางโรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือ และขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้วประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางดังกล่าวคงจะสำเร็จได้ยาก

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2532 : 117) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง

ของโรงเรียน โรงเรียนในปัจจุบันนอกจากมีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนนักเรียน ให้มีความรู้ทางวิชาการแล้วโรงเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและชุมชน เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อชุมชนเป็นอย่างดี ในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาของชุมชน โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียน และให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน ทั้งโรงเรียนและชุมชนจึงมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนและประเทศชาติ

Kindred, Bagin และ Gallagher (1984) อธิบายว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจใน ความสำคัญ ความจำเป็นของการศึกษาและการกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นให้ความสนใจและความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น

จากแนวความคิดที่กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนในปัจจุบันนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากชุมชน เพราะโรงเรียนได้รับการ จัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ชุมชนจึงมีส่วนสำคัญที่จะให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนได้ทั้งทรัพยากรในการจัดการ แหล่งวิทยาการต่าง ๆ อีกทั้งโรงเรียนก็เป็นองค์การที่ตั้งอยู่ใน ชุมชน ให้การศึกษาแก่สมาชิกในชุมชน ฉะนั้นโรงเรียนกับชุมชนจึงต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อประโยชน์ในการศึกษา และพัฒนาชุมชน

ความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สุวัฒน์ มุทเมธา (2524 : 104-111) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ดังนี้

1. เพราะการศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน
2. เพื่อให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียน
3. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เนื่องจากภารกิจของโรงเรียนสัมพันธ์กับชีวิตของทุกคนในชุมชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยความศรัทธาและจริงใจ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงงานทุกๆด้านของโรงเรียน
4. ทำให้ประชาชนเห็นความก้าวหน้าของการศึกษา

5. เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียน
6. เพื่อแก้ไขภาพลักษณ์ของครู
7. เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษา
8. เพื่อความร่วมมือของชุมชนต่อการศึกษาหรือต่อโปรแกรมต่างๆ
9. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน
10. เพื่อใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นหรือชุมชนให้เป็นประโยชน์
11. เพื่อความเจริญของงามของเด็กและแก้ปัญหาความประพฤติของเด็ก
12. เพื่อการศึกษาพัฒนาชุมชน เพราะการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจชุมชน ทั้งในด้านทรัพยากรของชุมชน ปัญหาและความต้องการของชุมชน

สนานจิตร์ สุขนทรทรัพย์ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะชุมชนชนบท ซึ่งครูเป็นเสมือนทรัพยากรสมองของชุมชน ทำหน้าที่ผลิตคนให้สนองความต้องการของชุมชน เป็นผู้ซึ่งให้คำปรึกษาหารือสิ่งที่เป็นปัญหาของชุมชน ทรัพยากรในโรงเรียนสามารถเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โรงเรียนก็มองชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากร ทั้งในด้านคน วัสดุ เงิน และแรงงานในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

สุภรณ์ ศรีพหล และกล้า ทองขาว (2540 : 327) ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชน โรงเรียนตั้งขึ้นตามความต้องการของชุมชน จึงมีหน้าที่รับผิดชอบคนให้มีความรู้
2. โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคคนให้ชุมชน โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคม และสามารถเปลี่ยนแปลงหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามความต้องการของสังคมได้มาก
3. โรงเรียนเป็นแหล่งรวมสาขาวิชาต่าง ๆ จึงพร้อมที่จะจัดสิ่งแวดล้อมให้มีคุณค่าแก่นักเรียนก่อนออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน
4. โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม มีหน้าที่ฟื้นฟูและรักษาเพื่อให้เยาวชนเข้าใจความเป็นมาของประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ
5. โรงเรียนเป็นศูนย์อบรมของชุมชน โดยให้บริการอาคาร และสถานที่เป็นที่ประชุมหรือประกอบพิธีต่าง ๆ ได้

6. โรงเรียนและชุมชนมีจุดหมายเดียวกัน คือ พัฒนาคอนให้เป็นคนดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2532 : 117-118) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า

1. เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน

2. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและคิดว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เมื่อประชาชนยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญของชุมชน มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ถ้าประชาชนในชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน พร้อมกับให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหาร และการดำเนินงานของโรงเรียน ถ้าดีชมโรงเรียนอย่างจริงใจ โรงเรียนก็จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

3. เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนต้องทำให้ประชาชนเห็นความก้าวหน้าของการศึกษา โดยคำนึงถึงความก้าวหน้าของชุมชนด้วย โรงเรียนต้องดำเนินการในสิ่งที่ชุมชนสามารถเข้าใจ ยอมรับ และให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังความคิด ทั้งนี้ โรงเรียนต้องให้สิทธิ์ต่อประชาชนในการเสนอความคิดเห็น หรือร่วมเป็นกรรมการในการบริหารงานของโรงเรียน

4. เพื่อแก้ไขภาพลักษณ์ของครู เมื่อโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชน ครูและผู้ปกครองนักเรียนก็มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างมีความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจเจตนาในการกระทำต่าง ๆ ของครูได้ดีขึ้น

5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตร และการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สนองความต้องการด้านต่างๆ ของชุมชน นักเรียนสามารถนำวิชาความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

6. เพื่อให้เด็กในชุมชนมีความเจริญงอกงาม มีความประพฤติดี ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนและผู้ปกครองมีความเข้าใจ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยกันร่วมมือแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเจริญงอกงามของเด็ก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 26-27) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า

1. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาการสาขาต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการเรียนรู้ของคนในชุมชน
2. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งผลิต พัฒนาและคัดเลือกสมาชิกที่ดีให้กับชุมชน
3. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชน
4. เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งที่เป็นศูนย์รวมของชุมชน กิจกรรมและบริการต่าง ๆ เกิดขึ้นที่โรงเรียน
5. เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยผลิตวิชาการใหม่ ๆ ให้กับชุมชน
6. เพราะโรงเรียนอาศัยภาษี และการสนับสนุนจากประชาชน
7. เพราะโรงเรียนต้องการความสนับสนุน และอุปถัมภ์ต่าง ๆ จากประชาชน

Douglass (1965) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้ดีขึ้นกว่าเดิมด้วยเหตุผลที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การลงทุนทางการศึกษาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว (Increased costs)
2. การเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (Changes in secondary education) ทำให้ประชาชนต้องการทราบถึงความเปลี่ยนแปลง และมักจะปฏิเสธความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้บริหารและนักการศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องบริหารงานของโรงเรียนในลักษณะที่โรงเรียนมีความใกล้ชิดกับชุมชน ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจกับชุมชนและการรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในชุมชน
3. การวิพากษ์วิจารณ์โรงเรียน (Criticisms of the schools) โรงเรียนถูกวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้นในหลาย ๆ ด้าน โรงเรียนจึงจำเป็นต้องหาทางผูกไมตรีกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อโรงเรียน

จากคำกล่าวของนักวิชาการที่แสดงถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปได้ว่า โรงเรียนกับชุมชนย่อมเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้เพราะ

1. โรงเรียนเป็นของชุมชน เป็นศูนย์รวมทางวิชาการ และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ
2. โรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ จากชุมชนมาดำเนินการจัดการศึกษา
3. โรงเรียนต้องทำให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน จะได้หันมาให้ความร่วมมือและสนับสนุนภารกิจของโรงเรียน

4. โรงเรียนต้องตอบแทนชุมชน ให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น
5. บุคลากรในโรงเรียนและประชาชนในชุมชน ต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความรักและความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนและชุมชนได้หันหน้ามาให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ทฤษฎี สาทร (2519) กล่าวว่า การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะต้องคำนึงถึงหลักการดังนี้

1. ต้องดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา
2. การติดต่อให้เป็นไปในทางบวก
3. ดำเนินงานต่อเนื่องกันตลอดเวลาและตลอดปี
4. สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่จำกัดวงเฉพาะกลุ่ม
5. พร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนตลอดเวลา
6. ใช้วิธีการง่ายๆและเป็นกันเองกับประชาชน

พิสิฐ พิษณานนท์ (2530 : 108) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนภายนอกนั้น ควรคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. จัดตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด
2. ครูใหญ่และครูควรมีความอ่อนน้อม มารยาทดี ไม่ดูหมิ่นประชาชน ให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง และยอมรับความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นอย่างจริงจัง
3. ครูใหญ่และครูไม่ควรประพฤติตนแบบขกตนข่มท่าน แต่ควรยกย่องให้เกียรติแก่ประชาชนอย่างแท้จริง
4. ครูใหญ่และครูต้องพยายามทำความเข้าใจในธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้จะต้องรู้ถึง ค่านิยม ความเชื่อ ของท้องถิ่นด้วย
5. ครูใหญ่และครูควรยกเว้นการกระทำใด ๆ ที่อาจนำความเสื่อมเสียมาสู่ตัวเองและโรงเรียน เช่น ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

กิตติมา ปริศิตติก (2532 : 244) ได้สรุปหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. ยึดหลักมนุษยธรรม การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ต้องอาศัยหลักมนุษยธรรมเป็นอย่างมาก บุคลากรในโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. ยึดหลักความจริงใจหรือบริสุทธิ์ใจ ข้อความใด ๆ ที่จะเผยแพร่สู่ประชาชนต้องเชื่อถือได้ตรงไปตรงมามากที่สุด และไม่ควรมีอะไรปิดบังภายในโรงเรียน
3. ยึดหลักความซื่อสัตย์ บุคลากรในโรงเรียนควรมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และการทำงาน
4. มีความสม่ำเสมอในการทำงาน และการติดต่อสัมพันธ์กับคน
5. ยึดความเสียสละในการทำงานเพื่อชุมชน
6. ยึดความอดทน จะต้องมีความอดทนเป็นอย่างมากในการดำเนินงานของโรงเรียน และการติดต่อกับชุมชน
7. ยึดความยืดหยุ่น ควรเป็นลักษณะการโอนอ่อนผ่อนตาม การดำเนินการควรมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์และเวลา
8. ยึดความต่อเนื่อง การจะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ย่อมต้องอาศัยเวลาในการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกัน และจำเป็นต้องมีตลอดไป
9. ยึดการครอบคลุมเนื้อหา การสร้างความสัมพันธ์จะต้องครอบคลุมลักษณะงานและขอบข่ายของโรงเรียนในทุก ๆ ด้านอย่างเพียงพอ มิใช่มุ่งในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ
10. ยึดความเรียบง่าย การนำเสนอของชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านใด ควรคำนึงถึงความเรียบง่าย สื่อสัมพันธ์กันเข้าใจ
11. ยึดการสร้างสรรค์ เป็นหลักการที่โรงเรียนต้องมุ่งที่จะกระทำเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
12. ความสามารถในการปรับตัว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในแต่ละโอกาส และแต่ละสภาพปัญหา

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2534 : 27) ได้ให้หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า หลักเกณฑ์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีดังนี้

1. ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา เชื่อถือได้
2. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นภารกิจที่ต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลา
3. ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกด้านที่ชุมชนมีส่วนรับผิดชอบด้วย

4. ต้องมีความง่ายและคล่องตัวในการดำเนินงาน
5. ต้องเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์ มิใช่ทำลายภาพลักษณ์ของโรงเรียนและชุมชน
6. ต้องดำเนินการปรับให้เข้ากับสภาพของชุมชน
7. ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่นให้เข้ากับสาระ วิธีการ และโอกาส

Stoops และ Rafferty (1961 : 515-519) ได้สรุปหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

1. ลักษณะความสัมพันธ์เป็นการให้และรับข่าวสาร คือ บุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และขณะเดียวกันในโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีดำเนินงานของโรงเรียน

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะได้ผลอยู่ที่การใช้วิธีการหลาย ๆ ทางในเวลาเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ต้องจริงใจต่อกัน ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนและโรงเรียนก็เข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

4. ความสัมพันธ์ต้องเป็นไปแบบต่อเนื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะต้องกระทำต่อเนื่องกัน

5. ความสัมพันธ์จะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ และง่ายต่อการเข้าใจ รวมทั้งจะต้องให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชุมชน

Sumption และคณะ (1966:148-158) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับหลักการดำเนินการ เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนว่า การที่จะให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความเชื่อและศรัทธาในหลักใหญ่ๆ 4 ประการ คือ

1. โรงเรียนรัฐบาลได้มาจากการลงทุนของประชาชน
2. การผูกไว้ซึ่งเสรีภาพทางวิชาการ
3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการศึกษาของประชาชน
4. ความจำเป็นในการติดต่อสื่อสารสองทาง

จากหลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ พอจะสรุปได้ว่า ในการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตน ดังนี้คือ

1. ต้องศึกษาลักษณะของชุมชน ตลอดจนเรียนรู้วิถีของชุมชน
2. ต้องศึกษาข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในชุมชน
3. ต้องทราบและเข้าใจถึงความต้องการและความปรารถนาของประชาชนที่อยู่ในชุมชน
4. มีความตั้งใจจริง ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมงานทุกด้าน
5. ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมในชุมชน
6. ต้องมีความอดทน มุมานะในการทำงาน และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี

องค์ประกอบในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กิจกรรมและวิธีการต่าง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นเราอาจพิจารณาและจัดทำได้ตามหลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญที่จะส่งเสริมให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนประสบความสำเร็จ ได้มีผู้เสนอความคิดไว้หลายท่าน ดังนี้

सनานจิตร สุนทรทรัพย์ (ม.ป.ป. : 9-13) ได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่จะช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 3 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ความพร้อมของผู้ที่จะร่วมมือ หมายถึง โรงเรียนและชุมชนมีความพร้อมที่จะรู้ถึงสภาพและปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ
2. มีกลไกที่จะให้เกิดความร่วมมือ เช่น มีการจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองและครู โดยมีการเสริมความพร้อม และกำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันในทิศทางที่พึงประสงค์
3. มีการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือ คือ มีการวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกันปฏิบัติ ประเมินผล แล้วรายงานให้บุคลากรในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องทราบ

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2546 : 124-125) ได้กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการคือ

1. แนวนโยบายของโรงเรียน ถ้าหากโรงเรียนมีแนวนโยบายที่จะ “เปิดประตู” โรงเรียนแล้ว ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนก็จะเป็นไปได้ในทางที่ดี แต่ถ้าโรงเรียน “ปิดประตู” แล้ว ความสัมพันธ์จะเป็นไปในทางลบ

2. ความพร้อมของบุคลากร คือ บุคลากรในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่และนักเรียน จะต้องประสานกันทุกฝ่าย จึงจะทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้

3. ความพร้อมของโรงเรียน หมายถึง ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับชุมชน

4. ความพร้อมของชุมชน หมายถึง ความพร้อมในด้านความคิดเห็นและอื่น ๆ ซึ่งถ้าหากชุมชนไม่มีความพร้อมหรือไม่แน่ใจแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายจะเกิดขึ้นไม่ได้

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 244-245) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นกับองค์ประกอบต่อไปนี้

1. แนวนโยบายที่จะ “เปิด” ประตูโรงเรียนแล้วความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนก็จะเป็นไปได้ในทางที่ดี แต่ในทางตรงข้ามถ้าหากโรงเรียน “ปิด” ประตูแล้ว ความสัมพันธ์จะเป็นไปในทางลบ

2. ความร่วมมือของบุคลากรในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน บุคลากรของโรงเรียนทุกคน จะต้องประสานกับทุกฝ่าย จึงจะทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่และนักเรียน

3. ความพร้อมของโรงเรียน หมายถึง ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ เครื่องมืออำนวยความสะดวกที่จะให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับชุมชน

4. ความพร้อมของชุมชน นอกจากองค์ประกอบของโรงเรียนแล้ว องค์ประกอบของชุมชนก็มีส่วนสำคัญเช่นเดียวกัน ถ้าหากชุมชนไม่มีความพร้อมหรือไม่แน่ใจแล้ว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายจะเกิดขึ้นไม่ได้ ความพร้อมของชุมชนในที่นี้หมายถึง ความพร้อมทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็นและอื่น ๆ

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กรมสามัญศึกษา (2522 : 461-478) ได้เสนอวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. การสร้างและรักษาเกียรติประวัติของ โรงเรียน
2. การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
3. การให้บริการและความร่วมมือกับชุมชน
4. การประสานงานกับหน่วยงานในชุมชน
5. การนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 318-319) ได้เสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน โรงเรียนควรปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 เสนอรายงานให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
 - 1.2 สร้างความเชื่อถือและความมั่นใจ ตลอดจนความนิยมในโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน
 - 1.3 ส่งเสริมประชาชนให้มีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบบประชาธิปไตยที่ทุกคนจะต้องให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
 - 1.4 ส่งเสริมให้ครูกับผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น เพื่อเป็นผลดีต่อการเรียนการสอน
 - 1.5 สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือกิจการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งในด้านการเงิน วัสดุ แรงงานและกำลังใจ
 - 1.6 สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางชุมชน ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม
 - 1.7 ประเมินความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีโอกาสสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชน

1.8 แก้ไขปิดปากคลิกคลายข้อข้องใจ และสิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจผิด ๆ ช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี มีความเข้าใจและเห็นใจโรงเรียน มองครูและนักเรียนด้วยความเชื่อถือนิยมยกย่อง

2. การนำชุมชนมาสู่โรงเรียน โรงเรียนควรใช้แหล่งวิชาในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและปรับปรุงโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารอาจใช้วิธีการดังนี้

2.1 เชิญผู้เชี่ยวชาญในอาชีพเฉพาะอย่าง มาเป็นวิทยากรให้ความรู้และข้อแนะนำ

2.2 จัดงานประจำปี จัดนิทรรศการแสดงผลงานของโรงเรียน หรือทำพิธีเปิดอาคารเรียนหลังใหม่ แล้วเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมาร่วม

2.3 จัดตั้งสมาคมต่างๆขึ้นตามความเหมาะสม เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า โดยใช้โรงเรียนเป็นที่ตั้งของสมาคม

2.4 เชิญประชาชนที่มีความสนใจในการศึกษามาเป็นกรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียน ชุมชน กรรมการโครงการสุขภาพของโรงเรียน เป็นต้น

กิติมา ปรีดีคิดล (2532 : 248-254) ได้สรุปและเสนอแนวปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. การเชิญผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนในชุมชนมาโรงเรียน วัตถุประสงค์ของการเชิญมีหลายประการ เช่น เชิญมาประชุมในวันปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ เชิญมาประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการปรับปรุงโรงเรียนหรือชุมชน ฯลฯ นอกจากนี้ถ้าโรงเรียนได้จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น โดยมีผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนเป็นสมาชิก ก็อาจจะเชิญสมาชิกสมาคมมาโรงเรียนเพื่อประชุม ชมนิทรรศการ ชมกิจกรรม หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน จึงเห็นได้ว่าการเชิญผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนมาโรงเรียนเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้มากที่สุด

2. การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อีกวิธีหนึ่ง เพราะจะทำให้ผู้ปกครองได้ทราบว่าเด็กอยู่ที่โรงเรียนเป็นอย่างไร เปรียบเทียบกับอยู่ที่บ้านแล้วแตกต่างกันหรือไม่ ถ้าแตกต่างกันจะได้หาทางแก้ไข หรือแจ้งให้โรงเรียนทราบด้วย การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนนั้น มีเรื่องที่ต้องรายงานอยู่ 3 ประการ คือ รายงานผลการเรียน รายงานความประพฤติ และรายงานเกี่ยวกับสุขภาพ

3. การให้ความช่วยเหลือชุมชน สิ่งที่โรงเรียนจะให้ความช่วยเหลือชุมชนนอกเหนือจากการสอนในโรงเรียน ได้แก่ ช่วยพัฒนาชุมชน เช่น พานักเรียนไปช่วยทำความสะอาดวัด ปลูกต้นไม้ใน

สวนสาธารณะ เก็บขยะตามชายหาด เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนอาจจัดให้มีการสอนฝึกอบรมอาชีพ หรือเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ แก่ชุมชน จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจนร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นในการให้บริการแก่ชุมชน

4. การขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชน สิ่งที่โรงเรียนจะขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชนมีตั้งแต่ ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านแรงงาน และด้านวิชาการ

5. การให้บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่แก่ชุมชน การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่ทางโรงเรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นอย่างดี โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ หรือในการประชุม ให้ใช้สนามกีฬาในการออกกำลังกาย หรือจัดการแข่งขันกีฬา นอกจากนั้น โรงเรียนควรจัดบริการห้องสมุดแก่ประชาชนในชุมชนด้วย

6. การใช้ทรัพยากรของชุมชน การที่โรงเรียนนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประเภทของทรัพยากรในชุมชนที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรประเภทวัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นต้น ตัวอย่างการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ เช่น การนำดิน หิน แร่ พืชพันธุ์ไม้มาใช้ประกอบการเรียนการสอน เชิญแพทย์มาบรรยายเรื่องการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ เชิญศิลปินพื้นบ้านมาสอนศิลปะพื้นบ้าน นำนักเรียนไปทัศนศึกษาวัดหรือโบราณสถาน

7. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การที่โรงเรียนสนับสนุนให้ครูและนักเรียนหาโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียนและเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วย กิจกรรมของชุมชนที่โรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในชุมชน กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ กิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

8. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนให้ทราบถึงกิจกรรมของโรงเรียนหรือข่าวสารภายในโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะดำเนินไปด้วยดีไม่ได้ถ้าขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี

ปรีชา กัมภิรปกรณ์ (2540 : 124-125) ได้ให้แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ สรุปได้ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2. การสร้างความสัมพันธ์ทางคณะกรรมการเกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียน
3. การสร้างความสัมพันธ์ทางสมาคมผู้ปกครองและครู
4. การสร้างความสัมพันธ์ทางสมาคมหรือชมรมศิษย์เก่า

สุภรณ์ ศรีพหล และ กล้า ทองขาว (2540 : 329-330) กล่าวถึงวิธีการที่โรงเรียนจะต้องทำเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังนี้

1. การรู้จักชุมชน

1.1 ศึกษาชุมชนอย่างละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน นับตั้งแต่โครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากรและความต้องการ เจตคติและความเชื่อต่างๆ โรงเรียนจะต้องวางแผนงานเกี่ยวกับชุมชนในด้านความมุ่งหมายและแนวปฏิบัติแก่ครูในแนวทางเดียวกัน

1.2 ออกเยี่ยมชุมชนเพื่อขจัดปัญหาความสงสัยต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจซึ่งกันและกันให้ดียิ่งขึ้น

1.3 คณะครูและนักเรียนควรรหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ชุมชนจัดขึ้น

2. การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน

2.1 จัดรายการประชาสัมพันธ์กับชุมชน เผยแพร่กิจกรรมสื่อมวลชนประจำท้องถิ่น เช่น จัดทำข่าวสารเป็นวารสารเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนแก่ชุมชน

2.2 จัดให้มีกรรมการศึกษาโรงเรียน เป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน ซึ่งคณะกรรมการนี้สามารถร่วมกำหนดนโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียน

2.3 จัดกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีเพื่อฟื้นฟู รักษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นขึ้นภายในโรงเรียน โดยให้ชุมชนร่วมมือช่วยเหลือมากที่สุด

2.4 จัดให้มีงานนิทรรศการแสดงผลงานของโรงเรียนและนักเรียน

3. การให้บริการชุมชน

3.1 เผยแพร่ข่าวสาร ความรู้และวิชาการบริการแก่ชุมชน โดยใช้สื่อมวลชนต่างๆของท้องถิ่นเป็นประจำ

3.2 จัดโครงการการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาชีพและวิชาการแก่ชุมชน

3.3 ให้บริการอาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆแก่ชุมชน

3.4 ประกาศเกียรติคุณแก่ผู้เสียสละบำรุงการศึกษาของโรงเรียน

3.5 การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนให้มากที่สุด

4. กิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์

4.1 การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู

4.2 การจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า

4.3 การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความสามัคคี

4.4 คณะครูและนักเรียนออกไปบำเพ็ญประโยชน์ในด้านสุขภาพและ

ความปลอดภัยแก่ชุมชน

จะเห็นได้ว่าแนวทางปฏิบัติเพื่อใช้สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นั้นมีอยู่หลายรูปแบบ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถเลือกนำมาบูรณาการและใช้ปฏิบัติได้หลากหลายวิธี ซึ่งจะเลือกใช้วิธีการใดๆนั้น ต้องคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมของการมีส่วนร่วมและนโยบาย ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นหลักอยู่เสมอ

นอกจากนี้ฐชาติ พ่วงสมจิตร (2546 : 47-48) ยังได้เสนอขั้นตอนและวิธีการเพื่อเป็นแนวทาง การพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ไว้ดังนี้

1. ปรับเจตคติของฝ่ายสถานศึกษาและชุมชนให้ยอมรับการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน โดย ส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ต่อกันในระดับที่เท่าเทียมกัน

2. สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของทั้งฝ่ายสถานศึกษาและชุมชนโดยการ จัดให้มี ระบบที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน เช่น ใช้วิธีการ ฝึกอบรม

3. ปรับวิธีการดำเนินงานทั้งสองฝ่ายให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมต่อกัน คือ

3.1 สถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน อย่างสม่ำเสมอ การให้บริการแก่ชุมชน เป็นต้น

3.2 สถานศึกษาให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนตามเหตุผลและปฏิบัติต่อ ประชาชนอย่างผู้ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน โดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่ ชุมชนเป็นเพียงแหล่งเงิน

3.3 สถานศึกษาไม่ควรรบกวนชุมชนบ่อยเกินไป ไม่ขอบริจาคบ่อยครั้งเกินไปจนทำ ให้ชุมชนต้องเดือดร้อน

3.4 สถานศึกษาแสดงบทบาทของการเป็นฝ่ายให้แก่ชุมชนให้มากขึ้น

3.5 การสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน โดยบริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชน

4. การสร้างความเข้าใจและแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ข้อควรคำนึงในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีดังนี้

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2528 : 104-109) กล่าวว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆดังนี้

1. ชุมชนแต่ละแห่งจะประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา และบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในปัจจุบัน ไม่เท่าเทียมกัน โรงเรียนต้องพยายามศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องความรู้ ความเข้าใจของประชาชน เกี่ยวกับการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนต่อชุมชน เพื่อวางแผนทางในการสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ชุมชนแต่ละแห่งต่างมีลักษณะพิเศษแตกต่างกัน โดยเฉพาะในด้านความคิด ความเชื่อ การแสดงออกในการอนุรักษ์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โรงเรียนต้องศึกษาสาเหตุของลักษณะพิเศษต่างๆ เหล่านั้น และทำความเข้าใจเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและการสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. การสร้างความร่วมมือกับชุมชนแต่ละแห่งหรือแม้แต่ในชุมชนเดียวกัน แต่ละบุคคลต่างกลุ่มกัน โรงเรียนอาจใช้วิธีการ เครื่องมือ และกระบวนการที่แตกต่างกัน อีกทั้งโรงเรียนจะต้องกำหนดการใช้ยุทธศาสตร์ วิธีการ กระบวนการและเครื่องมือต่างๆให้เหมาะสม

4. ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในอดีต ปัจจุบัน ย่อมมีความสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในอนาคต ดังนั้นจึงจำเป็นที่โรงเรียนต้องรู้เรื่องความสัมพันธ์ในอดีต ปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนเจตคติของประชาชนที่มีต่อโรงเรียน เพื่อโรงเรียนจะได้พิจารณาแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆได้ถูกต้อง

5. ความร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคี ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนต่อชุมชน และการเข้าใจเป้าหมาย แผนปฏิบัติงานต่างๆของโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

6. การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงความคิดและเจตคติ จึงจำเป็นต้องอาศัยเวลาและความอดทน

7. การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โรงเรียนต้องกำหนดเป้าหมาย วางแผนและปฏิบัติงานต่อเนื่องกันไป

8. การใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามไปทุกๆด้าน นอกจากนี้ยังเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนโดยทางอ้อม เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเอง ให้ชุมชนสนใจกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

9. การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

10. ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องถือว่าเป็นข้อมูลป้อนกลับสำคัญ ที่โรงเรียนต้องนำมาศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนต่อไป

11. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะต้องมีการประเมินผล และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532 : 245) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับข้อควรระวังในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อของชุมชน การแสดงออกในการยอมรับนับถือ หรือไม่ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายในชุมชน ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่โรงเรียนควรให้ความสนใจ โดยการศึกษาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของชุมชนเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ลักษณะของประชาชนในชุมชน จะเห็นว่าระดับการศึกษาในชุมชนหนึ่ง ๆ ประชาชนแต่ละคนจะมีพื้นฐานการศึกษาแตกต่างกัน โรงเรียนต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน

3. การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน โรงเรียนต้องคำนึงถึงกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนด้วยเพราะชุมชนหนึ่งจะมีบุคคลต่างกลุ่มกัน โรงเรียนต้องใช้วิธีการในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลแต่ละกลุ่มแตกต่างกันไปแล้วแต่ความเหมาะสม

4. โรงเรียนต้องศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาว่าประสบความสำเร็จเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานหรือไม่ ประชาชนให้ความร่วมมือ

สนับสนุนโรงเรียนหรือมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนหรือไม่ โรงเรียนต้องเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ในอดีตและปัจจุบันในเรื่องดังกล่าว เพื่อหาทางแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง

5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นเรื่องที่ยากเพราะโรงเรียนต้องให้ความรู้ เปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติของประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้อยตาม ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาและความอดทน ประกอบกับโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผล เพื่อจะได้รู้ผลการปฏิบัติงานว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ถ้าโรงเรียนปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าว โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็จะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายในที่สุด

บทบาทของผู้บริหารในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

สุพิชญา ชีระกุล (2521 : 70-75) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องแสดงออกเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การรับรองแขกของโรงเรียน (Receiving school visitors) โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องฝึกฝนตนเอง และบุคลากรของโรงเรียนให้เป็นผู้มีมารยาท มีความสุภาพในการต้อนรับหรือติดต่อกับบุคคลในชุมชนที่เข้ามาติดต่อหรือเยี่ยมชมในโรงเรียน

2. การรับโทรศัพท์และการติดต่อทางจดหมาย (Handling telephone calls and correspondence) โดยผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดบริการให้ประชาชนมีความสะดวกในการติดต่อกับโรงเรียนด้วยโทรศัพท์หรือจดหมายอย่างเต็มที่ โดยจัดผู้ที่มีความสุภาพ มีมารยาทในการพูด ใช้คำพูดที่เหมาะสมมาทำหน้าที่รับโทรศัพท์ ส่วนจดหมายผู้บริหารโรงเรียนก็ต้องพิจารณาตอบรับให้เหมาะสม รัดกุม สุภาพและชัดเจน

3. การรับข้อร้องเรียน (Attending to complaints) การร้องเรียนเกิดจากความไม่พอใจโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ โดยผู้ร้องเรียนทำการร้องเรียนเพื่อให้ได้ในสิ่งที่เขาพอใจ ถ้าหากโรงเรียนไม่ยอมรับการร้องเรียนนั้นก็จะเป็นการทำลายสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน ผู้บริหารโรงเรียนต้องใจกว้างพอที่จะยอมรับคำร้องเรียนเหล่านั้น และนำข้อร้องเรียนมาพิจารณาเพื่อจะได้ทราบข้อบกพร่องผิดพลาดและจุดอ่อนของโรงเรียน รวมทั้งทราบทัศนคติและความต้องการของชุมชนเพื่อโรงเรียนจะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4. การใช้ชีวิตร่วมในชุมชน (Live in community) ผู้บริหารโรงเรียนควรได้ศึกษาทำความเข้าใจกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนนั้น ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการปรับตัวเข้ากับสังคมในชุมชนนั้น รวมทั้งควรส่งเสริมชักจูงคณะครูและนักเรียนให้ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอยู่เสมอ ๆ ซึ่งจะ使得คนในชุมชนเห็นว่าโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ความรับผิดชอบของคนในชุมชนที่จะมีต่อโรงเรียนก็จะยิ่งมากขึ้น

5. การสร้างสัมพันธภาพของบุคลากรในโรงเรียน (Staff relation) เนื่องจากสัมพันธภาพของผู้บริหารโรงเรียน คณะครูในโรงเรียน เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียนมีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างมาก ถ้าหากความสัมพันธ์ของบุคลากรเหล่านี้อยู่ในขั้นต่ำ ก็จะเป็นผลเสียต่อการดำเนินงานของโรงเรียนและในขณะเดียวกันก็จะกระทบกระเทือนถึงความสัมพันธ์และการดำเนินงานภายนอกโรงเรียนด้วย สำหรับความแตกร้าภายในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทำลายความศรัทธา ความร่วมมือ และความเชื่อถือของบุคคลภายนอกที่มีต่อโรงเรียน

6. การสร้างสัมพันธภาพต่อนักเรียนและศิษย์เก่า (Pupil and alumni relations) นักเรียนและศิษย์เก่า มีบทบาทอย่างมากต่อการเผยแพร่ชื่อเสียง เกียรติคุณ และการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้น การสร้างสัมพันธภาพอันดีต่อนักเรียนและศิษย์เก่า จึงช่วยสร้างความเข้าใจอันดีและความเชื่อถือให้กับโรงเรียนได้ การสร้างสัมพันธภาพอันดีต่อนักเรียนและความประทับใจให้ศิษย์เก่า อยู่ที่นโยบายของโรงเรียนและพฤติกรรมของครูเป็นส่วนใหญ่ ครูควรพิจารณาเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบวินัย และกฎข้อบังคับของโรงเรียน อย่าให้ตึงหรือหย่อนเกินไปและไม่ขัดต่อความต้องการของเด็กรวมทั้งผู้ปกครองด้วย

กิตติมา ปรีดีดิถ (2532 : 245-246) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ดังนี้

1. กำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประสานงาน โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้วางแนวทางการรูปแบบของความสัมพันธ์และการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ

2. ทำหน้าที่ประสาน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ประสานงานและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยตนเอง หรือบางครั้งจะต้องเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับแหล่งวิชาการ หรือหน่วยงานอื่นในการพัฒนาชุมชน

3. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทสำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน และบางครั้งจะต้องเป็นผู้ริเริ่มที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี มีประโยชน์แก่ชุมชน

4. เป็นผู้แก้ปัญหา

สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และนฤมล ต้นธสุรเศรษฐ์ (2537 : 35-37) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. บทบาทในการริเริ่มจัดตั้งในสิ่งที่จะก่อให้เกิดการพัฒนา ซึ่งรวมถึงการริเริ่มจัดตั้งรูปแบบที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อาทิเช่น การจัดตั้งสมาคม ชมรม หรือโรงเรียนชุมชน ตามที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์ของโรงเรียนและชุมชน
2. บทบาทในการช่วยเหลือให้มีกระบวนการทำงานที่ดี เริ่มตั้งแต่การวางแผนร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน การควบคุมดูแลจัดการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ และการประเมินผลการทำงาน
3. บทบาทในการประสานงานตั้งแต่เริ่มต้นและต่อเนื่องตลอดไป นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งรูปแบบวิธีการสร้างความสัมพันธ์ การวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมิน และการพัฒนาต่อเนื่อง
4. บทบาทการแก้ไขปัญหา โดยมีส่วนช่วยเหลือร่วมมือกับกรรมการ คณะทำงานหรือบุคลากรต่างๆในการแก้ไขปัญหา ด้วยการศึกษาลึกลงถึงเหตุที่มาของปัญหา หาแนวทางที่หลากหลายในการแก้ปัญหา และเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมที่สุด
5. บทบาทในการเผยแพร่ให้ทุกคน นับตั้งแต่บุคลากรในโรงเรียน ประชาชนในชุมชน ผู้นำชุมชน ได้เข้าใจแนวคิดในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สุภรณ์ ศรีพหล และ กล้า ทองขาว (2540 : 332-334) กล่าวถึงบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้บริหารเกี่ยวกับการสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. บทบาทในด้านการประสานงานราชการแก่ชุมชน โรงเรียนเป็นส่วนราชการที่ใกล้ชิดกับชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสารหรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆของทางราชการและของชุมชนเอง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำชุมชนจึงต้องเป็นที่ปรึกษาและคอยให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆให้แก่ชุมชน
2. บทบาทในด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีในโรงเรียน ผู้บริหารควรระลึกไว้เสมอว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะเกิดขึ้นได้อย่างไร อยู่ที่โรงเรียนจะต้องทำให้ชุมชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนของบุคลากรในโรงเรียน เพราะสัมพันธ์ภาพภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์กับภายนอกเป็นอันมาก ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบ ควรจะต้องเริ่มต้นก่อนด้วยการให้ความเป็นกันเองและใกล้ชิดกับผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้คณะครูได้ร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนตัดสินใจและเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้ร่วมงานจะเกิดความพึงพอใจ และถ้าผู้บริหารให้การยอมรับยกย่องนับถือ ก็จะสร้าง

บรรยากาศที่ดีในการทำงานภายใน โรงเรียนและจะช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างครูกับครู และครูกับผู้บริหาร

3. บทบาทในด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน การประชาสัมพันธ์เป็นวิธีการอันมีแผนและต่อเนื่อง เพื่อที่จะสร้างหรือก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเพื่อให้โรงเรียนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและสนับสนุนร่วมมือกัน

4. บทบาทการใช้ชีวิตร่วมในชุมชน ผู้บริหารควรได้ศึกษาและทำความเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนนั้นเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการปรับตัวเข้ากับสังคมของชุมชน

5. บทบาทในด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพต่อบิดา มารดาและผู้ปกครอง บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารคือ ช่วยให้ครู และบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน โดยเปิดโอกาสหรือสนับสนุนให้ผู้ปกครองและครู ได้พบเจอกันเพื่อกระชับความสัมพันธ์สนมระหว่างกันและร่วมมือกันในการพัฒนาการเรียนการสอน ไปยังบุตรหลาน นอกจากนี้โรงเรียนยังอาจได้รับความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์และกำลังทรัพย์จากผู้ปกครองด้วย

6. บทบาทในด้านสัมพันธ์ภาพต่อนักเรียนและศิษย์เก่า เป็นที่ยอมรับกันว่าโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนเป็นอย่างดี เมื่อโรงเรียนสามารถสร้างความพึงพอใจแก่นักเรียนและศิษย์เก่า ซึ่งนักเรียนและศิษย์เก่ามีอิทธิพลอย่างมากในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณแก่โรงเรียน การสร้างสัมพันธ์ภาพต่อนักเรียนและศิษย์เก่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างมากต่อนโยบายของโรงเรียนและพฤติกรรมของครู ดังนั้นผู้บริหารควรพิจารณาในด้านนโยบาย ระเบียบ วินัยและกฎข้อบังคับของโรงเรียนด้วยเช่นกัน

7. บทบาทในการรับข้อร้องเรียน ผู้บริหารต้องมีใจกว้างพอที่จะยอมรับการร้องเรียนอันเกิดจากความไม่พอใจโรงเรียนในเรื่องต่างๆ แล้วนำคำร้องเรียนเหล่านั้นมาพิจารณาหาสาเหตุเพื่อให้ทราบถึงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางให้ผู้บริหารทราบถึงเจตคติและความต้องการของชุมชน

เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2547 : 172-173) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ดังนี้

1. เป็นผู้นำในการริเริ่มสิ่งใหม่ โดยนำวิทยาการ เทคโนโลยี หรือกิจกรรมแปลกใหม่มาสร้างสรรค์ให้สถานศึกษาและชุมชนเจริญก้าวหน้า

2. มีความตั้งใจและบริสุทธิ์ใจที่จะร่วมกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารจะต้องสร้างความเชื่อถือและความมั่นใจให้ชุมชนไว้วางใจ ซึ่งจะทำให้เกิดบรรยากาศแห่งการร่วมมือร่วมใจกับสถานศึกษา

3. สถานศึกษาต้องมีนโยบายที่จะเปิดประตูสถานศึกษา ให้เป็นศูนย์กลางในการบริการทางวิชาการและบริการสังคม

4. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในบางโอกาสที่อยู่ในสภาพที่พอเหมาะ

5. การประเมินผล

นอกจากบทบาทของผู้บริหารในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังที่กล่าวไปแล้วนั้น วิมลศรี อุปรมัย และคณะ (2528 : 150) ยังได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนที่เอื้อต่อการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไว้ 10 ประการ ได้แก่

1. สามารถเข้าถึงจิตใจคน

2. แต่งกายเหมาะสม

3. มีความร่าเริง แจ่มใสในอารมณ์

4. มีความซื่อสัตย์ต่อความตั้งใจ

5. รู้จักใช้คำพูดเหมาะกับผู้ฟังและโอกาส

6. เป็นคนคงเส้นคงวา

7. มีอารมณ์ขัน

8. แสดงสีหน้าเป็นมิตรกับบุคคลทั่วไป ไม่เย่อหยิ่ง

9. มีสุขภาพแข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ

10. มีศิลปะในการพูด ในการคบหาสมาคมกับเพื่อนร่วมงานและคนในชุมชน

ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารต้องมีความรู้ในเรื่องของการวางแผน การประสานงาน การจัดบุคลากร การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการนำความคิดที่แปลกใหม่มาสู่ชุมชน โดยผู้บริหารต้องอาศัยบุคลิกภาพและความสามารถเฉพาะตนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

อมรชัย ตันติเมธ (2524 : 12-13) ได้สรุปปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ประชาชนไม่ทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียน ไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน
2. ครูใหญ่ไม่สามารถแบ่งเวลาให้ถูกส่วนในเรื่องชุมชนกับงานในโรงเรียน บางที่ใช้เวลากับชุมชนมากเกินไป งานโรงเรียนก็เสียหาย ยิ่งกับงานในโรงเรียนมากไป ก็ไม่มีเวลาร่วมกับชุมชน
3. โรงเรียนส่วนมากไม่ได้คิดถึงความสำคัญทางด้านการให้บริการ หรือจัดกิจกรรมให้แก่ประชาชนเลย แต่เมื่อมีเรื่องที่จะต้องขอความร่วมมือในด้านการเงินจากประชาชน ก็ใช้วิธีเรียไรเสียร่ำไป จนประชาชนพากันเบือนหน้าไม่อยากจะเห็นหน้าครู ไม่อยากมาโรงเรียน

ปรีชา คัมภีรปกรณ และ ดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2527 : 783-785) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน
 - 1.1 ทักษะคติของครู คือ ครูไม่ยอมพบผู้ปกครองจึงพยายามหลีกเลี่ยงการพบปะกับผู้ปกครอง
 - 1.2 ครูมีโอกาสคลุกคลีกับประชาชนน้อย เนื่องจากอาศัยอยู่ต่างพื้นที่ หรือมีภาระงานทางด้านครอบครัวที่ต้องดูแล
 - 1.3 ประชาชนขาดความศรัทธาในตัวครูและผู้บริหาร โรงเรียน จึงไม่สนใจและเต็มใจที่จะสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียน
 - 1.4 ขวัญและกำลังใจของครูเกี่ยวกับด้านสวัสดิการที่ได้รับ ความปลอดภัย การยอมรับในสังคม ตลอดจนความเพียงพอของรายได้ในการครองชีพ สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบั่นทอนขวัญและกำลังใจของครู
 - 1.5 โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ทำให้ประชาชนไม่ทราบถึงบทบาทความสำคัญ สิทธิและหน้าที่ของตนที่จะพึงมีต่อโรงเรียน รวมทั้งไม่ทราบนโยบาย วิธีดำเนินการจัดการศึกษา ตลอดจนแผนงานและกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้น ทำให้โรงเรียนขาดความร่วมมือและเอาใจใส่จากชุมชน

1.6 โรงเรียนขาดแคลนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่จะสามารถให้บริการแก่ชุมชน ทำให้ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากโรงเรียนเท่าที่ควร การสร้างความสัมพันธ์จึงทำได้ค่อนข้างยาก เพราะโรงเรียนตกอยู่ในฐานะผู้รับมากกว่าผู้ให้

1.7 โรงเรียนไม่รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นเป็นบุคลากร หรือทรัพยากรอื่นๆ ที่มีอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนห่างเหิน

2. ปัญหาที่เกิดจากชุมชน

2.1 ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เพราะขาดความรู้ความเข้าใจ เนื่องจากได้รับการศึกษาดำ จึงไม่ค่อยสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน ปล่อยให้เป็นภาระของโรงเรียนฝ่ายเดียว

2.2 ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนที่พึงมีต่อโรงเรียน เนื่องจากเข้าใจว่าโรงเรียนเป็นเรื่องของรัฐ ประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.3 ประชาชนส่วนใหญ่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ไม่มีเวลาพอที่จะดูแลหรือสนใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน และมีเวลาให้กับทางโรงเรียนน้อย

2.4 ทักษะไม่ดีและการเข้าใจผิดของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียน

2.5 ความแตกต่างทางภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์

2.6 สิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นแหล่งเสื่อมโทรม ทำให้โรงเรียนไม่อยากจะสร้างความสัมพันธ์ด้วย

3. ปัญหาที่เกิดจากนโยบายและระบบบริหาร

3.1 นโยบายของโรงเรียน ผู้ปกครองจะไม่ให้ความร่วมมือถ้าหากไม่ทราบเหตุผล จนทำให้ไม่พอใจนโยบายบางอย่างของโรงเรียน

3.2 โรงเรียนส่วนใหญ่อาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ทำให้ทางราชการเข้ามาควบคุมการดำเนินงานมากเกินไป ความสนใจของประชาชนที่มีต่อโรงเรียนลดน้อยลงไป

3.3 ผู้บริหารระดับท้องถิ่นขาดการสนับสนุนในเรื่องการศึกษาและถือว่าโรงเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่ในสังกัดของตนโดยตรง

3.4 การดำเนินงานของฝ่ายบริหารซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ ทำตัวมีศักดิ์ศรีเหนือกว่าประชาชน จึงทำให้เข้ากันไม่ได้

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2546 : 120) ได้ให้ทัศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนและชุมชน เกิดจากความประพฤติกหรือขัดแย้งส่วนตัวระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนกับผู้นำในชุมชน จึงทำให้ไม่มีความร่วมมือระหว่างสองสถาบัน

2. ความขัดแย้งระหว่างสถาบัน เป็นความขัดแย้งระหว่างสถาบันของชุมชน เช่นระหว่างโรงเรียนกับวัดหรือโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นของชุมชน ซึ่งอาจเกิดจากความคิดเห็นไม่ตรงกัน ความขัดแย้งเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นต้น ผลที่ตามมาคือประชาชนเกิดความไม่แน่ใจในการให้ความร่วมมือหรือให้ความใกล้ชิดกับสถาบันทั้งสอง

3. ความไม่แน่ใจในบทบาทของตน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากโรงเรียนมักจะไม่ค่อยยอมรับข้อเสนอแนะของผู้นำจากชุมชน หรือบางครั้งผู้นำของชุมชนพยายามจะเข้าไปก้าวก่ายการดำเนินงานของโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2546 : 73-74) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นต่อความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการสร้างความสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากความจำกัดในการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนมีงานและภารกิจเฉพาะส่วนของตนเองล้นมือ บุคลากรมีน้อย งานในหน้าที่มีมาก ทำให้การขยายงานหรือโครงการร่วมกับชุมชนในส่วนต่างๆ ทำได้ค่อนข้างจำกัด

2. ปัญหาชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เนื่องจากชุมชนไม่อยู่ในฐานะที่จะช่วยในโครงการที่โรงเรียนต้องการ หรือไม่พร้อมหรือไม่พึงพอใจในผู้บริหารโรงเรียน หรืออาจมีผลสืบเนื่องมาจากความจำกัดของทรัพยากรในชุมชนนั้น

3. ปัญหาการที่โรงเรียนปฏิบัติการณ์ในสิ่งที่ตรงข้ามกับความต้องการของชุมชน เปิดสอนหรือดำเนินการในสิ่งที่ชุมชนไม่ต้องการหรือขัดแย้งกับค่านิยมของชุมชน

4. ปัญหาโรงเรียนในเมืองใหญ่ มักเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง มีเกียรติประวัติ มีศิษย์เก่าจากที่ต่างๆมากมาย โรงเรียนประเภทนี้มักพบว่าไม่ค่อยจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนมากเท่าที่ควร โรงเรียนมักจะแยกตัวเองไว้ต่างหาก ความสนับสนุนพิเศษมักจะได้จากศิษย์เก่า นักการเมือง จากผู้มีอิทธิพลในวงราชการมากกว่าจากชุมชนโดยตรง

จากการประมวลแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่กล่าวมาแล้ว จะพบว่าแหล่งที่มาของปัญหาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จากการบริหาร โครงการต่างๆ เรื่องผลประโยชน์ที่ขัดแย้ง และบทบาทของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยได้พบข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ไพฑูรย์ ยาไทย (2538) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ การให้บริการแก่ชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์เนื้อหาข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีข้อเสนอแนะที่มีความสำคัญซึ่งสามารถเรียงตามลำดับได้ดังนี้ โรงเรียนควรให้บริการด้านการแนะนำวิชาชีพแก่ชุมชนและควรจัดบริการด้านวิชาการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับชุมชนให้มาก ผู้บริหารควรนำครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอและด้วยความจริงใจ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมของโรงเรียน ไม่ควรมุ่งแสวงหาแต่เงินเพียงอย่างเดียวแต่ควร

คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ และควรมีการริเริ่มส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนมูลนิธิเพื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียน

กัลยา พลีรักษ์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ปฏิบัติสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2536-2539) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การประสานงานกับชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การให้บริการชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2. ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ ขาดอัตรากำลัง และบุคลากรที่มีความชำนาญในการประสานงานกับชุมชน ขาดแผนงานจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนไม่สามารถให้บริการทางวิชาชีพแก่ชุมชน และขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน

ภูวนาท คงแก้ว (2539) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะมีคณะกรรมการงานโรงเรียนกับชุมชนรับผิดชอบ มีการสำรวจชุมชนด้วยการสอบถามข้อมูลจากนักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียน

2. โรงเรียนสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ คุณธรรมจริยธรรม และกีฬา แต่ชุมชนให้การสนับสนุนด้านการศึกษาดีกว่าด้านอื่นๆ

3. การให้บริการชุมชน โรงเรียนให้บริการชุมชนทุกด้าน โดยมีรูปแบบเป็นเอกสารเผยแพร่ในด้านต่างๆ

4. การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โรงเรียนดำเนินการโดยจัดโครงการพัฒนาชุมชน โดยชุมชนจะสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์

5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ด้านทุนทรัพย์ และวัสดุครุภัณฑ์

6. มีการประเมินผลงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชนแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนงานต่อไป

ปัญหาที่พบ คือ ผู้รับผิดชอบการวางแผนงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่มีความชำนาญในการเขียนแผน ขาดวัสดุ ครุภัณฑ์ในการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ครูมีการทิ้งมากไม่มีเวลาให้บริการแก่ชุมชน ชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี และการประเมินผลล่าช้า

อัจฉริยา มีรุ่งเรือง (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดสงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และชุมพร วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทราบระดับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนต่างกัน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 ที่มีประสบการณ์ดำรงตำแหน่งผู้บริหารต่างกัน ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี

3. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

4. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ควรปรับปรุงสูงสุดคือ การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน การให้บริการชุมชน การเป็นผู้นำและการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ

ประจวบ พุททวาศรี (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต ตรัง พังงา กระบี่ และระนอง วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ตามตัวแปรประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนและขนาดของโรงเรียนที่ผู้บริหารปฏิบัติงาน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนและการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่ำกว่า 10 ปี

3. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก

4. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ชุมชน ครูอาจารย์ ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นประจำ ให้บริการชุมชนด้านการประกอบอาชีพ กีฬาและวิชาการ ร่วมพัฒนาชุมชนในโอกาสวันสำคัญ สร้างความเชื่อมั่นความสัมพันธ์ด้วยความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและนำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป

ธรรมนงค์ คื่นทอง (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ ได้แก่

1. การดำเนินงานได้ปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติ
 2. ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนกับชุมชน
 3. ได้รับงบประมาณจากการบริจาค
 4. มีการประเมินการจัดกิจกรรม เพื่อนำไปปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป
 5. มีการให้บริการด้านอาคารสถานที่
 6. มีการให้บริการด้านความรู้
 7. การได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน โดยเฉพาะด้านแรงงาน
 8. มีการนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมของชุมชน
 9. จัดกิจกรรมหาทุนการศึกษา เนื่องในโอกาสวันสำคัญต่างๆ
 10. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทในการเห็นชอบแผนปฏิบัติของสถานศึกษา
- ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนงบประมาณของโรงเรียน

ส่วนปัญหาในการดำเนินงานที่พบและเป็นอุปสรรคของโรงเรียน คือ ชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่สามารถหางบประมาณมาสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ตามความต้องการของโรงเรียน

นवलพรรณ บุญตัน (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 3 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดสงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และชุมพร และเขตการศึกษา 4 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดภูเก็ต ตรัง พังงา กระบี่ และระนอง วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 3 และเขตการศึกษา 4 ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยแจกเอกสาร ให้คณะครู นักเรียน คณะกรรมการ และผู้ปกครองทราบล่วงหน้า พร้อมขอความร่วมมือ
2. จัดทำปฏิทินดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นบางกิจกรรม
3. มีการมอบหมายให้ครูที่มีความเหมาะสมดำเนินงาน
4. มีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจการปฏิบัติงานกับชุมชน
5. นำงบประมาณรายได้ของโรงเรียนมาใช้ในการดำเนินงาน
6. มีการประเมินผลการดำเนินงานทุกกิจกรรมโดยใช้แบบสอบถาม งานที่โรงเรียนดำเนินการมากได้แก่ การให้ชุมชนใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน การจัดโครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดร่วมกับชุมชน การมอบเอกสารเกี่ยวกับระเบียบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้คณะกรรมการศึกษาด้วยตนเอง การเชิญผู้มีความรู้ ความสามารถของกลุ่มบุคคล ชมรม มูลนิธิมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและประชาชน การส่งนักเรียนเข้าประกวดผลงานทางวิชาการ

ส่วนปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณดำเนินงาน ชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน ประชาชนเข้าใจว่าการดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นเรื่องของทางราชการเท่านั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีงานประจำและไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียน สภาพเศรษฐกิจในชุมชนไม่เอื้อต่อการบริจาคเพื่อจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมและมูลนิธิ การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นการสื่อสารทางเดียว ไม่มีข้อมูลย้อนกลับ

รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา (ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) ของกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ปีพ.ศ. 2543 ที่เป็นการสำรวจความต้องการและความเป็นไปได้ในการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ผู้บริหาร โรงเรียนและครู-อาจารย์ ผู้ปกครองและผู้แทนชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จากเขตการศึกษาจำนวน 12 เขต ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นตัวแทนของเขตการศึกษาต่างๆดังนี้ โรงเรียน

เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โรงเรียนรือเสาะชนูปถัมภ์ จังหวัดนราธิวาส
โรงเรียนธารโตวัฒนวิทย์ จังหวัดสงขลา โรงเรียนสายบุรี “แจ้งประชาคาร” จังหวัดปัตตานี โรงเรียน
สวนแดงวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนสาคลีวิทยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนพุกาวทยา จังหวัดสระบุรี โรงเรียนเชียงยืนวิทยา จังหวัดนครพนม
โรงเรียนห้วยขะยุงวิทยา จังหวัดอุบลราชธานี โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคม จังหวัดร้อยเอ็ด และโรงเรียน
อ่าวใหญ่พิทยาคาร จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่ามี 7 ประเด็นสำคัญดังนี้

1. ประเด็นของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับแนวการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

การจัดการศึกษาต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดรูปแบบและวิธีการให้สอดคล้องกับ
สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยรัฐต้องลดบทบาทการควบคุมมาเป็นการส่งเสริม
สนับสนุนกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปให้ประชาชนโดยตรงในทุกๆด้าน และการให้ชุมชนเข้ามา
มีส่วนร่วมในคณะกรรมการชุดต่างๆ ซึ่งจะเป็นผลดีในแง่การจัดการศึกษาเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง
สถานศึกษาต้องเข้าไปร่วมกับชุมชน เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม ชักจูง ผลักดัน และบริการชุมชน ซึ่งควรให้
ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทาง นโยบายและเป้าหมายของการจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้
ชุมชนตรวจสอบและประเมินภายในโดยให้โรงเรียนเป็นเครือข่ายของการเรียนรู้โดยสมบูรณ์ สภาพ
ปัจจุบันชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยทุกกิจกรรม ในขณะที่ชุมชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมาก
และมีความเป็นไปได้มากที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วม

2 ประเด็นของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการ โรงเรียนเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของ
หลักสูตร ออกแบบโครงสร้างเนื้อหาสาระและการประเมินผล รวมทั้งการกำหนดคุณลักษณะของ
ผู้เรียนที่ชุมชนต้องการ แต่ไม่มีบทบาทด้านการบริหารและการจัดการ โดยเฉพาะด้านการวางแผน
ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา การบริหารงบประมาณ การจัดองค์กร การแบ่งสายงาน และการ
บริหารงานบุคคล ส่วนในด้านวิชาการ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
ท้องถิ่นโดยเป็นวิทยากรท้องถิ่น สภาพปัจจุบันชุมชนมีส่วนร่วมน้อยทุกกิจกรรม ยกเว้นการร่วมมือดูแล
พฤติกรรมนักเรียนที่อยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัด
หลักสูตรท้องถิ่นและการร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร โรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

3. ประเด็นของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อการจัด การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่สูง ทั้งในการเข้าร่วมบริจาคทรัพย์สินและวัสดุอุปกรณ์อื่น
ให้แก่สถานศึกษา เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมเป็นวิทยากรท้องถิ่น ให้ทุนการศึกษา ตั้ง

องค์กรเพื่อสนับสนุน โรงเรียน และการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยว่า ควรให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการภาษีของชุมชนด้วยชุมชนเอง เพื่อชุมชนจะได้คำนึงถึงการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ควรให้มีการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อทำให้เกิดจิตสำนึกในการช่วยกันทำ เกิดความสำนึกในการจัดสรรทรัพยากรทั้งทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ในสภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นการร่วมมือดูแลพฤติกรรมนักเรียนอยู่ในระดับมาก

4. ประเด็นของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวม

ชุมชนยังมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในขั้นต่ำ และมีอิสระในการบริหารจัดการค่อนข้างน้อย การมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะการสนับสนุนทรัพยากร ชุมชนยังไม่สามารถเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิดริเริ่ม ร่วมวางแผนและร่วมประเมินผลได้ ในส่วนของโรงเรียนมักจะให้ชุมชนเข้าร่วมเป็นบางกิจกรรม ในสภาพปัจจุบันโรงเรียนจัดเตรียมปฏิบัติและร่วมมือกับชุมชนในกิจกรรมต่างๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ยกเว้นกิจกรรมบางประเภทที่โรงเรียนจัดเตรียมปฏิบัติและร่วมมือกับชุมชนอยู่ในระดับมาก 4 กิจกรรม ได้แก่ ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน การร่วมกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น และการให้บริการข่าวสารข้อมูล

5. ประเด็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาในอนาคต ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการจัดการและสนับสนุนงบประมาณ ด้านครูและบุคลากรของโรงเรียน และด้านการบริหารทั่วไป

ด้านวิชาการ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมาเป็นวิทยากร ในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมจัดทำหลักสูตร กำหนดขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพท้องถิ่น จัดชุมชนและสถานประกอบการเป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงาน ร่วมวางแผนนโยบายและแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น นำความรู้ด้านเทคโนโลยีพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดหลักสูตรประสานกับวิทยาการสมัยใหม่

ด้านการจัดการและสนับสนุนงบประมาณ ควรจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา ให้องค์กรชุมชนช่วยเหลือเงินทุนการศึกษา ร่วมจัดกิจกรรมหารายได้ ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอโครงการพัฒนาโรงเรียน ร่วมติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณ สนับสนุนส่งเสริมสมาคมศิษย์เก่าเพื่อประสานกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับองค์กรชุมชน ระดมทรัพยากรและสนับสนุนงบประมาณ

ด้านครูและบุคลากรของโรงเรียน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรของโรงเรียน ร่วมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ครู สนับสนุน

กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เสนอความเห็นเกี่ยวกับการสอนของครู การศึกษาหรือธรรมนูญ โรงเรียน ร่วมกิจกรรมการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน พัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ด้านการบริหารทั่วไป ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดนโยบายจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ร่วมบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียน รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน

6. ประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ความไม่เข้าใจบทบาทที่แท้จริงของตนเอง การหวังผลประโยชน์จากโรงเรียน ขาดความพร้อมทั้งความรู้ ประสบการณ์ ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม ยังไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจในการมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจและความร่วมมือที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจ ความศรัทธาและความเชื่อถือให้กับชุมชน กำหนดบทบาทหน้าที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมให้ชัดเจน

7. ประเด็นการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา

โรงเรียนได้ดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับชุมชน การให้บริการชุมชน การตั้งคณะกรรมการบริหารชมรม ผู้ปกครองและครู การจัดกิจกรรมหารายได้และทุนการศึกษา ร่วมเป็นวิทยากร จัดโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน จัดบริการสนามกีฬา หอประชุมและอื่นๆ ให้แก่ชุมชน จัดโครงการอาหารกลางวัน การแก้ปัญหาสุขภาพสัตว์คิด การร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่างๆของชุมชน การร่วมให้ข้อเสนอแนะและร่วมวางแผนจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมงานอาชีพแบบครบวงจร จัดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพ ร่วมกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมกับชุมชน การจัดทำเครือข่ายโรงเรียนกับชุมชน การตั้งตัวแทนจากผู้ปกครอง องค์กรชุมชน เอกชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการดำเนินการโครงการต่างๆของโรงเรียน

สมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อคุณภาพของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาที่เกิดจากการขาดการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เท่าที่ค้นพบได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไม่ดีเท่าที่ควร ชุมชนยังขาดความรู้ความสามารถ ชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษา การไม่เข้าใจในบทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เวลาที่จะเสียสละให้กับสถานศึกษามีไม่เพียงพอ และการไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลงานวิจัยและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สรุปได้ว่า โรงเรียนประสบปัญหาในด้านต่างๆ เช่น ขาดการวางแผนในการบริหารงาน ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ บุคลากรในโรงเรียนมีภาระงานมากและไม่ได้พักอาศัยอยู่ในชุมชน ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ต้องประกอบอาชีพไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆกับโรงเรียนและให้การสนับสนุนโรงเรียนน้อย ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นในชุมชน เป็นต้น ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามบทบาทที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 ที่เน้นด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และมาตรา 39 ที่เน้นด้านการกระจายอำนาจการบริหารงาน สำหรับบทบาทที่ท้าทายผู้บริหารโรงเรียนคือ บทบาทในการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยผู้บริหารต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานระหว่าง ครู โรงเรียนและชุมชน และมีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชนตามภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นซึ่งตรงตามที่บัญญัติไว้ในมาตราที่ 29 แต่จากผลการศึกษาข้อมูลงานวิจัยและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ดังที่กล่าวมา พบว่ามีปัญหาในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นผู้บริหารซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำเป็นต้องเป็นผู้มีบทบาทในการประสานให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง และเป็นตัวแทนของโรงเรียนที่ประสานให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้บริหารต้องพยายามเข้าหาโน้มน้าวและชักนำให้ผู้ปกครองในเขตชุมชนซึ่งถือว่าเป็นเขตพื้นที่บริการให้มีความเสียสละ เกิดความตระหนักในหน้าที่ มีความสนใจและต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และต้องมีการพัฒนาบทบาทการปฏิบัติงานของตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการพิจารณาผลงานที่ต้องการให้เกิดขึ้นและมีการทบทวนผลงานที่ปฏิบัติได้ในปัจจุบันว่าประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพตรง

ตามความคาดหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามความคาดหวังของชุมชน หรือไม่ ซึ่งการดำเนินงานที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้ควบคุมดูแล โยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับ ชุมชน ย่อมมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานของตนเองและได้รับการถูกคาดหวังจากครูและผู้ปกครอง ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ด้วยเช่นกัน หากผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่กำหนดไว้ไม่ สมบูรณ์ ย่อมส่งผลกระทบต่อบทบาทที่คาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นจากการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ กับชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง สร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล และเสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความแตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จาก 11 โรงเรียน ผู้บริหารประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 11 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายต่างๆ จำนวน 30 คน หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ

จำนวน 77 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ จำนวน 88 คน รวม 206 คน ครู จำนวน 617 คน และ ผู้ปกครอง จำนวน 13,584 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนโดยวิธีการเจาะจงเลือก ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 11 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายต่างๆ จำนวน 30 คน หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ โรงเรียนละ 7 คน จำนวน 77 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระโรงเรียนละ 8 คน จำนวน 88 คน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 206 คน

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งมีจำนวนครูทั้งหมด 617 คน จากโรงเรียนที่ผู้วิจัยศึกษา จำนวน 11 แห่ง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970:68) ได้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 242 คน จากนั้น ใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ ในการสุ่มตัวอย่างจากประชากรครูของโรงเรียนแต่ละแห่ง ดำเนินการสุ่มตัวอย่างจากรายชื่อของประชากรครูทั้งหมดที่มีการการเรียงลำดับ เมื่อได้รายชื่อของประชากรครูจากแต่ละโรงเรียน จึงคำนวณหาค่าอันตรภาคชั้นของการสุ่ม

จากสูตร อันตรภาคชั้นของการสุ่ม = ขนาดประชากร/ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้อันตรภาคชั้นของการสุ่มแล้ว จึงใช้ค่านั้นในการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียนต่อไป ในช่วงเท่าๆกัน ตามค่าอันตรภาคชั้นของการสุ่มจนครบจำนวนตามต้องการ (ประคอง กรรณสูตร , 2542 :8)

3. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งมีจำนวนผู้ปกครองทั้งหมด 13,584 คน จากโรงเรียนที่ผู้วิจัยศึกษา จำนวน 11 แห่ง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970:68) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำนวน 375 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ ในการสุ่มตัวอย่างจากประชากรผู้ปกครองของแต่ละโรงเรียน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้รายชื่อของนักเรียนทั้งหมดที่มีการเรียงลำดับ เมื่อได้รายชื่อของนักเรียนจากแต่ละโรงเรียน จึงคำนวณหาค่าอันตรภาคชั้นของการสุ่ม

จากสูตร อันตรภาคชั้นของการสุ่ม = ขนาดประชากร/ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้อันตรภาคชั้นของการสุ่มแล้ว จึงใช้ค่านั้นในการสุ่มหน่วยตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียนต่อไป ในช่วงเท่าๆกัน ตามค่าอันตรภาคชั้นของการสุ่มจนครบจำนวนตามต้องการ(ประกอบ กรรณสูต , 2542 :8)

4. ผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 206 คน ครู จำนวน 242 คน และผู้ปกครองจำนวน 375 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 823 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานฝ่ายการเงินและสินทรัพย์ หัวหน้างานฝ่ายบุคคล หัวหน้างานฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน หัวหน้างานฝ่ายอาคารสถานที่ หัวหน้างานฝ่ายกิจการนักเรียน หัวหน้างานฝ่ายอำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ จาก 11 โรงเรียน สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ครู และผู้ปกครอง ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละแห่ง คิดตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโรงเรียน เทียบกับจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในการวิจัย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนแต่ละแห่งดังตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

โรงเรียน	ประชากร			รวม
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	
วัดน้อยนพคุณ	19	43	1,100	1,162
วัดราชาธิวาส	18	70	1,385	1,473
มัธยมวัดเบญจมบพิตร	19	56	1,034	1,109
มักกะสันพิทยา	19	44	1,250	1,313
วัดสังเวช	19	51	1,079	1,149
ศิลาจารพิพัฒน์	19	62	1,324	1,405
สุวรรณสุทธารามวิทยา	18	49	1,029	1,096
เจ้าพระยาวิทยาคม	18	63	1,328	1,409
ไทรมิตรวิทยาลัย	19	63	1,438	1,520
วัดบวรนิเวศ	19	70	1,400	1,489
พุทธจักรวิทยา	19	46	1,217	1,282
รวม	206	617	13,584	14,407

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากร ผู้บริหาร ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง				รวม
	ผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการ	หัวหน้างาน	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ	
วัดน้อยนพคุณ	1	3	7	8	19
วัดราชาธิวาส	1	2	7	8	18
มัธยมวัดเบญจมบพิตร	1	3	7	8	19
มักกะสันพิทยา	1	3	7	8	19
วัดสังเวช	1	3	7	8	19
ศิลาจารพิพัฒน์	1	3	7	8	19
สุวรรณสุทธารามวิทยา	1	2	7	8	18
เจ้าพระยาวิทยาคม	1	2	7	8	18
ไทรมิตรวิทยาลัย	1	3	7	8	19
วัดบวรนิเวศ	1	3	7	8	19
พุทธจักรวิทยา	1	3	7	8	19
รวม	11	30	77	88	206

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

โรงเรียน	ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
วัดน้อยนพคุณ	43	17
วัดราชาธิวาส	70	27
มัธยมวัดเบญจมบพิตร	56	22
มักกะสันพิทยา	44	17
วัดสังเวช	51	20
ศิลาจารพิพัฒน์	62	25
สุวรรณสุทธารามวิทยา	49	19
เจ้าพระยาวิทยาคม	63	25
ไทรมิตรวิทยาลัย	63	25
วัดบวรนิเวศ	70	27
พุทธจักรวิทยา	46	18
รวม	617	242

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองผู้ให้ข้อมูลของ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

โรงเรียน	ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
วัดน้อยนพคุณ	1,100	30
วัดราชาธิวาส	1,385	38
มัธยมวัดเบญจมบพิตร	1,034	29
มักกะสันพิทยา	1,250	34
วัดสังเวช	1,079	30
ศิลาจารพิพัฒน์	1,324	37
สุวรรณศุทธารามวิทยา	1,029	28
เจ้าพระยาวิทยาคม	1,328	37
ไทรมิตรวิทยาลัย	1,438	40
วัดบวรนิเวศ	1,400	39
พุทธจักรวิทยา	1,217	33
รวม	13,584	375

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง/หน้าที่ ระดับการศึกษา และอายุการทำงานในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 78 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ตามกรอบแนวคิดเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา (2539) ดังนี้

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	จำนวน	10	ข้อ
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	จำนวน	19	ข้อ
3. การให้บริการชุมชน	จำนวน	18	ข้อ
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	จำนวน	8	ข้อ
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	จำนวน	16	ข้อ
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	จำนวน	7	ข้อ
	รวม	78	ข้อ

ผู้วิจัยแบ่งระดับความคิดเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและระดับความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ออกเป็น 5 ระดับ โดยให้คะแนนเป็น 5,4,3,2 และ 1 ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับมากที่สุด / บทบาทที่คาดหวังระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับมาก / บทบาทที่คาดหวังระดับมาก
- 3 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับปานกลาง / บทบาทที่คาดหวังระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับน้อย / บทบาทที่คาดหวังระดับน้อย
- 1 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับน้อยที่สุด / บทบาทที่คาดหวังระดับน้อยที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
2. รวบรวมและวิเคราะห์ บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. กำหนดตัวบ่งชี้บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสร้างประเด็นตามกรอบแนวคิด
4. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและจัดทำแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษา ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา กุปรัตน์
อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี อ่อนสวัสดิ์
อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. นางสาวศิริกุล ต้นกุล
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
5. นางสาวปัทมรัตน์ เต็มพิทักษ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนนนทรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
6. ดร.พรทิพย์ ตั้งไชยวรวงศ์
หัวหน้ากลุ่มวิชาการ โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม

6. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อขอให้ออกหนังสือถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 11 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบคัดเลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่ได้รับคืน		แบบสอบถามที่สมบูรณ์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	206	186	90.29	181	87.86
ครู	242	242	100.00	242	100.00
ผู้ปกครอง	375	375	100.00	372	100.00
รวม	823	803	97.56	798	96.96

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและคำนวณค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ดังนี้

1. ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งด้าน บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง เป็นรายชื่อ กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ย ตามที่กำหนดไว้โดย ประคอง วรรณสุต (2542) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับมากที่สุด/

บทบาทที่คาดหวังระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50- 4.49 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับมาก /

บทบาทที่คาดหวังระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50- 3.49 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับปานกลาง /

บทบาทที่คาดหวังระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับน้อย/

บทบาทที่คาดหวังระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับน้อยที่สุด/

บทบาทที่คาดหวังระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ที่หาได้ในข้อ 2 โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ใน สถานศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร

สถานภาพ	ผู้บริหาร	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	70	38.67
หญิง	111	61.33
รวม	181	100.00
2. อายุ		
30 ปีหรือต่ำกว่า	5	2.76
31-40 ปี	10	5.52
41-50 ปี	72	39.78
51-60ปี	94	51.93
มากกว่า 60 ปี	-	-
รวม	181	100.00
3. วุฒิกการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	1.10
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	115	63.54
สูงกว่าปริญญาตรี	64	35.36
รวม	181	100.00
4. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง		
5 ปีหรือต่ำกว่า	56	30.94
6-10 ปี	74	40.88
11-15 ปี	19	10.50
มากกว่า15 ปี	32	17.68
รวม	181	100.00

ตารางที่ 6 (ต่อ) จำนวน ร้อยละของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา เวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร เวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร

สถานภาพ	ผู้บริหาร	
	จำนวน	ร้อยละ
5. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน		
5 ปีหรือต่ำกว่า	23	12.71
6-10 ปี	17	9.39
11-15 ปี	19	10.50
มากกว่า 15 ปี	122	67.40
รวม	181	100.00
6. สถานที่อยู่อาศัย		
ในเขตพื้นที่บริการ	85	46.96
นอกเขตพื้นที่บริการ	96	53.04
รวม	181	100.00

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

สถานภาพส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 61.33 และเพศชาย จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 38.67

ผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มากที่สุด มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 51.93 รองลงมา มีอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 39.78 และอายุระหว่าง 30 ปีหรือน้อยกว่า น้อยที่สุด มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.76

ผู้บริหารมีวุฒิกศศึกษาสูงสุด อยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด มีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 63.54 รองลงมา มีวุฒิกศศึกษาสูงสุด อยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 35.36 และมีวุฒิกศศึกษิต่ำกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10

ผู้บริหารมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในการบริหาร 6-10 ปี มากที่สุด มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 40.88 รองลงมา มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในการบริหาร 5 ปีหรือน้อยกว่า มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 30.94 และมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในการบริหาร 11-15 ปี น้อยที่สุด มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50

ผู้บริหารมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษามากกว่า 15 ปี มากที่สุด มีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 67.40 รองลงมา มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา 5 ปีหรือน้อยกว่า มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.71 และมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา 6-10 ปี น้อยที่สุด มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.39

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร อยู่นอกเขตพื้นที่บริการ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 53.04 และอยู่ในเขตพื้นที่บริการ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 46.96

ตารางที่ 7 จำนวน และ ร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร

สถานภาพ	ครู	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	49	20.25
หญิง	193	79.75
รวม	242	100.00
2. อายุ		
30 ปีหรือต่ำกว่า	29	11.98
31-40 ปี	30	12.40
41-50 ปี	83	34.30
51-60 ปี	100	41.32
รวม	242	100.00

ตารางที่ 7 (ต่อ) จำนวน และ ร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตาม สำนะโนครัวประชากร

สถานภาพ	ครู	
	จำนวน	ร้อยละ
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	1.65
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	188	77.69
สูงกว่าปริญญาตรี	50	20.66
รวม	242	100.00
4. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน		
5 ปีหรือต่ำกว่า	32	13.22
6-10 ปี	16	6.61
11-15 ปี	30	12.40
มากกว่า 15 ปี	164	67.77
รวม	242	100.00
5. สถานที่อยู่อาศัย		
ในเขตพื้นที่บริการ	133	54.96
นอกเขตพื้นที่บริการ	109	45.04
รวม	242	100.00

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

สถานภาพส่วนตัวของครู พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 79.75 และเพศชาย จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25

ครูที่ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มากที่สุด มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 41.32 รองลงมา มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 และมีอายุ 30 ปีหรือน้อยกว่า น้อยที่สุด มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 11.98

ครูมีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด มีจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 77.69 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 20.66 และมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.65

ครูมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา มากกว่า 15 ปี มากที่สุด มีจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 67.77 รองลงมา มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา 5 ปีหรือน้อยกว่า มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 13.22 และมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา 6-10 ปี น้อยที่สุด มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.61

ครูส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร อยู่ในเขตพื้นที่บริการ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 54.96 และอยู่นอกเขตพื้นที่บริการ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 45.04

ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร

สถานภาพ	ผู้ปกครอง	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	142	37.87
หญิง	233	62.13
รวม	375	100.00
2. อายุ		
30 ปีหรือต่ำกว่า	47	12.53
31-40 ปี	127	33.87
41-50 ปี	154	41.07
51-60ปี	44	11.73
มากกว่า 60 ปี	3	0.80
รวม	375	100.00

ตารางที่ 8 (ต่อ) จำนวน และร้อยละของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ
วุฒิการศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร

สถานภาพ	ผู้ปกครอง	
	จำนวน	ร้อยละ
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	288	76.80
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	75	20.00
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.20
รวม	375	100.00
4. สถานที่อยู่อาศัย		
ในเขตพื้นที่บริการ	375	100.00
นอกเขตพื้นที่บริการ	-	-
รวม	375	100.00
5. เขตพื้นที่บริการ		
เขตพระนคร	15	4.00
เขตยานนาวา	22	5.87
เขตบางคอแหลม	27	7.20
เขตดุสิต	28	7.47
เขตคลองเตย	45	12.00
เขตราชเทวี	18	4.80
เขตบางรัก	26	6.93
เขตดินแดง	20	5.33
เขตบางซื่อ	61	16.27
เขตปทุมวัน	23	6.13
เขตสาทร	25	6.67
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย	13	3.47
เขตพระโขนง	6	1.60
เขตบางนา	19	5.07
เขตสัมพันธวงศ์	9	2.40
เขตพญาไท	14	3.73

ตารางที่ 8 (ต่อ) จำนวน และร้อยละของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร

สถานภาพ	ผู้ปกครอง	
	จำนวน	ร้อยละ
5.เขตพื้นที่บริการ		
เขตวัฒนา	4	1.07
รวม	375	100.00

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏผลดังนี้

สถานภาพส่วนตัวของผู้ปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 62.13 และเพศชาย จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 37.87

ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด มีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 41.07 รองลงมา มีอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 33.87 และอายุมากกว่า 60 ปี น้อยที่สุด มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80

ผู้ปกครองมีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด มีจำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 76.80 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20

ผู้ปกครองทั้งหมดมีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร อยู่ในเขตพื้นที่บริการ โดยอยู่ในเขตบางซื่อ มากที่สุด มีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 16.27 รองลงมา อยู่ในเขตคลองเตย มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 และอยู่ในเขตวัฒนา น้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.07

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 สรุปจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ผู้บริหาร (N ₁ =181)		ครู (N ₂ =242)		ผู้ปกครอง (N ₃ =375)		รวม (N _T =798)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ								
ชาย	70	38.67	49	20.25	142	37.87	261	32.71
หญิง	111	61.33	193	79.75	233	62.13	537	67.29
2. อายุ								
30 ปีหรือต่ำกว่า	5	2.76	29	11.98	47	12.53	81	10.15
31-40 ปี	10	5.52	30	12.40	127	33.87	167	20.93
41-50 ปี	72	39.78	83	34.30	154	41.07	309	38.72
51-60ปี	94	51.93	100	41.32	44	11.73	238	29.82
มากกว่า 60 ปี	-	-	-	-	3	0.80	3	0.38
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด								
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	1.10	4	1.65	288	76.80	294	36.84
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	115	63.54	188	77.69	75	20.00	378	47.37
สูงกว่าปริญญาตรี	64	35.36	50	20.66	12	3.20	126	15.79
4. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง								
5 ปีหรือต่ำกว่า	56	30.94	-	-	-	-	56	7.02
6-10 ปี	74	40.88	-	-	-	-	74	9.27
11-15 ปี	19	10.50	-	-	-	-	79	2.38
มากกว่า15 ปี	32	17.68	-	-	-	-	32	4.01
5. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน								
5 ปีหรือต่ำกว่า	23	12.71	32	13.22	-	-	55	6.89
6-10 ปี	17	9.39	16	6.61	-	-	33	4.14
11-15 ปี	19	10.50	30	12.40	-	-	49	6.14
มากกว่า15 ปี	122	67.40	164	67.77	-	-	286	35.84
6.สถานที่อยู่อาศัย								
ในเขตพื้นที่บริการ	85	46.96	133	54.96	375	100.00	593	74.31
นอกเขตพื้นที่บริการ	96	53.04	109	45.04	-	-	205	25.69

จากตารางที่ 9 สรุปผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมได้ดังนี้

เพศ

ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 537 คน คิดเป็นร้อยละ 67.29 และเพศชาย จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 32.71

อายุ

ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 38.72 รองลงมา มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 29.82 และอายุมากกว่า 60 ปี น้อยที่สุด มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38

วุฒิการศึกษาสูงสุด

ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มากที่สุด จำนวน 378 คน คิดเป็นร้อยละ 47.37 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 36.84 และมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 15.79

ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มผู้บริหารมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารอยู่ในระยะเวลา 6-10 ปี มากที่สุด จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 40.88 ของผู้บริหารทั้งหมด รองลงมา มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 5 ปีหรือน้อยกว่า จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 30.94 ของผู้บริหารทั้งหมด และมีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 11-15 ปี น้อยที่สุด จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 ของผู้บริหารทั้งหมด

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา

ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มผู้บริหารและครู มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษามากกว่า 15 ปี มากที่สุด จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 35.84 รองลงมา มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา 5 ปีหรือน้อยกว่า จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 6.89 และมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา 6-10 ปี น้อยที่สุด จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 4.14

สถานที่อยู่อาศัย

ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากรอยู่ในเขตพื้นที่บริการ จำนวน 593 คน คิดเป็นร้อยละ 74.31 และอยู่นอกเขตพื้นที่บริการ จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 25.69

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากรอยู่นอกเขตพื้นที่บริการ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 53.04 ของผู้บริหารทั้งหมด ครูส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากรอยู่ในเขตพื้นที่บริการ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 54.96 ของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากรอยู่ในเขตพื้นที่บริการ จำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง แบ่งระดับความคิดเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและระดับความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ออกเป็น 5 ระดับ โดยให้คะแนนเป็น 5,4,3,2 และ 1 และกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับมากที่สุด / บทบาทที่คาดหวังระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับมาก / บทบาทที่คาดหวังระดับมาก
- 3 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับปานกลาง / บทบาทที่คาดหวังระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับน้อย / บทบาทที่คาดหวังระดับน้อย
- 1 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับน้อยที่สุด / บทบาทที่คาดหวังระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับมากที่สุด
 บทบาทที่คาดหวังระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50- 4.49 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับมาก
 บทบาทที่คาดหวังระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50- 3.49 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับปานกลาง
 บทบาทที่คาดหวังระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับน้อย
 บทบาทที่คาดหวังระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง บทบาทที่ปฏิบัติจริงระดับน้อยที่สุด
 บทบาทที่คาดหวังระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ของผู้บริหารในการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 10 สรุปผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ทั้ง 6 ด้าน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.69	0.66	3.64	0.70	3.36	0.69	3.52	0.70
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	3.98	0.58	3.92	0.64	3.53	0.70	3.75	0.69
3. การให้บริการชุมชน	3.31	0.85	3.21	0.84	3.18	0.76	3.22	0.81
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	3.48	0.73	3.47	0.81	3.31	0.80	3.40	0.79
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	3.66	0.71	3.63	0.74	3.40	0.77	3.53	0.76
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.52	0.85	3.53	0.87	3.40	0.85	3.46	0.83
รวมเฉลี่ย	3.61	0.62	3.57	0.69	3.36	0.68	3.48	0.67

จากตารางที่ 10 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทที่ปฏิบัติจริงทั้ง 6 ด้าน ของผู้บริหาร โรงเรียนได้ ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{X}_1 = 3.61$) โดยมีการปฏิบัติจริงด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนมากที่สุด ($\bar{X}_1 = 3.98$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X}_1 = 3.69$) และมีการปฏิบัติจริงด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}_1 = 3.31$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_2 = 3.57$) โดยมีการปฏิบัติจริงด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.92$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{x}_2 = 3.64$) การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{x}_2 = 3.63$) และด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.21$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_3 = 3.36$) โดยมีการปฏิบัติจริงด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.53$) รองลงมาคือด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\bar{x}_3 = 3.40$) และด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.18$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_t = 3.48$) โดยด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนมากที่สุด ($\bar{x}_t = 3.75$) รองลงมาคือ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{x}_t = 3.53$) , ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{x}_t = 3.52$) และด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_t = 3.22$)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการวางแผนงาน
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
1.1 โรงเรียนมีการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล								
เกี่ยวกับชุมชน เช่น อาชีพ การศึกษา	3.36	0.94	3.34	0.96	3.26	0.87	3.31	0.92
สภาพเศรษฐกิจ และวิถีการ ดำเนินชีวิต								
1.2 โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม								
วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลของชุมชน	3.24	0.97	3.29	0.96	3.25	0.85	3.26	0.91
1.3 โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของ								
ชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการ	3.25	0.99	3.24	1.00	3.20	0.97	3.22	0.98
วางแผน								
1.4 โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน								
ตัวแทนชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง มาร่วมกำหนด	3.81	0.89	3.82	0.92	3.58	1.00	3.71	0.96
โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน								
กับชุมชนในแผนงานของโรงเรียน								
1.5 โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจาก								
สมาคมประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มา	4.07	0.76	3.93	0.86	3.53	1.02	3.78	0.95
ร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้านสร้าง								
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
1.6 โรงเรียนมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรใน								
ชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาใน	3.59	0.88	3.57	0.91	3.35	0.96	3.47	0.93
โรงเรียน								
1.7 โรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ เข้า								
ร่วมทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง	3.77	0.86	3.70	0.95	3.34	0.91	3.55	0.93
โรงเรียนกับชุมชน								
1.8 โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการทำแผนงาน/								
โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน	3.88	0.89	3.70	0.97	3.33	0.94	3.57	0.97
กับชุมชน								
1.9 โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/								
โครงการที่วางไว้	3.88	0.91	3.87	0.80	3.40	1.01	3.65	0.96

ตารางที่ 11 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการวางแผนงาน
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	$(n_1 = 181)$ \bar{X}_1	S.D.	$(n_2 = 242)$ \bar{X}_2	S.D.	$(n_3 = 375)$ \bar{X}_3	S.D.	$(n_4 = 798)$ \bar{X}_4	S.D.
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
1.10 โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้	4.03	0.78	3.93	0.81	3.39	0.88	3.70	0.89
รวมเฉลี่ย	3.69	0.66	3.64	0.70	3.36	0.69	3.52	0.70

จากตารางที่ 11 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการวางแผนงาน
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการ
วางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{X}_1 = 3.69$) โดย
โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคมประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่ามาร่วมกับโรงเรียนใน
การดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มากที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.07$) รองลงมาคือ
โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ($\bar{X}_1 = 4.03$) และ
โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลของชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด
($\bar{X}_1 = 3.24$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{X}_2 = 3.64$) โดยโรงเรียนมีการเชิญ
คณะกรรมการจากสมาคม ประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้าน
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการ
ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{X}_2 = 3.93$) รองลงมาคือ
โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ($\bar{X}_2 = 3.87$) และโรงเรียนมีการสำรวจความ
ต้องการของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}_2 = 3.24$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_3 = 3.36$) โดยโรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง มาร่วมกำหนด โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในแผนงานของโรงเรียน มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.58$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคมประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{x}_3 = 3.53$) และโรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.20$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_1 = 3.52$) โดยโรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคมประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มากที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.78$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง มาร่วมกำหนดโครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในแผนงานของโรงเรียน ($\bar{x}_1 = 3.71$) โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ($\bar{x}_1 = 3.70$) และโรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.22$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการสร้างและ
เผยแพร่งเกียรติประวัติของโรงเรียน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
2. การสร้างและเผยแพร่งเกียรติประวัติของโรงเรียน								
2.1 โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน	4.39	0.66	4.26	0.75	3.69	0.97	4.02	0.90
2.2 โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุและเป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้	4.09	0.78	4.01	0.83	3.48	0.92	3.78	0.90
2.3 โรงเรียนเผยแพร่งผลการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้โดยมีหลักฐานชัดเจน	3.85	0.85	3.89	0.84	3.46	0.94	3.68	0.92
2.4 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวม ผลงานด้านวิชาการของโรงเรียนไว้อย่างเป็นระบบ	3.85	0.81	3.82	0.86	3.53	0.95	3.69	0.91
2.5 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่งผลงานที่เป็นเกียรติประวัติในด้านวิชาการให้ผู้ปกครองได้รับทราบ	3.79	0.81	3.81	0.89	3.66	1.02	3.73	0.94
2.6 โรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถทางวิชาการให้กับครู นักเรียนและชุมชน	3.87	0.83	3.86	0.82	3.55	0.97	3.72	0.91
2.7 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่งเกียรติประวัติทางด้านคุณธรรมแก่ชุมชน	3.78	0.81	3.79	0.92	3.45	0.97	3.63	0.93
2.8 โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากร ประกอบคุณงามความดี	4.38	3.04	4.13	0.82	3.67	1.00	3.97	1.69
2.9 โรงเรียนมีการประกาศคุณงามความดีของนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน	4.20	0.77	4.17	0.82	3.73	1.05	3.97	0.95
2.10 โรงเรียนมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่าได้มีการปฏิบัติในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม	4.16	0.78	4.09	0.85	3.67	1.03	3.91	0.95
2.11 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่งเกียรติประวัติทางด้านกีฬาแก่ชุมชน เช่น มีการประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นด้านกีฬาให้ปรากฏแก่ชุมชน	4.07	0.83	3.91	0.94	3.60	1.00	3.80	0.97
2.12 โรงเรียนมีการเชิญชวนผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแข่งขันกีฬา	3.64	0.99	3.60	1.02	3.39	1.16	3.51	1.09

ตารางที่ 12 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการสร้างและเผยแพร่งียรติประวัติของโรงเรียน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
2. การสร้างและเผยแพร่งียรติประวัติของโรงเรียน								
2.13 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวม และจัดแสดงหลักฐานหรือผลงานที่เป็นเกียรติประวัติของโรงเรียนในด้านต่างๆ ใ้ให้ผู้ปกครอง หรือผู้มาเยือนได้ชม								
	3.90	0.89	3.83	0.96	3.59	1.14	3.73	1.04
2.14 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่งียรติประวัติของโรงเรียนด้านศิลปวัฒนธรรมแก่ชุมชน								
	3.73	0.86	3.75	0.92	3.39	1.00	3.58	0.96
2.15 โรงเรียนมีการจัดบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน								
	4.09	0.77	4.04	0.92	3.45	0.96	3.77	0.95
2.16 โรงเรียนมีการจัดทำป้ายประกาศแจ้งข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ								
	3.77	0.86	3.61	0.95	3.41	0.98	3.56	0.96
2.17 โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน								
	3.59	0.97	3.51	1.02	3.12	0.99	3.35	1.02
2.18 โรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย								
	4.38	0.68	4.48	2.67	3.73	1.05	4.10	1.70
2.19 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ไปยังผู้ปกครอง								
	4.19	0.79	4.09	0.86	3.58	1.07	3.87	0.99
รวมเฉลี่ย	3.98	0.58	3.92	0.64	3.53	0.70	3.75	0.69

จากตารางที่ 12 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการสร้างและเผยแพร่งียรติประวัติของโรงเรียน ดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาท ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}_1 = 3.98$) โดยโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน มากที่สุด ($\bar{x}_1 = 4.39$) รองลงมาคือโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบคุณงามความดี และโรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้ง เป็นอย่างน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ ($\bar{x}_1 = 4.38$) และโรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.59$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_2 = 3.92$) โดยโรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.48$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน ($\bar{x}_2 = 4.26$) และโรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.51$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_3 = 3.53$) โดยโรงเรียนมีการประกาศคุณงามความดีของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน และโรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ ($\bar{x}_3 = 3.73$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัย และความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน ($\bar{x}_3 = 3.69$) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบคุณงามความดี และโรงเรียนมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่าได้มีการปฏิบัติในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ ($\bar{x}_3 = 3.67$) และโรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.12$)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_i = 3.75$) โดยโรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย มากที่สุด ($\bar{x}_i = 4.10$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน ($\bar{x}_i = 4.02$) โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบคุณงามความดีและโรงเรียนมีการประกาศคุณงามความดีของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}_i = 3.97$) และโรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_i = 3.35$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการให้บริการชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
3. การให้บริการชุมชน								
3.1 โรงเรียนมีการบริการข่าวสารแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.61	0.87	3.50	0.96	3.24	0.96	3.40	0.95
3.2 โรงเรียนมีการพัฒนาการให้บริการข่าวสารแก่ชุมชน	3.45	0.92	3.42	0.93	3.17	0.97	3.31	0.96
3.3 โรงเรียนมีการบริการอบรมให้ความรู้ด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน	3.25	0.99	3.17	1.11	3.20	1.01	3.20	1.04
3.4 โรงเรียนมีการพัฒนาการให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน	3.36	2.42	3.16	1.07	3.19	1.02	3.22	1.47
3.5 โรงเรียนมีการให้ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน	3.27	2.46	3.01	1.11	3.09	1.01	3.10	1.49
3.6 โรงเรียนมีการให้บริการโดยจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะด้านอาชีพแก่ชุมชน	3.36	3.32	2.98	1.07	3.11	0.97	3.13	1.82
3.7 โรงเรียนมีการให้บริการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการแก่ชุมชน	3.08	1.04	3.07	1.14	3.08	0.97	3.08	1.04
3.8 โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการแก่ชุมชน	2.99	1.07	3.02	1.10	3.20	0.99	3.10	1.04
3.9 โรงเรียนได้จัดส่งบุคลากรมาช่วยเหลือชุมชนในการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ	3.06	1.01	3.10	1.10	3.20	1.40	3.14	1.24
3.10 โรงเรียนมีการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่ชุมชน	3.96	0.94	3.81	0.91	3.21	1.07	3.56	1.05
3.11 โรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์	4.20	2.31	3.83	0.91	3.35	1.09	3.69	1.46
3.12 โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้สามารถเป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน	3.78	0.99	3.50	1.05	3.30	0.99	3.47	1.03
3.13 โรงเรียนมีการให้บริการห้องสมุดแก่ชุมชน	3.10	1.16	3.14	1.16	3.20	1.06	3.16	1.11

ตารางที่ 13 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการให้บริการ
ชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร ($n_1 = 181$)		ครู ($n_2 = 242$)		ผู้ปกครอง ($n_3 = 375$)		รวม ($n_1 = 798$)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_1	S.D.
3. การให้บริการชุมชน								
3.14 โรงเรียนมีการจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ ความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน	3.12	1.01	2.95	1.05	3.17	0.97	3.09	1.01
3.15 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยแก่ชุมชน	2.82	1.04	2.87	1.14	3.09	1.01	2.96	1.06
3.16 โรงเรียนมีการพัฒนาการให้บริการด้าน วิชาการแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	2.93	1.06	2.98	1.11	3.09	1.01	3.02	1.05
3.17 โรงเรียนมีการจัดทำแนวปฏิบัติการ ให้บริการด้านต่างๆแก่ชุมชนอย่างเป็นระบบ	3.03	1.02	3.05	1.02	3.13	1.01	3.08	1.01
3.18 โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการ อื่นๆ เพื่อให้บริการทางวิชาการและการ ฝึกอบรมแก่ชุมชน	3.37	1.02	3.31	0.99	3.27	1.04	3.31	1.02
รวมเฉลี่ย	3.31	0.85	3.21	0.84	3.18	0.76	3.22	0.81

จากตารางที่ 13 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการให้บริการ
ชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหาร ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการ
ให้บริการชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{X}_1 = 3.31$) โดยโรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และ
ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์
($\bar{X}_1 = 4.20$) มากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนมีการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่

ชุมชน ($\bar{x}_1 = 3.96$) และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 2.82$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับบทบาทที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_2 = 3.21$) โดยโรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.83$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่ชุมชน ($\bar{x}_2 = 3.81$) และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 2.87$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับบทบาทที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_3 = 3.18$) โดยโรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.35$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้สามารถเป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน ($\bar{x}_3 = 3.30$) และโรงเรียนมีการให้บริการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการแก่ชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.08$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_4 = 3.22$) โดยโรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มากที่สุด ($\bar{x}_4 = 3.69$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่ชุมชน ($\bar{x}_4 = 3.56$) และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_4 = 2.96$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการมีส่วนร่วมใน
พัฒนาชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร (n ₁ = 181)		ครู (n ₂ = 242)		ผู้ปกครอง (n ₃ = 375)		รวม (n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน								
4.1 โรงเรียนได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาชุมชนเช่น การ จัดกิจกรรมเพื่อยกระดับความรู้และความสามารถ ในการประกอบอาชีพของคนในชุมชน	3.18	1.01	3.31	1.09	3.33	0.99	3.29	1.03
4.2 โรงเรียนมีการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น	3.00	1.02	3.06	1.08	3.18	1.03	3.10	1.04
4.3 โรงเรียนมีการส่งบุคลากรไปเผยแพร่ความรู้ ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ ชุมชน	3.28	1.02	3.14	1.05	3.20	1.02	3.20	1.03
4.4 โรงเรียนมีการให้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน	3.04	1.06	3.05	1.09	3.17	0.98	3.10	1.04
4.5 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อ พัฒนาท้องถิ่น	3.30	1.10	3.33	1.06	3.20	0.99	3.26	1.04
4.6 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดหรือให้ ความร่วมมือในสิ่งที่ชุมชนขอมาอยู่เสมอ	3.89	0.89	3.82	0.96	3.33	1.01	3.60	1.00
4.7 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ	4.10	0.85	4.10	0.92	3.59	1.02	3.86	0.99
4.8 โรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษาและสืบทอดประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ภายในท้องถิ่น	4.09	0.83	4.00	0.85	3.55	1.09	3.81	1.00
รวมเฉลี่ย	3.48	0.73	3.47	0.81	3.31	0.80	3.40	0.79

จากตารางที่ 14 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_1 = 3.48$) โดยโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ มากที่สุด ($\bar{x}_1 = 4.10$) รองลงมาคือโรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนารักษาและสืบทอดประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ($\bar{x}_1 = 4.09$) และโรงเรียนมีการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.00$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับบทบาทที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_2 = 3.47$) โดยโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.10$) รองลงมาคือโรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษาและสืบทอดประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ($\bar{x}_2 = 4.00$) และโรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชนช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.05$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_3 = 3.31$) โดยโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.59$) รองลงมาคือโรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษาและสืบทอดประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ($\bar{x}_3 = 3.55$) และโรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชนช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.17$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_t = 3.40$) โดยโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ มากที่สุด ($\bar{x}_t = 3.86$) รองลงมาคือโรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษาและสืบทอดประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น

($\bar{x}_i = 3.81$) โรงเรียนมีการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น และโรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชนช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ ($\bar{x}_i = 3.10$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน								
5.1 มีการจัดตั้งสมาคม หรือองค์การชุมชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	3.99	0.92	3.90	0.95	3.46	1.03	3.71	1.01
5.2 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ของสมาคมต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นภายใน สถานศึกษา	4.03	0.82	3.96	0.93	3.43	0.97	3.73	0.97
5.3 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจาก สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนิน กิจกรรมทางการศึกษา	4.24	0.76	4.10	0.86	3.57	1.05	3.89	0.98
5.4 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้าน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก ผู้ปกครองและชุมชนอยู่เสมอ	4.19	3.06	3.82	0.87	3.46	1.00	3.74	1.70
5.5 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจาก ผู้ปกครองในชุมชน มาเข้าร่วมกิจกรรม ต่างๆ ของโรงเรียนตามคำเชิญอยู่เสมอ	3.94	0.79	3.87	0.85	3.47	1.02	3.70	0.95
5.6 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในด้านการส่งบุคลากรของท้องถิ่นที่มี ความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรฝึก อบรมและให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน	3.67	0.89	3.59	1.01	3.39	1.00	3.51	0.99
5.7 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในด้านการมอบวัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ซึ่ง มีคุณค่าแก่การศึกษา เช่น เงินเหรียญ หรือ เครื่องแต่งกาย ในสมัยต่างๆ มาจัดแสดง เป็นนิทรรศการให้นักเรียนได้ชม	3.28	1.15	3.24	1.13	3.28	1.05	3.27	1.10

ตารางที่ 15 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน								
5.8 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชน ในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้/สถานประกอบการ ขึ้นภายในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม	3.31	1.06	3.38	1.06	3.28	1.01	3.32	1.04
5.9 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในการเข้ามาแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกับครู อาจารย์	3.67	0.94	3.66	0.90	3.39	1.03	3.54	0.98
5.10 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนด้านแรงกาย หรือด้านทุนทรัพย์ และวัสดุสิ่งของจากผู้ปกครองและชุมชน เป็นอย่างดี	3.57	0.93	3.72	0.88	3.42	1.06	3.55	0.99
5.11 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนในการเป็นตัวแทนจัดกิจกรรมหารายได้ นำมาพัฒนาอาคารเรียน จัดสร้างโรงอาหาร หรือจัดทำศูนย์การเรียนรู้ ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและชุมชน	3.67	0.93	3.71	0.92	3.51	1.03	3.61	0.98
5.12 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการให้บริการด้านความรู้โดยเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.47	0.96	3.48	0.98	3.32	1.14	3.40	1.06
5.13 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ	3.22	0.95	3.24	1.06	3.30	0.99	3.26	1.00
5.14 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในการให้ข่าวสาร/ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทะเลาะวิวาท/ เด็กหนีเรียน/แหล่งมั่วสุม ให้โรงเรียนได้รับทราบ อยู่เสมอ	3.75	0.88	3.76	0.85	3.44	1.01	3.61	0.95

ตารางที่ 15 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร (n ₁ = 181)		ครู (n ₂ = 242)		ผู้ปกครอง (n ₃ = 375)		รวม (n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน								
5.15 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการให้บริการน้ำดื่ม/อาหารระหว่างที่โรงเรียนนำนักเรียนมาทัศนศึกษาในเขตชุมชน	3.22	1.01	3.25	1.03	3.38	1.03	3.30	1.03
5.16 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ระหว่างการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในเขตชุมชน	3.44	0.93	3.52	0.99	3.31	0.98	3.40	0.97
รวมเฉลี่ย	3.66	0.71	3.63	0.74	3.40	0.77	3.53	0.76

จากตารางที่ 15 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{X}_1 = 3.66$) โดยโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษามากที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.24$) รองลงมาคือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองและชุมชนอยู่เสมอ ($\bar{X}_1 = 4.19$) โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการให้บริการน้ำดื่ม/อาหารระหว่างที่โรงเรียนนำนักเรียนมาทัศนศึกษาในเขตชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\bar{X}_1 = 3.22$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_2 = 3.63$) โดยโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.10$) รองลงมาคือโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการของสมาคมต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นภายในสถานศึกษา ($\bar{x}_2 = 3.96$) โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านการมอบวัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ซึ่งมีคุณค่าแก่การศึกษา เช่น เงินเหรียญ หรือเครื่องแต่งกาย ในสมัยต่างๆ มาจัดแสดงเป็นนิทรรศการให้นักเรียนได้ชม และโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ ($\bar{x}_2 = 3.24$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_3 = 3.40$) โดยโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.57$) รองลงมาคือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนในการเป็นตัวแทนจัดกิจกรรมหารายได้ นำมาพัฒนาอาคารเรียน จัดสร้างโรงอาหาร หรือจัดทำศูนย์การเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและชุมชน ($\bar{x}_3 = 3.51$) โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านการมอบวัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ ซึ่งมีคุณค่าแก่การศึกษา เช่น เงินเหรียญ หรือเครื่องแต่งกายในสมัยต่างๆ มาจัดแสดงเป็นนิทรรศการให้นักเรียนได้ชม และโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้/สถานประกอบการขึ้นภายในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า และฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.28$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_1 = 3.53$) โดยโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดี ในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา มากที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.89$) รองลงมาคือโรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง และชุมชนอยู่เสมอ ($\bar{x}_1 = 3.74$) และโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.26$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการประเมินผลงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์								
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
6.1 โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัด								
กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน	3.45	0.98	3.47	1.03	3.33	0.97	3.40	0.99
กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง								
6.2 โรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วม								
กิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียน	3.61	0.95	3.65	0.97	3.36	1.01	3.51	0.99
กับผู้ปกครองในชุมชน								
6.3 โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครอง และผู้มีส่วน								
เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมต่างๆ มาประชุม	3.48	1.05	3.61	1.00	3.47	0.99	3.51	1.01
สรุป เพื่อประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์								
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
6.4 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารรายงานสรุปผล								
การประเมินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง	3.50	0.97	3.53	1.03	3.33	0.98	3.43	0.99
โรงเรียนกับชุมชน								
6.5 โรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้ว ออก								
เผยแพร่ให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.39	0.99	3.42	1.04	3.39	1.04	3.40	1.03
6.6 โรงเรียนมีคณะกรรมการดำเนินการประเมิน								
ผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน	3.56	0.95	3.50	0.99	3.34	1.00	3.44	0.99
กับชุมชนอย่างชัดเจน								
6.7 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐาน								
การประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถ	3.67	0.98	3.55	1.00	3.51	1.00	3.56	1.00
ตรวจสอบได้								
รวมเฉลี่ย	3.52	0.85	3.53	0.87	3.40	0.85	3.46	0.83

จากตารางที่ 16 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการประเมินผลงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_1 = 3.52$) โดยโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้มากที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.67$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในชุมชน ($\bar{x}_1 = 3.61$) และโรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้ว ออกเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.39$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_2 = 3.53$) โดยโรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในชุมชน มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.65$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมต่างๆ มาประชุมสรุป เพื่อประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{x}_2 = 3.61$) และโรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้ว ออกเผยแพร่ให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.42$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_3 = 3.40$) โดยโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.51$) รองลงมาคือโรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมต่างๆ มาประชุมสรุป เพื่อประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{x}_3 = 3.47$) โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนมีการจัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการประเมินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\bar{x}_3 = 3.33$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ($\bar{x}_t = 3.46$) โดยโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ มากที่สุด ($\bar{x}_t = 3.56$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในชุมชน และโรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมต่างๆ มาประชุมสรุป เพื่อประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}_t = 3.51$) โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้ว ออกเผยแพร่ให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}_t = 3.40$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ทั้ง 6 ด้าน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร (n ₁ = 181)		ครู (n ₂ = 242)		ผู้ปกครอง (n ₃ = 375)		รวม (n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.25	0.61	4.21	0.65	3.90	0.69	4.07	0.68
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	4.47	0.58	4.40	0.61	4.05	0.69	4.25	0.67
3. การให้บริการชุมชน	4.03	0.70	3.99	0.77	3.86	0.74	3.94	0.74
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	4.11	0.68	4.10	0.72	3.95	0.74	4.03	0.72
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	4.29	0.64	4.30	0.66	4.01	0.73	4.16	0.70
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.19	0.70	4.18	0.75	3.96	0.75	4.08	0.74
รวมเฉลี่ย	4.22	0.58	4.20	0.63	3.95	0.66	4.09	0.64

จากตารางที่ 17 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังทั้ง 6 ด้านของผู้บริหารโรงเรียน ได้ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่าบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{X}_1 = 4.22$) โดยมีการคาดหวังด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มากที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.47$) รองลงมาคือ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{X}_1 = 4.29$) และด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.03$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_2 = 4.20$) โดยมีการคาดหวังด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.40$) รองลงมาคือ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{x}_2 = 4.30$) และด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.99$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_3 = 3.95$) โดยมีการคาดหวังด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 4.05$) รองลงมาคือ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{x}_3 = 4.01$) และด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.86$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_1 = 4.09$) โดยด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มากที่สุด ($\bar{x}_1 = 4.25$) รองลงมาคือ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{x}_1 = 4.16$) และด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.94$)

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงาน
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
1.1 โรงเรียนมีการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับชุมชน เช่น อาชีพ การศึกษา สภาพเศรษฐกิจ และวิถีการดำเนินชีวิต	4.17	0.79	4.10	0.80	3.81	0.84	3.98	0.83
1.2 โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลของชุมชน	4.02	0.83	4.02	0.85	3.84	0.86	3.93	0.85
1.3 โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน	4.05	0.84	4.07	0.80	3.79	0.93	3.94	0.88
1.4 โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง มาร่วมกำหนด โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับ ชุมชนในแผนงานของโรงเรียน	4.28	0.73	4.28	0.75	4.01	0.94	4.15	0.85
1.5 โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคม ประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับ โรงเรียนในการดำเนินงานด้านสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.35	0.77	4.30	0.79	3.98	0.95	4.16	0.88
1.6 โรงเรียนมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน	4.21	0.78	4.21	0.80	3.98	0.93	4.10	0.87
1.7 โรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ เข้าร่วม ทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	4.33	0.75	4.23	0.81	3.93	0.90	4.11	0.86
1.8 โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการทำแผนงาน/โครงการ สร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.27	0.77	4.24	0.86	3.87	0.95	4.07	0.91
1.9 โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ ที่วางไว้	4.45	0.67	4.32	0.73	3.92	0.91	4.16	0.84

ตารางที่ 18 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	$(n_1 = 181)$ \bar{X}_1	S.D.	$(n_2 = 242)$ \bar{X}_2	S.D.	$(n_3 = 375)$ \bar{X}_3	S.D.	$(n_1 = 798)$ \bar{X}_1	S.D.
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์								
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
1.10 โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้	4.41	0.69	4.34	0.75	3.90	0.94	4.15	0.87
รวมเฉลี่ย	4.25	0.61	4.21	0.65	3.90	0.69	4.07	0.68

จากตารางที่ 18 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{X}_1 = 4.25$) โดยคาดหวังว่า โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ มากที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.45$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ($\bar{X}_1 = 4.41$) และ โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลของชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.02$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{X}_2 = 4.21$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ มากที่สุด ($\bar{X}_2 = 4.34$) รองลงมาคือโรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ($\bar{X}_2 = 4.32$) , โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคมประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่ามาร่วมกับโรงเรียน ในการดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X}_2 = 4.30$) และ โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลของชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}_2 = 4.02$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_3 = 3.90$) โดยคาดหวังว่าโรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง มาร่วมกำหนดโครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในแผนงานของโรงเรียน มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 4.01$) รองลงมาคือโรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคมประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโรงเรียนมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}_3 = 3.98$) และโรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.79$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_1 = 4.07$) โดยคาดหวังว่าโรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคมประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}_1 = 4.16$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง มาร่วมกำหนดโครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในแผนงานของโรงเรียน และโรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}_1 = 4.15$) และโรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลของชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.93$)

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ บทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและเผยแพร่
เกียรติประวัติของโรงเรียน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร (n ₁ = 181)		ครู (n ₂ = 242)		ผู้ปกครอง (n ₃ = 375)		รวม (n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน								
2.1 โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน								
เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความ	4.92	3.78	4.57	0.66	4.18	0.87	4.46	1.95
ประพฤติกของผู้เรียนไว้ชัดเจน								
2.2 โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติ								
เพื่อให้บรรลุและเป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้	4.53	0.65	4.45	0.71	4.02	0.96	4.27	0.86
2.3 โรงเรียนเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์								
ที่ตั้งไว้โดยมีหลักฐานชัดเจน	4.40	0.69	4.39	0.72	3.96	0.97	4.19	0.87
2.4 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวม ผลงานด้านวิชาการ								
ของโรงเรียนไว้อย่างเป็นระบบ	4.38	0.70	4.41	0.76	4.03	0.94	4.22	0.86
2.5 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่ผลงานที่เป็น								
เกียรติประวัติในด้านวิชาการให้ผู้ปกครองได้รับ	4.40	0.78	4.37	0.81	4.15	0.92	4.27	0.86
ทราบ								
2.6 โรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริม								
ความสามารถทางวิชาการให้กับครู นักเรียนและ	4.43	0.73	4.39	0.75	4.08	0.96	4.25	0.86
ชุมชน								
2.7 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติ								
ทางด้านคุณธรรมแก่ชุมชน	4.40	0.71	4.37	0.76	4.03	0.92	4.21	0.85
2.8 โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากร								
ประกอบคุณงามความดี	4.55	0.58	4.53	0.73	4.15	0.90	4.36	0.81
2.9 โรงเรียนมีการประกาศคุณงามความดีของนักเรียน								
และบุคลากรในโรงเรียน	4.64	0.56	4.55	0.65	4.08	0.97	4.35	0.84
2.10 โรงเรียนมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่าได้มีการ								
ปฏิบัติในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม	4.53	0.62	4.51	0.70	4.19	0.91	4.36	0.81
2.11 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติ								
ทางด้านกีฬาแก่ชุมชน เช่น มีการประกาศเกียรติคุณผู้	4.49	0.68	4.39	0.73	4.11	0.91	4.28	0.82
มีผลงานดีเด่นด้านกีฬาให้ปรากฏแก่ชุมชน								
2.12 โรงเรียนมีการเชิญชวนผู้ปกครองและชุมชน								
เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแข่งขันกีฬา	4.29	0.80	4.24	0.82	3.99	1.81	4.14	1.38

ตารางที่ 19 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ บทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและ
เผยแพร่งียรติประวัติของโรงเรียน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
2. การสร้างและเผยแพร่งียรติประวัติของโรงเรียน								
2.13 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวม และจัดแสดง หลักฐานหรือผลงานที่เป็นเกียรติประวัติของ โรงเรียนในด้านต่างๆไว้ให้ผู้ปกครอง หรือผู้มา เยือนได้ชม	4.49	0.68	4.39	0.75	4.03	0.92	4.24	0.85
2.14 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่งียรติ ประวัติของโรงเรียนด้านศิลปวัฒนธรรมแก่ ชุมชน	4.33	0.67	4.29	0.76	4.04	0.91	4.18	0.83
2.15 โรงเรียนมีการจัดบุคลากรด้านการ ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน	4.47	0.62	4.39	0.82	4.03	0.91	4.24	0.85
2.16 โรงเรียนมีการจัดทำป้ายประกาศแจ้ง ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ	4.39	0.70	4.30	0.85	3.99	0.96	4.18	0.89
2.17 โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน	4.25	0.71	4.22	0.82	3.83	0.98	4.04	0.90
2.18 โรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อ ชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้ง เป็นอย่างน้อย	4.59	0.56	4.55	0.71	4.08	0.92	4.34	0.83
2.19 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ออกไปยังผู้ปกครอง	4.54	0.61	4.45	0.75	4.08	0.96	4.30	0.85
รวมเฉลี่ย	4.47	0.58	4.40	0.61	4.05	0.69	4.25	0.67

จากตารางที่ 19 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและ
เผยแพร่งียรติประวัติของโรงเรียน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้าง
และเผยแพร่งียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{X}_1 = 4.47$) โดยคาดหวังว่า
โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติ
ของผู้เรียนไว้ชัดเจน มากที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.92$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการประกาศคุณงามความดีของ

นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{x}_1 = 4.64$) และโรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 4.25$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_2 = 4.40$) โดยคาดหวังว่า โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.57$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการประกาศคุณงามความดีของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน และโรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ ($\bar{x}_2 = 4.55$) และโรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.22$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_3 = 4.05$) โดยมีการคาดหวังว่าโรงเรียนมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่า ได้มีการปฏิบัติในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 4.19$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน ($\bar{x}_3 = 4.18$) และโรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.83$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_t = 4.25$) โดยคาดหวังว่า โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน มากที่สุด ($\bar{x}_t = 4.46$) รองลงมาคือโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประจักษ์คุณงามความดี และโรงเรียนมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่า ได้มีการปฏิบัติในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ ($\bar{x}_t = 4.36$) และโรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_t = 4.04$)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการชุมชน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
3. การให้บริการชุมชน								
3.1 โรงเรียนมีการบริการข่าวสารแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง	4.23	0.76	4.20	0.83	3.91	0.95	4.07	0.89
3.2 โรงเรียนมีการพัฒนาการให้บริการข่าวสารแก่ชุมชน	4.16	0.83	4.15	0.85	3.86	0.97	4.02	0.91
3.3 โรงเรียนมีการบริการอบรมให้ความรู้ด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน	4.03	0.84	3.97	0.96	3.86	0.97	3.93	0.94
3.4 โรงเรียนมีการพัฒนาการให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน	4.03	0.81	3.97	0.92	3.90	0.94	3.95	0.91
3.5 โรงเรียนมีการให้ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน	3.95	0.85	3.90	0.95	3.82	0.99	3.87	0.95
3.6 โรงเรียนมีการให้บริการโดยจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะด้านอาชีพแก่ชุมชน	3.91	0.86	3.90	0.95	3.88	0.90	3.89	0.91
3.7 โรงเรียนมีการให้บริการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการแก่ชุมชน	3.94	0.87	3.89	0.95	3.77	1.01	3.85	0.96
3.8 โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการแก่ชุมชน	3.88	0.93	3.87	0.95	3.86	0.92	3.87	0.93
3.9 โรงเรียนได้จัดส่งบุคลากรมาช่วยเหลือชุมชนในการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ	3.92	0.89	3.95	0.93	3.84	0.93	3.89	0.92
3.10 โรงเรียนมีการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่ชุมชน	4.38	0.72	4.24	0.82	3.87	0.99	4.10	0.91
3.11 โรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์	4.41	0.71	4.26	0.80	3.93	0.91	4.14	0.86
3.12 โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้สามารถเป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน	4.28	0.81	4.10	0.93	4.00	0.88	4.10	0.89
3.13 โรงเรียนมีการให้บริการห้องสมุดแก่ชุมชน	4.01	0.96	3.88	0.98	3.78	1.00	3.86	0.99
3.14 โรงเรียนมีการจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน	3.96	0.92	3.90	0.94	3.90	0.96	3.91	0.94

ตารางที่ 20 (ต่อ)ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการชุมชน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	$(n_1 = 181)$		$(n_2 = 242)$		$(n_3 = 375)$		$(n_t = 798)$	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
3. การให้บริการชุมชน								
3.15 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชน	3.76	0.98	3.88	1.00	3.83	1.00	3.83	0.99
3.16 โรงเรียนมีการพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.81	0.92	3.91	0.92	3.85	0.98	3.86	0.95
3.17 โรงเรียนมีการจัดทำแนวปฏิบัติกรให้บริการด้านต่างๆแก่ชุมชนอย่างเป็นระบบ	3.89	0.87	3.92	0.93	3.83	0.97	3.87	0.94
3.18 โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่นๆ เพื่อให้บริการทางวิชาการและการฝึกอบรมแก่ชุมชน	4.01	0.87	4.02	0.91	3.94	0.94	3.98	0.91
รวมเฉลี่ย	4.03	0.70	3.99	0.77	3.86	0.74	3.94	0.74

จากตารางที่ 20 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{X}_1 = 4.03$) โดยมีการคาดหวังว่าโรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแลและช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์มากที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.41$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่ชุมชน ($\bar{X}_1 = 4.38$) และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}_1 = 3.76$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_2 = 3.99$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.26$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่ชุมชน ($\bar{x}_2 = 4.24$) และโรงเรียนมีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการแก่ชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.87$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_3 = 3.86$) โดยคาดหวังว่า โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้สามารถเป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 4.00$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่นๆ เพื่อให้บริการทางวิชาการและการฝึกอบรมแก่ชุมชน ($\bar{x}_3 = 3.94$) โรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแลและช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชน ในการมาขอใช้บริการด้านอาคาร สถานที่และวัสดุ ครุภัณฑ์ ($\bar{x}_3 = 3.93$) และโรงเรียนมีการให้บริการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการแก่ชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.77$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_1 = 3.94$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มากที่สุด ($\bar{x}_1 = 4.14$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่ชุมชน และโรงเรียนมีการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้สามารถเป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}_1 = 4.10$) และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.83$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน								
4.1 โรงเรียนได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาชุมชนเช่นการจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพของคนในชุมชน	4.03	0.83	4.07	0.89	3.98	0.88	4.02	0.87
4.2 โรงเรียนมีการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น	3.89	0.84	3.95	0.90	3.94	0.95	3.93	0.91
4.3 โรงเรียนมีการส่งบุคลากรไปเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน	3.98	0.87	3.95	0.91	3.84	0.96	3.91	0.92
4.4 โรงเรียนมีการให้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการพัฒนาชุมชน	3.87	0.93	3.85	0.91	3.87	0.96	3.86	0.94
4.5 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	4.01	0.86	4.00	0.89	3.97	0.93	3.94	0.90
4.6 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดหรือให้ความร่วมมือในสิ่งที่ชุมชนขอมาอยู่เสมอ	4.28	0.76	4.26	0.84	3.96	0.89	4.12	0.86
4.7 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ	4.41	0.71	4.39	0.77	4.11	0.92	4.26	0.84
4.8 โรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนา รักษาและสืบทอดประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น	4.45	0.74	4.38	0.79	4.03	0.89	4.23	0.85
รวมเฉลี่ย	4.11	0.68	4.10	0.72	3.95	0.74	4.03	0.72

จากตารางที่ 21 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_1 = 4.11$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษาและสืบทอดประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นมากที่สุด ($\bar{x}_1 = 4.45$) รองลงมาคือ โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ ($\bar{x}_1 = 4.41$) และโรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 3.87$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_2 = 4.10$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.39$) รองลงมาคือ โรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษา และสืบทอดประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ($\bar{x}_2 = 4.38$) และโรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชนช่วยในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 3.85$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ($\bar{x}_3 = 3.95$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 4.11$) รองลงมาคือโรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษา และสืบทอดประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ($\bar{x}_3 = 4.03$) และโรงเรียนมีการส่งบุคลากรไปเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.84$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_t = 4.03$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆมากที่สุด ($\bar{x}_t = 4.26$) รองลงมาคือ โรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษา และสืบทอดประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ($\bar{x}_t = 4.23$) และโรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_t = 3.86$)

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	($n_1 = 181$)		($n_2 = 242$)		($n_3 = 375$)		($n_t = 798$)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน								
5.1 มีการจัดตั้งสมาคม หรือองค์การชุมชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	4.39	0.73	4.37	0.76	4.01	0.95	4.20	0.87
5.2 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ของสมาคมต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นภายใน สถานศึกษา	4.39	0.70	4.36	0.75	4.05	0.90	4.22	0.83
5.3 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจาก สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนิน กิจกรรมทางการศึกษา	4.57	0.60	4.45	0.75	4.19	2.20	4.36	1.60
5.4 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้าน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก ผู้ปกครองและชุมชนอยู่เสมอ	4.39	0.68	4.38	0.77	4.00	0.91	4.21	0.85
5.5 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจาก ผู้ปกครองในชุมชน มาเข้าร่วมกิจกรรม ต่างๆ ของโรงเรียนตามคำเชิญอยู่เสมอ	4.44	0.71	4.43	0.70	4.02	0.93	4.24	0.84
5.6 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในด้านการส่งบุคลากรของท้องถิ่นที่มี ความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรฝึก อบรมและให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน	4.30	0.76	4.30	0.79	4.01	0.92	4.17	0.86
5.7 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในด้านการมอบวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ซึ่ง มีคุณค่าแก่การศึกษา เช่น เงินเหรียญ หรือ เครื่องแต่งกาย ในสมัยต่างๆ มาจัดแสดง เป็นนิทรรศการให้นักเรียนได้ชม	4.11	0.95	4.07	0.91	3.95	1.00	4.03	0.96

ตารางที่ 22 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน								
5.8 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชน ในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้/สถานประกอบการ ขึ้นภายในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียน ได้ศึกษา ค้นคว้าและฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม	4.13	0.91	4.15	0.87	3.98	0.91	4.07	0.90
5.9 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในการเข้ามาแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกับครู อาจารย์	4.33	0.83	4.36	0.79	4.01	0.93	4.19	0.88
5.10 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือและการ สนับสนุนด้านร่างกาย หรือด้านทุนทรัพย์และ วัสดุสิ่งของจากผู้ปกครองและชุมชนเป็นอย่างดี	4.34	0.81	4.38	0.75	4.03	0.93	4.21	0.87
5.11 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจาก ผู้ปกครองและชุมชนในการเป็นตัวแทนจัด กิจกรรมหารายได้ นำมาพัฒนาอาคารเรียน จัดสร้างโรงอาหาร หรือจัดทำศูนย์การเรียนรู้ที่มี เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้า ของนักเรียนและชุมชน	4.39	0.78	4.52	1.99	4.09	0.94	4.29	1.33
5.12 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ในด้านการให้บริการด้านความรู้โดยเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.23	0.81	4.25	0.83	3.93	0.93	4.10	0.89
5.13 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ	4.13	0.84	4.14	0.89	3.89	0.96	4.02	0.92
5.14 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ในการให้ข่าวสาร/ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ ทะเลาะวิวาท/เด็กหนีเรียน/แหล่งมั่วสุม ให้ โรงเรียนได้รับทราบอยู่เสมอ	4.36	0.74	4.43	0.73	4.09	0.95	4.26	0.85

ตารางที่ 22 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	($n_1 = 181$)		($n_2 = 242$)		($n_3 = 375$)		($n_t = 798$)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน								
5.15 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการให้บริการน้ำดื่ม/อาหารระหว่างที่โรงเรียนนำนักเรียนมาทัศนศึกษาในเขตชุมชน	4.08	0.84	4.06	0.89	3.99	0.96	4.03	0.91
5.16 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ระหว่างการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในเขตชุมชน	4.13	0.83	4.18	0.82	3.97	0.93	4.07	0.88
รวมเฉลี่ย	4.29	0.64	4.30	0.66	4.01	0.73	4.16	0.70

จากตารางที่ 22 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{X}_1 = 4.29$) โดยมีการคาดหวังว่าโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา มากที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.57$) รองลงมาคือ โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในชุมชน มาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนตามคำเชิญอยู่เสมอ ($\bar{X}_1 = 4.44$) และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการให้บริการน้ำดื่ม/อาหารระหว่างที่โรงเรียนนำนักเรียนมาทัศนศึกษาในเขตชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X}_1 = 4.08$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_2 = 4.30$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนในการเป็นตัวแทนจัดกิจกรรมหารายได้ นำมาพัฒนาอาคารเรียน จัดสร้างโรงอาหาร หรือจัดทำศูนย์การเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและชุมชน มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.52$) รองลงมาคือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา ($\bar{x}_2 = 4.45$) และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการให้บริการน้ำดื่ม/อาหารระหว่างที่โรงเรียนนำนักเรียนมาทัศนศึกษาในเขตชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.06$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_3 = 4.01$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษามากที่สุด ($\bar{x}_3 = 4.19$) รองลงมาคือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนในการเป็นตัวแทนจัดกิจกรรมหารายได้ นำมาพัฒนาอาคารเรียน จัดสร้างโรงอาหาร หรือจัดทำศูนย์การเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและชุมชน และโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในการให้ข่าวสาร/ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทะเลาะวิวาท/เด็กหนีเรียน/แหล่งมั่วสุมให้โรงเรียนได้รับทราบอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}_3 = 4.09$) และโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.89$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_4 = 4.16$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษามากที่สุด ($\bar{x}_4 = 4.36$) รองลงมาคือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนในการเป็นตัวแทนจัดกิจกรรมหารายได้ นำมาพัฒนาอาคารเรียน จัดสร้างโรงอาหาร หรือจัดทำศูนย์การเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและชุมชน ($\bar{x}_4 = 4.29$) และโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_4 = 4.02$)

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการประเมินผลงาน
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาทที่คาดหวัง	ผู้บริหาร		ครู		ผู้ปกครอง		รวม	
	(n ₁ = 181)		(n ₂ = 242)		(n ₃ = 375)		(n _t = 798)	
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	\bar{X}_3	S.D.	\bar{X}_t	S.D.
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์								
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
6.1 โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.82	4.19	0.81	3.89	0.93	4.05	0.89
6.2 โรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในชุมชน	4.22	0.76	4.22	0.85	3.97	0.90	4.10	0.86
6.3 โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมต่างๆ มาประชุมสรุป เพื่อประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.19	0.82	4.18	0.82	3.96	0.93	4.08	0.88
6.4 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการประเมินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.14	0.79	4.16	0.82	3.97	0.95	4.07	0.88
6.5 โรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้ว ออกเผยแพร่ให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	4.15	0.79	4.14	0.84	3.99	0.92	4.07	0.87
6.6 โรงเรียน มีคณะกรรมการดำเนินการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างชัดเจน	4.22	0.79	4.16	0.83	3.95	0.94	4.08	0.88
6.7 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้	4.25	0.74	4.23	0.85	4.04	0.92	4.14	0.87
รวมเฉลี่ย	4.19	0.70	4.18	0.75	3.96	0.75	4.08	0.74

จากตารางที่ 23 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_1 = 4.19$) โดยมีการคาดหวังว่า โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ มากที่สุด ($\bar{x}_1 = 4.25$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในชุมชน และโรงเรียนมีคณะกรรมการดำเนินการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับคือ ($\bar{x}_1 = 4.22$) และโรงเรียนมีการจัดทำเอกสารรายงาน สรุปผลการประเมินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_1 = 4.14$)

ส่วนกลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_2 = 4.18$) โดยคาดหวังว่า โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ มากที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.23$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในชุมชน ($\bar{x}_2 = 4.22$) และโรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้ว ออกเผยแพร่ให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_2 = 4.14$)

กลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_3 = 3.96$) โดยคาดหวังว่า โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ มากที่สุด ($\bar{x}_3 = 4.04$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้ว ออกเผยแพร่ให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{x}_3 = 3.99$) และโรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_3 = 3.89$)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ($\bar{x}_t = 4.08$) โดยคาดหวังว่า โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ มากที่สุด ($\bar{x}_t = 4.14$) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในชุมชน ($\bar{x}_t = 4.10$) และโรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}_t = 4.05$)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 24 สรุปการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ทั้ง 6 ด้าน

บทบาท	ที่เป็นจริง (n ₁ = 798)		ที่คาดหวัง (n ₂ = 798)		t
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
	1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.52	0.70	4.07	
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน	3.75	0.69	4.25	0.67	19.60*
3. การให้บริการชุมชน	3.22	0.81	3.94	0.74	23.56*
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	3.40	0.79	4.03	0.72	21.47*
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	3.53	0.76	4.16	0.70	21.81*
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.46	0.83	4.08	0.74	20.89*
รวมเฉลี่ย	3.48	0.67	4.09	0.64	24.10*

* P < .05

จากตารางที่ 24 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ทั้ง 6 ด้านของผู้บริหาร ได้คือ

เมื่อพิจารณาข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ทั้ง 6 ด้าน ของผู้บริหาร พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาท	ที่เป็นจริง		ที่คาดหวัง		t
	(n ₁ = 798)		(n ₂ = 798)		
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน					
1.1 โรงเรียนมีการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน เช่นอาชีพ การศึกษา สภาพเศรษฐกิจ และวิถีการ ดำเนินชีวิต	3.31	0.92	3.98	0.83	18.99*
1.2 โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์และจัดระบบ ข้อมูลของชุมชน	3.26	0.91	3.93	0.85	19.55*
1.3 โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูล ในการประกอบการวางแผน	3.22	0.98	3.94	0.88	19.16*
1.4 โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน และ ผู้เกี่ยวข้อง มาร่วมกำหนดโครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในแผนงานของโรงเรียน	3.71	0.96	4.15	0.85	12.51*
1.5 โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคมประเภทต่างๆ เช่นสมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้าน สร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	3.78	0.95	4.16	0.88	11.11*
1.6 โรงเรียนมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อ ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน	3.47	0.93	4.10	0.87	17.68*
1.7 โรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน/โครงการ เข้าร่วมทำกิจกรรม สร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	3.55	0.93	4.11	0.86	16.55*
1.8 โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการทำแผนงาน/โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	3.57	0.97	4.07	0.91	14.42*
1.9 โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้	3.65	0.96	4.16	0.84	14.79*
1.10. โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนงาน/โครงการที่วางไว้	3.70	0.89	4.15	0.87	13.21*
รวมเฉลี่ย	3.52	0.70	4.07	0.68	21.52*

* P < .05

จากตารางที่ 25 เสนอผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ
 บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของ
 โรงเรียน

บทบาท	ที่เป็นจริง (n ₁ = 798)		ที่คาดหวัง (n ₂ = 798)		t
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน					
2.1 โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริม คุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียน ไว้ชัดเจน	4.02	0.90	4.46	1.95	6.18*
2.2 โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุและ เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้	3.78	0.90	4.27	0.86	14.07*
2.3 โรงเรียนเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ โดยมีหลักฐานชัดเจน	3.68	0.92	4.19	0.87	14.58*
2.4 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวม ผลงานด้านวิชาการของโรงเรียนไว้ อย่างเป็นระบบ	3.69	0.91	4.22	0.86	15.16*
2.5 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่ผลงานที่เป็นเกียรติประวัติใน ด้านวิชาการให้ผู้ปกครองได้รับทราบ	3.73	0.94	4.27	0.86	15.50*
2.6 โรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถทาง วิชาการให้กับครู นักเรียนและชุมชน	3.72	0.91	4.25	0.86	15.08*
2.7 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้าน คุณธรรมแก่ชุมชน	3.63	0.93	4.21	0.85	16.87*
2.8 โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบ คุณงามความดี	3.97	1.69	4.36	0.81	6.35*
2.9 โรงเรียนมีการประกาศคุณงามความดีของนักเรียนและ บุคลากรในโรงเรียน	3.97	0.95	4.35	0.84	10.53*
2.10 โรงเรียนมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่าได้มีการปฏิบัติ ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม	3.91	0.95	4.36	0.81	13.61*
2.11 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้าน กีฬาแก่ชุมชน เช่น มีการประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่น ด้านกีฬาให้ปรากฏแก่ชุมชน	3.80	0.97	4.28	0.82	14.18*
2.12 โรงเรียนมีการเชิญชวนผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดแข่งขันกีฬา	3.51	1.09	4.14	1.38	11.77*

ตารางที่ 26 (ต่อ) เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

บทบาท	ที่เป็นจริง		ที่คาดหวัง		t
	(n ₁ = 798)		(n ₂ = 798)		
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน					
2.13 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวม และจัดแสดงหลักฐานหรือผลงานที่เป็นเกียรติประวัติของโรงเรียนในด้านต่างๆไว้ให้ผู้ปกครอง หรือผู้มาเยือนได้ชม	3.73	1.04	4.24	0.85	14.31*
2.14 โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนด้านศิลปวัฒนธรรมแก่ชุมชน	3.58	0.96	4.18	0.83	17.37*
2.15 โรงเรียนมีการจัดบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน	3.77	0.95	4.24	0.85	13.77*
2.16 โรงเรียนมีการจัดทำป้ายประกาศแจ้งข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ	3.56	0.96	4.18	0.89	17.31*
2.17 โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน	3.35	1.02	4.04	0.90	18.76*
2.18 โรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย	4.10	1.70	4.34	0.83	4.02*
2.19 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ไปยังผู้ปกครอง	3.87	0.99	4.30	0.85	12.45*
รวมเฉลี่ย	3.75	0.69	4.25	0.67	19.60*

* p < .05

จากตารางที่ 26 เสนอผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ
 บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการชุมชน

บทบาท	ที่เป็นจริง		ที่คาดหวัง		t
	(n ₁ = 798)		(n ₂ = 798)		
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
3. การให้บริการชุมชน					
3.1 โรงเรียนมีการบริการข่าวสารแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.40	0.95	4.07	0.89	18.47*
3.2 โรงเรียนมีการพัฒนาการให้บริการข่าวสารแก่ชุมชน	3.31	0.96	4.02	0.91	19.67*
3.3 โรงเรียนมีการบริการอบรมให้ความรู้ด้านส่งเสริมสุขภาพ อนามัยแก่ชุมชน	3.20	1.04	3.93	0.94	19.06*
3.4 โรงเรียนมีการพัฒนาการให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพ อนามัยแก่ชุมชน	3.22	1.47	3.95	0.91	13.73*
3.5 โรงเรียนมีการให้ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน	3.10	1.49	3.87	0.95	13.81*
3.6 โรงเรียนมีการให้บริการโดยจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง และพัฒนาทักษะด้านอาชีพแก่ชุมชน	3.13	1.82	3.89	0.91	11.56*
3.7 โรงเรียนมีการให้บริการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ แก่ชุมชน	3.08	1.04	3.85	0.96	19.64*
3.8 โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้าน นันทนาการแก่ชุมชน	3.10	1.04	3.87	0.93	19.03*
3.9 โรงเรียนได้จัดส่งบุคลากรมาช่วยเหลือชุมชน ในการจัด กิจกรรมด้านนันทนาการ	3.14	1.24	3.89	0.92	16.20*
3.10 โรงเรียนมีการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุ ครุภัณฑ์แก่ชุมชน	3.56	1.05	4.10	0.91	14.96*
3.11 โรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวก ให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และ วัสดุครุภัณฑ์	3.69	1.46	4.14	0.86	8.65*
3.12 โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมบริเวณ โรงเรียน ให้สามารถเป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน	3.47	1.03	4.10	0.89	17.57*
3.13 โรงเรียนมีการให้บริการห้องสมุดแก่ชุมชน	3.16	1.11	3.86	0.99	17.10*
3.14 โรงเรียนมีการจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ แก่ชุมชน	3.09	1.01	3.91	0.94	21.39*
3.15 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชน	2.96	1.06	3.83	0.99	20.83*

ตารางที่ 27 (ต่อ) เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการชุมชน

บทบาท	ที่เป็นจริง		ที่คาดหวัง		t
	(n ₁ = 798)		(n ₂ = 798)		
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
3. การให้บริการชุมชน					
3.16 โรงเรียนมีการพัฒนาการให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ	3.02	1.05	3.86	0.95	20.51*
3.17 โรงเรียนมีการจัดทำแนวปฏิบัติการให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชนอย่างเป็นระบบ	3.08	1.01	3.87	0.94	19.51*
3.18 โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่นๆ เพื่อให้ บริการทางวิชาการและการฝึกอบรมแก่ชุมชน	3.31	1.02	3.98	0.91	17.27*
รวมเฉลี่ย	3.22	0.81	3.94	0.74	23.56*

* p < .05

จากตารางที่ 27 เสนอผลการวิเคราะห์ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการชุมชน ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการ
ชุมชน พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ
 บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

บทบาท	ที่เป็นจริง		ที่คาดหวัง		t
	(n ₁ = 798)		(n ₂ = 798)		
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน					
4.1 โรงเรียนได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาชุมชนเช่น การจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพของคนในชุมชน	3.29	1.03	4.02	0.87	19.09*
4.2 โรงเรียนมีการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น	3.10	1.04	3.93	0.91	21.64*
4.3 โรงเรียนมีการส่งบุคลากรไปเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน	3.20	1.03	3.91	0.92	17.95*
4.4 โรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการพัฒนาชุมชน	3.10	1.04	3.86	0.94	19.01*
4.5 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	3.26	1.04	3.94	0.90	17.65*
4.6 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดหรือให้ความร่วมมือในสิ่งที่ชุมชนขอมาอยู่เสมอ	3.60	1.00	4.12	0.86	15.01*
4.7 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ	3.86	0.99	4.26	0.84	11.67*
4.8 โรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษาและสืบทอดประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น	3.81	1.00	4.23	0.85	11.98*
รวมเฉลี่ย	3.40	0.79	4.03	0.72	21.47*

* P < .05

จากตารางที่ 28 เสนอผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ
 บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

บทบาท	ที่เป็นจริง		ที่คาดหวัง		t
	(n ₁ = 798)		(n ₂ = 798)		
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน					
5.1 มีการจัดตั้งสมาคม หรือองค์การชุมชน เพื่อสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมต่างๆของ โรงเรียน	3.71	1.01	4.20	0.87	13.68*
5.2 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการเข้ามา มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการของสมาคมต่างๆที่จัดตั้งขึ้น ภายในสถานศึกษา	3.73	0.97	4.22	0.83	14.68*
5.3 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการ ดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา	3.89	0.98	4.36	1.60	7.79*
5.4 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองและชุมชนอยู่เสมอ	3.74	1.70	4.21	0.85	7.49*
5.5 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในชุมชน มาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนตามคำเชิญอยู่เสมอ	3.70	0.95	4.24	0.84	15.37*
5.6 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านการส่ง บุคลากรของท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากร ฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน	3.51	0.99	4.17	0.86	17.19*
5.7 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านการมอบ วัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ซึ่งมีคุณค่าแก่การศึกษา เช่น เงินเหรียญ หรือเครื่องแต่งกาย ในสมัยต่างๆ มาจัดแสดงเป็นนิทรรศการ ให้นักเรียนได้ชม	3.27	1.10	4.03	0.96	17.88*
5.8 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดตั้งแหล่ง เรียนรู้/สถานประกอบการขึ้นภายในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าและฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม	3.32	1.04	4.07	0.90	19.19*
5.9 โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้ามา แก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกับครูอาจารย์	3.54	0.98	4.19	0.88	17.58*
5.10 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนด้าน แรงกาย หรือด้านทุนทรัพย์และวัสดุสิ่งของจากผู้ปกครอง และชุมชนเป็นอย่างดี	3.55	0.99	4.21	0.87	17.56*

ตารางที่ 29 (ต่อ) เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการได้รับการสนับสนุนจาก
ชุมชน

บทบาท	ที่เป็นจริง (n ₁ = 798)		ที่คาดหวัง (n ₂ = 798)		t
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน					
5.11 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชน ในการเป็นตัวแทนจัดกิจกรรมหารายได้ นำมาพัฒนา อาคารเรียน จัดสร้างโรงอาหาร หรือจัดทำศูนย์การเรียนรู้ ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าของ นักเรียนและชุมชน	3.61	0.98	4.29	1.33	12.73*
5.12 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการ ให้บริการด้านความรู้โดยเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.40	1.06	4.10	0.89	17.54*
5.13 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ	3.26	1.00	4.02	0.92	18.96*
5.14 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในการให้ข่าวสาร/ ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทะเลาะวิวาท/เด็กหนีเรียน/แหล่งมั่วสุม ให้โรงเรียนได้รับทราบอยู่เสมอ	3.61	0.95	4.26	0.85	17.80*
5.15 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการให้บริการน้ำ ดื่ม/อาหารระหว่างที่โรงเรียนนำนักเรียนมาทัศนศึกษาในเขต ชุมชน	3.30	1.03	4.03	0.91	17.86*
5.16 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ระหว่างการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ในเขตชุมชน	3.40	0.97	4.07	0.88	17.70*
รวมเฉลี่ย	3.53	0.76	4.16	0.70	21.81*

* P < .05

จากตารางที่ 29 เสนอผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 30 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทบาท	ที่เป็นจริง (n ₁ = 798)		ที่คาดหวัง (n ₂ = 798)		t
	\bar{X}_1	S.D.	\bar{X}_2	S.D.	
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน					
6.1 โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.40	0.99	4.05	0.89	17.10*
6.2 โรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในชุมชน	3.51	0.99	4.10	0.86	16.57*
6.3 โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมต่างๆ มาประชุมสรุป เพื่อประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.51	1.01	4.08	0.88	15.33*
6.4 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการประเมินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.43	0.99	4.07	0.88	17.48*
6.5 โรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้ว ออกเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.40	1.03	4.07	0.87	18.16*
6.6 โรงเรียนมีคณะกรรมการดำเนินการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างชัดเจน	3.44	0.99	4.08	0.88	17.57*
6.7 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้	3.56	1.00	4.14	0.87	16.59*
รวมเฉลี่ย	3.46	0.83	4.08	0.74	20.89*

* P < .05

จากตารางที่ 30 เสนอผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาข้อมูลเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังด้านด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 11 แห่ง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 206 คน กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 242 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำนวน 375 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 823 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คำนวณหาค่าทางสถิติ และนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 11 แห่ง จำนวน 823 คน ได้รับคืน 803 ฉบับ แบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำไปวิเคราะห์ทางสถิติได้มีจำนวน 798 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 96.96 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในการบริหาร 6-10 ปี มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษามากกว่า 15 ปี และมีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัว ประชากร อยู่นอกเขตพื้นที่บริการ

ครูที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงสุด อยู่ในระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา มากกว่า 15 ปี และมีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร อยู่ในเขตพื้นที่บริการ

ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิ การศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และมีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร อยู่ในเขต พื้นที่บริการทั้งหมด โดยอยู่ในเขตบางชื่อ มากที่สุด รองลงมาอยู่ในเขตคลองเตย และอยู่ในเขตวัฒนา น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาภาพรวม โดยจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และ เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และ กลุ่มผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

ในการพิจารณาภาพรวมโดยจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารมีอายุ 51-60 ปี มากที่สุด กลุ่มครู มีอายุ ระหว่าง 51-60 ปี มากที่สุด และกลุ่มผู้ปกครอง มีอายุระหว่าง 41-50ปี มากที่สุด

ในการพิจารณาภาพรวมโดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้บริหารมี

วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มากที่สุด กลุ่มครูมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มากที่สุด และกลุ่มผู้ปกครองมีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด

เมื่อพิจารณาภาพรวมจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษามากกว่า 15 ปี และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษามากกว่า 15 ปี และครูส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา มากกว่า 15 ปี เช่นเดียวกัน

ในการพิจารณาภาพรวมจำแนกตามสถานที่อยู่อาศัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากรอยู่ในเขตพื้นที่บริการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากรอยู่นอกเขตพื้นที่บริการ ครูส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากรอยู่ในเขตพื้นที่บริการ และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีสถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากรอยู่ในเขตพื้นที่บริการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามกรอบแนวคิดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา (2539) มี 6 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
3. การให้บริการชุมชน
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน
6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง บทบาทที่คาดหวัง และผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง โดยด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก ส่วนกลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการให้บริการชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับที่คาดหวังมาก โดยด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับที่คาดหวังมาก โดยด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการให้บริการชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทที่ปฏิบัติจริง บทบาทที่คาดหวัง และผลการเปรียบเทียบ บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจาก สมาคมประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของ ชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ใน ระดับที่เป็นจริงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคมประเภท ต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่ามาร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์ และจัดระบบ ข้อมูลของชุมชน กลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคม ประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับโรงเรียนใน การดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการ สำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน และกลุ่มผู้ปกครองให้ ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครอง นักเรียน ตัวแทนชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง มาร่วมกำหนด โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในแผนงานของโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการ ของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเชิญคณะกรรมการจากสมาคมประเภทต่างๆ เช่น สมาคมศิษย์เก่า มาร่วมกับโรงเรียนในการดำเนินงานด้านสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์ และจัดระบบข้อมูลของชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวัง ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์ และจัดระบบข้อมูลของชุมชน กลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก เช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือโรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์ และจัดระบบข้อมูลของชุมชน และกลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง มาร่วมกำหนดโครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในแผนงานของโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน

ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้ง เป็นอย่างน้อย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติกของนักเรียนไว้ชัดเจน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน กลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้ง เป็นอย่างน้อย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน และกลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก เช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประกาศคุณงามความดีของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน และโรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้ง เป็นอย่างน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติกของนักเรียนไว้ชัดเจน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวัง ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก สำหรับกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติกของนักเรียนไว้ชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ

โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน ส่วนกลุ่มผู้ปกครอง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือโรงเรียนมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่าได้มีการปฏิบัติในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน

ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3. ด้านการให้บริการชุมชน

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการให้บริการชุมชน โดยภาพรวมผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนมีการจัดกิจกรรม เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชน ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร , กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการให้บริการชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก สำหรับกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ และในส่วนของกลุ่มผู้ปกครอง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้สามารถเป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน สำหรับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในส่วนของกลุ่มผู้บริหาร คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชน กลุ่มครู คือ โรงเรียนมีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการแก่ชุมชน และกลุ่มผู้ปกครอง คือ โรงเรียนมีการให้บริการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการแก่ชุมชน

ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการให้บริการชุมชน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดของกลุ่มผู้บริหาร คือ โรงเรียนมีการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น สำหรับกลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง คือ โรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชนช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ของกลุ่มผู้บริหาร คือโรงเรียนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษาและสืบทอดประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการใช้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน สำหรับกลุ่มครูและกลุ่มผู้ปกครอง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ ค่าเฉลี่ยต่ำสุดของกลุ่มครู คือ โรงเรียน

มีการให้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน และกลุ่มผู้ปกครอง คือ โรงเรียนมีการส่งบุคลากรไปเผยแพร่ความรู้ ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน

ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจาก สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดี ในด้านการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ ส่วนกลุ่มผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับเป็นจริงปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดี ในด้านการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านการมอบวัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ ซึ่งมีคุณค่าแก่การศึกษา เช่น เงินเหรียญ หรือ เครื่องแต่งกาย ในสมัยต่างๆ มาจัดแสดงเป็นนิทรรศการให้นักเรียนได้ชม และ โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชน ในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้/สถานประกอบการขึ้นภายในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้าน การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ปฏิบัติ ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก สำหรับกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปกครอง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชน เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา และกลุ่มครู ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนในการเป็นตัวแทนจัดกิจกรรมหารายได้ นำมาพัฒนาอาคารเรียน จัดสร้างโรงอาหาร หรือจัดทำศูนย์การเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและชุมชน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ของกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู คือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการให้บริการน้ำดื่ม/ อาหารระหว่างที่โรงเรียนนำนักเรียนมาทัศนศึกษา ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดของผู้ปกครอง คือ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ

ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้วออกเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารให้ข้อมูล

ว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้วออกเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ กลุ่มครูให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับที่เป็นจริงมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประเมินผลงานการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีเมื่อเสร็จงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้วออกเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ส่วนกลุ่มผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และ โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการประเมินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เมื่อพิจารณาข้อมูลบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวม ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในการพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง ให้ข้อมูลว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับที่คาดหวังมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมหลักฐานการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ สำหรับค่าเฉลี่ยต่ำสุดของ กลุ่มผู้บริหาร คือ โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารรายงาน สรุปผลการประเมินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มครู คือ โรงเรียนมีการนำผลงานที่สรุปแล้ว ออกเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และกลุ่มผู้ปกครอง คือ โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารในการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงาน ความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษา เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1 โดยภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของผู้บริหารมีความแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวัง จะสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริง ผู้ให้ข้อมูลทั้งที่เป็น ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อบทบาทของผู้บริหารสูงกว่าบทบาทที่เห็นว่า ผู้บริหารปฏิบัติได้จริง เช่น ในด้านการให้บริการชุมชน บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก $\bar{X}_1 = 3.94$ โดยผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครองมีความคาดหวังเป็นอย่างมากในเรื่องการจัดให้มีบุคลากรคอยดูแลและช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่ และ วัสดุ อุปกรณ์ แต่ในทางปฏิบัติจริง ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มผู้ปกครอง กลับมีความเห็นว่าผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลางเท่านั้น ความแตกต่างระหว่างบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ของผู้บริหารที่ค้นพบในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ สวงวนศรี วิรัชชัย (2527:24) กล่าวว่า บทบาทที่คาดหวัง คือ รูปแบบของพฤติกรรมที่คนอื่นคาดหวังว่า ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ ซึ่งบทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังมักจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด แต่ในบางครั้งบทบาทที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวัง อาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดก็ได้

2. ผลการศึกษา บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในแต่ละด้าน จากการเรียงลำดับความคาดหวังที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยพบว่า

2.1 การสร้างและการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ในด้านการสร้างและการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ในภาพรวม พบว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารตามข้อรายการที่กำหนด ส่วนใหญ่ได้รับการปฏิบัติจริงในระดับมาก ยกเว้นเรื่องการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชนเท่านั้น ที่ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง มีความคาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริงกลับมีการปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อบทบาทในด้านนี้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างและการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนทำให้โรงเรียนเป็นที่รู้จัก และถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ผู้บริหารใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของโรงเรียน เพื่อดึงดูดให้ชุมชนส่งบุตรหลานมาศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนของตน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อของกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า กลุ่มผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ในเรื่องกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุและเป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้, การเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้โดยมีหลักฐานชัดเจน, การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้านคุณธรรมของโรงเรียนแก่ชุมชน, การเชิญชวนผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแข่งขันกีฬาของโรงเรียน, การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติด้านศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนแก่ชุมชน, การจัดบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน, การจัดทำป้ายประกาศแจ้งข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ และการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน แต่ผู้บริหารกลับปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรทบทวน และปรับปรุงบทบาทที่ปฏิบัติจริงในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ผู้บริหารควรยึดเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษาด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนไว้เป็นแนวทาง ในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย การกำหนดอุดมการณ์เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติ, การสร้างเกียรติประวัติทางด้านวิชาการ, การสร้างเกียรติประวัติทางด้านจริยธรรมและคุณธรรม, การสร้างเกียรติประวัติทางด้านกีฬา และการรวบรวมและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ พบว่า ผู้บริหารมุ่งเน้นใน

การปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวทุกเรื่อง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายชื่อของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง พบว่า ในทัศนะของผู้บริหารและครู เรื่องที่มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน, การจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียนปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย, การส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบคุณงามความดี รวมถึงการประกาศคุณงามความดีของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน และการมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่าได้มีการปฏิบัติในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม แต่บทบาทที่ปฏิบัติจริงไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แต่ในทัศนะของผู้ปกครอง บทบาทที่คาดหวังในเรื่องดังกล่าวกลับสอดคล้องกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ข้อค้นพบเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียน, การส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบคุณงามความดี, การประกาศคุณงามความดีของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน และการมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่าได้มีการปฏิบัติในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภูวนาท คงแก้ว (2539) ที่พบว่า โรงเรียนสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม แนวทางการดำเนินการที่กล่าวมานี้นับเป็นการเปิดประตูสู่ภายนอกให้ชุมชนทราบว่าโรงเรียนมีกิจกรรมอะไรบ้าง จัดเป็นกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนสู่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2528 : 104-109) ที่กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารพึงตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ ตามที่ปรีชา คัมภีร์ปกรณ และดิลก พัฒนพิชัยโชติ (2527: 783-785) ได้กล่าวไว้หลายประเด็น และหนึ่งในประเด็นสำคัญเหล่านั้นคือ โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ทำให้ประชาชนไม่ทราบถึงบทบาทความสำคัญ สิทธิหน้าที่ของตนที่จะพึงมีต่อโรงเรียน รวมทั้งไม่ทราบนโยบาย วิธีดำเนินการจัดการศึกษา ตลอดจนแผนงานและกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนกำหนดขึ้น ทำให้โรงเรียนขาดความร่วมมือและเอาใจใส่จากชุมชน ด้วยเหตุนี้การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารต้องใช้กลวิธีการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงชุมชน เพื่อที่จะเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนในด้านต่างๆไปสู่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบถึงผลงานและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ ต่อไป แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อของกลุ่มผู้ปกครอง ในเรื่องการกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุและเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้, การเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้โดยมีหลักฐานชัดเจน, การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนด้านคุณธรรมแก่ชุมชน, การเชิญชวนผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแข่งขันกีฬาของโรงเรียน, การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติด้านศิลปวัฒนธรรม

ของโรงเรียนแก่ชุมชน, การจัดบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน, การจัดทำป้ายประกาศ แจ้งข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ และการออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าวของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริง ผู้บริหารกลับสามารถปฏิบัติงานในเรื่องเหล่านี้ได้ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับปัญหาด้านนี้ โดยอาจมีการทบทวนและหาสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองมองการทำงานของ ตนว่า อยู่ในระดับปานกลางและไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ในการนี้ผู้บริหารอาจพิจารณา ข้อเสนอแนะของ สุภรณ์ ศรีพหล และ กล้า ทองขาว (2540: 329-330) ที่เสนอแนะให้มีการจัดทำ ข่าวสารในรูปแบบของวารสารเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนแก่ชุมชน, การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อฟื้นฟู รักษา และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นขึ้นภายในโรงเรียน โดยควรมีการ ผลักดันและสนับสนุนให้ชุมชนร่วมมือช่วยเหลือมากที่สุด และการจัดให้มีนิทรรศการแสดงผลงานของ โรงเรียนและนักเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังที่ สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526:318-319) ได้เสนอแนะแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยวิธีการนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน ซึ่งสามารถทำได้หลาย รูปแบบ เช่น โรงเรียนควรสร้างความเชื่อถือและความมั่นใจ ตลอดจนความนิยมในโรงเรียนให้เกิดขึ้น ในหมู่ประชาชน, เสนอรายงานให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน และแก้ไข คลื่นคลายข้อข้องใจหรือสิ่งที่ทำให้เกิดการเข้าใจผิด สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ชุมชนมองโรงเรียนใน ภาพลักษณ์ที่ดี มีความเข้าใจและเห็นใจโรงเรียน อีกทั้งมองครูและนักเรียนด้วยความเชื่อถือ นิยมและ ยกย่อง ดังนั้นเมื่อผู้บริหารได้สนใจนโยบายดำเนินการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน โดย วิธีการที่หลากหลาย เช่น จัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนสู่ผู้ปกครอง ,เชิญชวน ผู้ปกครองเข้าร่วมชมงานนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียนหรือร่วมกิจกรรมอื่นๆที่โรงเรียนจัดขึ้น ตามความเหมาะสม และผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพผู้สังคม ย่อมส่งผลให้ชุมชนยอมรับและพร้อมที่จะให้ ความช่วยเหลือในโครงการต่างๆที่โรงเรียนขอความร่วมมือ ทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง สะท้อนภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นที่สนใจและยอมรับของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน

2.2 การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

จากผลการวิจัย บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนของผู้บริหารมีความแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารส่วนใหญ่จะเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ยกเว้นบางเรื่องที่มีการปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง คือ การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านการมอบวัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ซึ่งมีคุณค่าแก่การศึกษา เช่น เงินเหรียญ หรือเครื่องแต่งกาย ในสมัยต่างๆ มาจัดแสดงเป็นนิทรรศการให้นักเรียนได้ชม, การได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้/สถานประกอบการขึ้นภายในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม, การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนทั้งในด้านการให้บริการด้านความรู้โดยเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ, การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการให้บริการน้ำดื่ม/อาหาร ระหว่างที่โรงเรียนนำนักเรียนมาทัศนศึกษาในเขตชุมชน และการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ระหว่างการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในเขตชุมชน และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารเป็นไปตามบทบาทที่คาดหวังไว้ ในเรื่องของการจัดตั้งสมาคม หรือองค์การชุมชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน, การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการของสมาคมต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นภายในสถานศึกษา, การได้รับความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองและชุมชนอยู่เสมอ, การได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในชุมชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนตามคำเชิญอยู่เสมอ, การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านการส่งบุคลากรของท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน, การได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้ามาแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกับครูอาจารย์, การได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนด้านร่างกาย หรือด้านทุนทรัพย์และวัสดุสิ่งของจากผู้ปกครองและชุมชนเป็นอย่างดี และการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในการให้ข่าวสาร/ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทะเลาะวิวาท/เด็กหนีเรียน/แหล่งมั่วสุม ให้โรงเรียนได้รับทราบอยู่เสมอ ในขณะที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู โดยมีความเห็นว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงเรื่องการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ระหว่างการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในเขตชุมชนเท่านั้น ที่กลุ่มผู้บริหารและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปกครอง มีความเห็นว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง และ

ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ เมื่อนำบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร มาเปรียบเทียบในภาพรวมเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยค่าความแตกต่างระหว่างบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สอง รองจากการให้บริการชุมชน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังที่อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ผู้บริหารคาดหวังมากที่สุด ในเรื่องการได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู และชุมชนในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา ส่วนครูคาดหวังมากที่สุด ในเรื่องการได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนในการเป็นตัวแทนจัดกิจกรรมหารายได้ เพื่อนำมาพัฒนาอาคารเรียน จัดสร้างโรงอาหาร หรือจัดทำศูนย์การเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนและชุมชน แต่ในความเป็นจริง ผู้บริหารกลับไม่สามารถปฏิบัติได้มากตามที่คาดหวังไว้ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมของการเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง พบว่า เรื่องที่มีความแตกต่างกันมากที่สุดอย่างชัดเจน คือ การได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการขึ้นภายในท้องถิ่น เพื่อให้ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า และฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม , การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ฝึกปฏิบัติ และการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านการมอบวัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ซึ่งมีคุณค่าแก่การศึกษา เช่น เงินเหรียญ หรือเครื่องแต่งกาย ในสมัยต่างๆ มาจัดแสดงเป็นนิทรรศการให้นักเรียนได้ชม โดยบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมาก แต่กลับมีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลางเท่านั้น ข้อค้นพบนี้มีความสอดคล้องกับ รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ของกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2543 ซึ่งพบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยทุกกิจกรรม ทั้งๆที่มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมนมาก และงานวิจัยของ สมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล (2546) ที่มีการนำเสนอสภาพปัจจุบันของปัญหาที่เกิดจากการขาดการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไม่ดีเท่าที่ควร, ชุมชนยังขาดความรู้ความสามารถ, ชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา, การไม่เข้าใจในบทบาทของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา, ปัญหาด้านเศรษฐกิจ, การไม่กล้าแสดงความคิดเห็น, เวลาที่จะเสียสละให้กับสถานศึกษามีไม่พอ และการไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ทั้งนี้ข้อค้นพบดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากอุปสรรคและข้อจำกัดในด้านต่างๆของชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นในงานวิจัยของ ชรรมนงค์ ดิ้นทอง (2546) ที่พบว่า ปัญหาการดำเนินงานที่เป็นอุปสรรคสำคัญของโรงเรียน คือ ชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่สามารถหางบประมาณมาสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่างๆได้อย่างเต็มที่ตามความต้องการของโรงเรียน และ

งานวิจัยของ นवलพรรณ บุญตัน (2546) ที่พบว่า ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน ประชาชนเข้าใจว่าการดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นเรื่องของทางราชการเท่านั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีงานประจำและไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียน สภาพเศรษฐกิจในชุมชน ไม่เอื้อต่อการบริจาคเพื่อจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมและมูลนิธิ นอกจากนี้ อุทัย บุญประเสริฐ (2546: 73-74) ได้นำเสนอปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นต่อความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เนื่องจากชุมชนไม่อยู่ในฐานะที่จะช่วยในโครงการที่โรงเรียนต้องการหรือไม่พร้อม/ไม่พึงพอใจในผู้บริหารโรงเรียน, โรงเรียนปฏิบัติการในสิ่งที่ตรงข้ามกับความต้องการของชุมชน เปิดสอน/ดำเนินการในสิ่งที่ชุมชนไม่ต้องการ หรือขัดแย้งกับค่านิยมของชุมชนและโรงเรียนในเมืองใหญ่มักเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมีศิษย์เก่าจากที่ต่างๆมากมาย จึงทำให้โรงเรียนไม่ค่อยมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนมากเท่าที่ควร โรงเรียนมักแยกตัวจากชุมชน ความสนับสนุนพิเศษมักจะได้จากศิษย์เก่า นักการเมือง หรือจากผู้ที่มียศพลในวงราชการ มากกว่าจากชุมชนโดยตรง ในทัศนะของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534:27) เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจำเป็นต้องเป็นกระบวนการสองทาง คือ โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ในเวลาเดียวกันชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียน ซึ่งตรงกับที่ สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และ นฤมล ดันธสุรเศรษฐ์ (2537:16-17) ได้กล่าวถึง บทบาทของชุมชนต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา ไว้ว่า ชุมชนควรมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น ให้ความร่วมมือในการอบรมนักเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการสอนของโรงเรียน, ให้ข้อมูลแก่โรงเรียนในด้านต่างๆที่จะทำให้โรงเรียนทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์, ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมในบ้านให้ส่งเสริมการเรียนการสอน และการศึกษาตามอัธยาศัย สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาชาติที่เน้นการศึกษาตลอดชีวิต และเป็นแหล่งวิทยาการของโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2546:46) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงบทบาทที่ชุมชนควรมีต่อสถานศึกษาว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนด้านความคิด ทรัพยากร แรงงาน สถานที่แก่สถานศึกษา การสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กในชุมชนเข้ารับการศึกษา การดูแลเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยของนักเรียน การให้ความร่วมมือในการดูแลเรื่องการเรียนรู้และความประพฤติ จากสาระสำคัญของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 (2) , มาตรา 9 (6) , มาตรา 12 และมาตรา 14 ที่กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และชุมชนกับสถานศึกษา ในเรื่องที่กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา, การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา

สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ , การให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น และในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังในเรื่อง การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารและครู ควรตระหนักถึงปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าวของชุมชน ซึ่งรวมถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมภายนอกโรงเรียนด้วย และในขณะเดียวกันก็ควรหาทางแก้ไข และดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตราต่างๆที่กำหนดในบทบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนั้น ผู้บริหารควรนำหลักการบริหารงานแบบเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม มาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ประกอบกับการพิจารณาข้อเสนอแนะของ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2532:117-118) ที่กล่าวว่า เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนต้องทำให้ประชาชนเห็นความก้าวหน้าของการศึกษา โดยคำนึงถึงความก้าวหน้าของชุมชนด้วย โรงเรียนต้องดำเนินการในสิ่งที่ชุมชนสามารถเข้าใจ ยอมรับ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังความคิด ทั้งนี้โรงเรียนต้องให้สิทธิ์ต่อประชาชนในการเสนอความคิดเห็น หรือร่วมเป็นคณะกรรมการในการบริหารงานโรงเรียน

2.3 ด้านการประเมินผลงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ในการพิจารณาเปรียบเทียบ บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของงานด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคาดหวังในบทบาทของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริง ผู้บริหารกลับปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องการจัดให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง , การจัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการประเมินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน , การนำผลงานที่สรุปแล้ว ออกเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และการจัดให้มีคณะกรรมการดำเนินการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างชัดเจน

ข้อค้นพบประการหนึ่งที่น่าสนใจในการวิจัยครั้งนี้ คือ ทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปกครอง มีความเห็นตรงกันว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารที่ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง คือ เรื่องการเชิญผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมต่างๆ มาประชุมสรุป เพื่อประเมินผลงานสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง อุปสรรคในการผลักดันและสนับสนุน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ รับฟังข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและผลการดำเนินงานกิจกรรมการส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และมีส่วนร่วมในการออกความเห็น เพื่อให้เกิดการปรับปรุง และพัฒนาบทบาทของผู้บริหาร ให้สอดคล้องและเป็นไปตามความคาดหวังของชุมชน และเมื่อนำ บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในภาพรวมของงานด้านการประเมินผลงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มาเปรียบเทียบกัน พบว่า มีความแตกต่างกันมาก จากข้อค้นพบนี้ ผู้บริหาร จึงควรให้ความสำคัญกับงานด้านนี้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อัจฉริยญา มีรุ่งเรือง (2542) ที่ให้ข้อเสนอแนะว่า สำหรับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สิ่งที่ต้องปรับปรุงมากที่สุด คือ การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ดังที่ สุรวัช ศรีวัช (2532:110) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้หลายประการ หนึ่งในนั้นคือ เพื่อเป็นหนทางในการประเมินผลการ ดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน และสอดคล้องกับ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2546:46) ที่กล่าวถึง บทบาทหลักที่ชุมชนควรมีต่อสถานศึกษา คือ บทบาทในการให้ข้อมูล กำกับ ติดตาม และประเมิน สถานศึกษา โดยชุมชนเป็นผู้สะท้อนภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาด้วยการบอกจุดเด่น แนว ทางแก้ไขและสิ่งที่ต้องการแก่สถานศึกษา รวมทั้งเป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้ มีระบบการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานด้านต่างๆอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2528:104-109) ได้ให้ข้อคิดในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ว่า การสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะต้องมีการประเมินผลและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง สอดคล้องกับการดำเนินงานในปัจจุบันที่โรงเรียนทั่วไปต้องมีฝ่ายงานประกันคุณภาพ เพื่อทำหน้าที่ รวบรวมเอกสารและจัดทำเอกสาร หรือรายงานการดำเนินงานของโรงเรียนในด้านต่างๆตามมาตรฐาน ที่กำหนดไว้ เพื่อรอรับการตรวจและการประเมินจากบุคคลภายนอก

2.4 ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน ในเรื่องของ การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน เช่น อาชีพ การศึกษา สภาพเศรษฐกิจ และวิถีการดำเนินชีวิต , การมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูล

ของชุมชน, การสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูล ในการประกอบการวางแผน และการวางแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยบทบาทที่คาดหวังในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริงกลับมีการปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกตามรายชื่อ พบว่า กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และ กลุ่มผู้ปกครอง มีทัศนคติที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ทั้ง 3 กลุ่มต่างก็ มีความคาดหวัง ว่าโรงเรียนควรมีการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน เช่น อาชีพ การศึกษา สภาพเศรษฐกิจ และวิถีการดำเนินชีวิต, มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวม วิเคราะห์และจัดระบบข้อมูลของชุมชน และ มีการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน อยู่ในระดับมาก แต่ผู้บริหารกลับปฏิบัติจริงได้ในระดับปานกลาง

ข้อค้นพบนี้ อาจนำมาซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการสร้างและพัฒนาร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารจึงควรเน้นและให้ความสำคัญกับบทบาทในเรื่องดังกล่าวมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการวางแผนและการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง และตรงกับความต้องการของชุมชน สำหรับข้อรายการเรื่องการวางแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน, การจัดทำแผนงาน/โครงการ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, การจัดให้มีผู้รับผิดชอบการทำแผนงาน/โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, การดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ และการจัดให้มีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้ ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และเป็นไปตามบทบาทที่คาดหวังไว้ แต่กลุ่มผู้ปกครองกลับเห็นว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารในเรื่องเหล่านี้ อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ความแตกต่างทางความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว อาจมีสาเหตุมาจากการที่ผู้ปกครองยังไม่มีบทบาทและส่วนร่วมมากนัก ในการจัดทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ร่วมกับผู้บริหารและครู เมื่อนำบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มาเปรียบเทียบกับภาพรวม ร่วมกับด้านอื่นๆ พบว่า มีความแตกต่างที่อยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่สาม รองจากการให้บริการชุมชนและการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ข้อค้นพบดังกล่าว มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉริยญา มิรุ่งเรือง (2542) ที่สรุปว่า ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สิ่งที่ต้องปรับปรุงเป็นอันดับต้นๆ คือ การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในส่วนของปัญหาด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้ ภูวนาถ คงแก้ว (2539) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ และพบว่า ปัญหาสำคัญ คือ ผู้รับผิดชอบการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนไม่มีความชำนาญในการเขียนแผน สำหรับการพัฒนาบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารอาจพิจารณาข้อเสนอแนะจากงานวิจัยของ ประจวบ พุทธิวาศรี (2544) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรให้ชุมชน ครู อาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และควรมีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เนื่องจากงานในด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานสำคัญในเบื้องต้นที่ผู้บริหารต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญ เพราะถือเป็นขั้นตอนแรกของการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และผู้บริหารควรพิจารณา ข้อคิดของ กิติมา ปรีดีดิลก (2532 :245) ที่กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานค่อนข้างยาก เพราะโรงเรียนต้องให้ความรู้ เปลี่ยนแปลงความคิด และ ทักษะของประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้อยตามซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาและความอดทน ประกอบกับโรงเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมายการวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมินผล เพื่อจะได้รู้ผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ดังนั้น หากผู้บริหารละเลยงานด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรือ มีการปฏิบัติจริงน้อยกว่าที่คาดหวังมาก ย่อมส่งผลให้งานด้านการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกิดปัญหาขึ้นได้ ซึ่งอาจเป็นมูลเหตุเบื้องต้นให้การบริหารงานด้านนี้ล้มเหลว ตรงกับที่ พิศนา บุญทอง (2524 : 95) ได้กล่าวไว้ว่าบทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น ได้ถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้านทั้งจากผู้อื่นรวมทั้งตัวเองด้วย สิ่งเหล่านี้เกิดจากกระบวนการทางสังคม ถ้าความคาดหวังจากทุกฝ่ายไม่ตรงกันและผู้ดำรงอยู่ในบทบาทไม่สามารถปรับปรุงให้มีความพอดี ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่อต้านขัดแย้งในบทบาทหรือล้มเหลวในบทบาทได้และผลที่ตามมาคือความล้มเหลวของงาน ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมการป้องกันความล้มเหลวของงานดังกล่าว ผู้บริหารควรพิจารณาข้อคิดเห็นของ สุภรณ์ ศรีพหล และ กล้า ทองขาว (2540:329-330) ที่กล่าวถึงวิธีการที่โรงเรียนจะต้องทำเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คือ ต้องมีการรู้จักชุมชน โดยมีการศึกษาชุมชนอย่างละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน นับตั้งแต่โครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากรและความต้องการ เจตคติและความเชื่อต่างๆ โรงเรียนจะต้องวางแผนเกี่ยวกับชุมชนในด้านความมุ่งหมายและแนวปฏิบัติแก่ครูในแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ กิติมา ปรีดีดิลก (2532:237) ยังเสนอแนวคิดว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารการศึกษายุคปัจจุบัน เพราะ โรงเรียนจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอน ซึ่งแนวการจัดการเรียนการ

สอนตามหลักสูตรปัจจุบัน ได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพ อีกทั้งยังมีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับ บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตามมาตรา 29 ซึ่งวิไล ตั้งจิตสมคิด (2528:104-109) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อควรคำนึงถึงในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โรงเรียนต้องกำหนดเป้าหมาย วางแผนและปฏิบัติงานต่อเนื่องกันไป การใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ให้เจริญงอกงามไปทุกๆด้าน นอกจากนี้ยังเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชุมชนโดยทางอ้อม เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเอง ให้ชุมชนสนใจกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน นอกจากนี้ ปรีชา คัมภีรปรกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2527:783-785) ได้เสนอประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเรื่องของทรัพยากรในชุมชนไว้ว่า โรงเรียนไม่รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร หรือทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ จากผลการวิจัยที่ค้นพบดังกล่าวอาจนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสำรวจเพื่อทบทวนบทบาทของผู้บริหารเอง ในส่วนที่ผู้ปกครองยังมองว่า ไม่สามารถปฏิบัติจริงได้ตามที่คาดหวังไว้ แล้วรีบดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อให้บทบาทที่ปฏิบัติจริงสอดคล้องกับบทบาทที่คาดหวังมากขึ้น โดยอาจมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการทำงาน แนะนำบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้ชุมชนทราบ หรือ ขอความร่วมมือจากชุมชนในการดำเนินการด้านต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และขั้นตอนการทำงานที่แจ้งให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ นอกจากนี้ สิ่งที่ทำทลายความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบัน คือ บทบาทในการเป็นผู้นำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องหาวิธีการที่จะนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมดำเนินกิจกรรม ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของโรงเรียน จนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหาร ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับที่เป็นจริงปานกลาง ต่างจากบทบาทที่คาดหวัง ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม มีความคาดหวังในการบริหารงานของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริงกลับมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต่างก็มีความ

คาดหวังเป็นอย่างมากให้ผู้บริหารให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาชุมชน เช่น มีการจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพของคนในชุมชน, มีการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น, มีการส่งบุคลากรไปเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน, มีการใช้บริการสื่อมวลชน ช่วยในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการพัฒนาชุมชน และมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่น แต่ในความเป็นจริงกลับมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง มีเพียงสองเรื่องเท่านั้นที่ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้จริงตามบทบาทที่คาดหวังไว้ คือ เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชนจัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญต่างๆ และการให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา รักษา และสืบทอดประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ข้อค้นพบดังกล่าวอาจส่งผลให้ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน และในอนาคตอาจส่งผลให้โรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ตามที่คาดหวังไว้ เมื่อนำบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม มาเปรียบเทียบกัน พบว่า มีความแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะเรื่องการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น ที่มีการคาดหวังอยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริงกลับปฏิบัติได้ในระดับปานกลางเท่านั้น จากข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ ผู้บริหารอาจนำมาประกอบการพิจารณา ปรับปรุงบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยยึดแนวทางปฏิบัติตามภาระงานของผู้บริหาร ในการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของกรมสามัญศึกษา (2539) ที่กำหนดไว้สองประการ คือ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และการให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้บริหารควรพิจารณาข้อเสนอแนะ ของ สุพิชชา ธีระกุล (2521) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมชักจูง คณะครู และนักเรียนให้ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอยู่เสมอ ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนเห็นว่าโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ความรับผิดชอบของคนในชุมชนที่มีต่อโรงเรียนก็จะมามากขึ้น และจากงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ยาไทย (2538) ก็มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรนำครู และนักเรียนให้ร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอและด้วยความจริงใจ อย่างไรก็ตามผู้บริหารพึงตระหนักถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการพัฒนาชุมชน ดังที่มีการค้นพบในงานวิจัยของ ภูวนาท คงแก้ว (2539) ซึ่งพบว่าปัญหาการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน คือ ชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารอาจมีการใช้กลยุทธ์และวิธีการจูงใจต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรม การพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ อุทัย บุญประเสริฐ (2546: 73-74) ยังได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นต่อความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ปัญหาที่เกิดจากความจำกัดในการดำเนินงานของโรงเรียน อันเนื่องจาก โรงเรียนมีงานและภารกิจเฉพาะล้นมือ บุคลากรน้อยแต่งานในหน้าที่มีมากทำให้การขยายงานหรือโครงการร่วมมือกับชุมชนในส่วนต่างๆทำได้ค่อนข้างจำกัด และนั่นอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารควรยึดมั่นในบทบาทการเป็นผู้นำชุมชนตามภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ดังที่กล่าวไว้ใน อติศรา ชูชาติ (2546: 81-88) และตามมาตราที่ 29 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีใจความสำคัญว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน และถึงแม้จะมีปัญหาและอุปสรรคมากเพียงใด ผู้บริหารก็มิถุนานภารกิจหน้าที่และความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงให้ได้ เพราะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน ดังที่ สุวัฒน์ มุททเมธา (2524:19-22) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนคือการพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้าต่อเนื่องไปกับการให้เป้าหมายและทิศทางแก่ชุมชน โดยการพัฒนาประกอบด้วย การพัฒนาคน พัฒนากลุ่ม พัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม พัฒนาสุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ อติศรา ชูชาติ (2546: 81-88) ที่กล่าวถึง ความสำคัญของภารกิจของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชนและ คำกล่าวของ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2534:27) ที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการที่โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน

2.6 ด้านการให้บริการชุมชน

ผลการเปรียบเทียบระหว่างบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ด้านการให้บริการชุมชน ในภาพรวมพบว่า กลุ่มผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคาดหวังในบทบาทด้านการให้บริการชุมชนของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความคาดหวังในการปฏิบัติงานด้านนี้ของผู้บริหารจำแนกตามรายชื่อ ก็พบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคาดหวังต่อบทบาทของผู้บริหารในการปฏิบัติงานด้านการให้บริการชุมชน อยู่

ในระดับมากทุกข้อรายการ แต่เมื่อพิจารณาถึงบทบาทที่ปฏิบัติได้จริง ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม กลับเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง เกือบทุกข้อรายการ ยกเว้นเรื่องการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่ชุมชน และการจัดให้มีบุคลากรคอยดูแลและช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชน ในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ เท่านั้น ที่มีการปฏิบัติจริงตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชนตามที่คาดหวังไว้ในบางเรื่อง เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู มีแนวคิดที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารเป็นไปตามบทบาทที่คาดหวัง ในเรื่อง การให้บริการข่าวสารแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง, การให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แก่ชุมชน, การจัดให้มีบุคลากรคอยดูแล และช่วยอำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในการมาขอใช้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ และ การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียน ให้สามารถเป็นที่พักผ่อนแก่ชุมชน แต่ผู้ปกครองกลับมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติจริงในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของโรงเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในบางครั้ง และเมื่อนำบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร มาเปรียบเทียบในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ปรากฏว่า ด้านการให้บริการชุมชนมีความแตกต่างมากที่สุด โดยเรื่องที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ชุมชน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มตั้งความคาดหวังในบทบาทของผู้บริหารไว้สูง แต่กลับมีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาปรับปรุง บทบาทด้านการให้บริการชุมชน โดยอาจมีการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อให้ความรู้ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามที่ สุภรณ์ ศรีพหล และ กล้า ทองขาว (2540: 300-301) ได้กล่าวว่า บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พึงมีต่อชุมชน ได้แก่ การให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โรงเรียนควรจัดโครงการฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพแก่ชุมชน จัดหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ มาให้ความรู้แก่ชุมชน นอกจากนี้ ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2536) ได้เสนอขอบข่ายงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้หลายข้อ และหนึ่งในหลายข้อที่น่าสนใจและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ได้แก่ การให้บริการชุมชน ทั้งนี้ กรมสามัญศึกษา (2539) ได้กำหนดภาระงานด้านการให้บริการชุมชนแก่สถานศึกษาไว้ ทั้งในด้านการให้บริการข่าวสาร, การส่งเสริมสุขภาพอนามัย, การส่งเสริมอาชีพ, การบริการนันทนาการ, การบริการอาคารสถานที่และวัสดุ ครุภัณฑ์ และการบริการวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งโรงเรียนควรยึดแนวความคิดเหล่านี้เป็นหลักในการปรับปรุงและพัฒนาบทบาทด้านการให้บริการชุมชนของผู้บริหารต่อไป

จากงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ยาไทย (2538) มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการให้บริการชุมชน ว่า โรงเรียนควรให้บริการด้านการแนะนำวิชาชีพแก่ชุมชน และควรจัดบริการด้านวิชาการ และผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับชุมชนให้มาก และจากงานวิจัยของ ประจวบ พุททวาศรี (2544) ก็มีคำแนะนำว่า ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนควรเน้นการให้บริการชุมชนด้านการประกอบอาชีพ กีฬา และวิชาการ นอกจากนี้ สุภรณ์ ศรีพหล และ กล้า ทองขาว (2540: 329-330) ได้กล่าวถึงวิธีการให้บริการชุมชนของโรงเรียนที่สามารถทำได้โดย การเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้และวิชาการแก่ชุมชน โดยใช้สื่อมวลชนต่างๆของท้องถิ่นเป็นประจำ, การจัดโครงการการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาชีพ และวิชาการแก่ชุมชน, การให้บริการอาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆแก่ชุมชน, การประกาศเกียรติคุณผู้เสียสละบำรุงการศึกษาของโรงเรียน และ การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนให้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารพึงตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในขณะที่ดำเนินการ ดังข้อค้นพบในงานวิจัยของ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และดิลก พัฒน์พิชัยโชติ (2527:783-785) ที่ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และพบว่า ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน คือ โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ทำให้ประชาชนไม่ทราบถึงบทบาท ความสำคัญ สิทธิและหน้าที่ของตนที่จะพึงมีต่อโรงเรียน รวมทั้งไม่ทราบนโยบาย วิธีดำเนินการจัดการศึกษา ตลอดจนแผนงานและกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้น ทำให้โรงเรียนขาดความร่วมมือและเอาใจใส่จากชุมชน นอกจากนี้โรงเรียนยังขาดแคลนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่จะสามารถให้บริการแก่ชุมชน ทำให้ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากโรงเรียนเท่าที่ควร และปัญหาที่เกิดจากชุมชน คือ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ไม่มีเวลาพอที่จะดูแลหรือสนใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน และมีเวลาให้กับทางโรงเรียนน้อย ซึ่งปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว สอดคล้องกับเอกสารรายงานการประเมินผล สรุปปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการแก่ชุมชนและผู้ปกครองในด้านต่างๆ เช่น วิชาการ ทักษะอาชีพ สุขภาพอนามัย ของโรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา ที่มีการรวบรวมระหว่างปี พ.ศ. 2547-2548 ซึ่งมีข้อค้นพบว่า โรงเรียนยังไม่ได้รับการตอบสนองจากชุมชนเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองและชุมชน ส่วนใหญ่ติดภารกิจไม่สามารถสละเวลามารับบริการของโรงเรียนได้ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องพยายามคิดหาวิธีการแก้ปัญหที่เกิดขึ้นให้บรรลุตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยอาจพิจารณาข้อเสนอแนะของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2546:47-48) ที่นำเสนอขั้นตอนและวิธีการเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ไว้หลายประการ เช่น ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของทั้งฝ่ายสถานศึกษาและชุมชน โดยการจัดให้มีระบบที่ส่งเสริมสนับสนุนให้

ทั้งสองฝ่ายเกิดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน เช่น วิธีการฝึกอบรม , การปรับวิธีการดำเนินงานที่เอื้อให้ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกัน โดยสถานศึกษาควรแสดงบทบาทของการเป็นฝ่ายให้แก่ชุมชนให้มากขึ้น และไม่ควรรบกวนชุมชนบ่อยเกินไป เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้บริหารอาจคิดหาแนวทางการส่งเสริมการให้บริการชุมชนของโรงเรียนในเรื่องที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือคิดหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงการให้บริการชุมชนของโรงเรียนในด้านที่ยังบกพร่องอยู่ให้ดีขึ้น เช่น การจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในประเด็นเหตุการณ์ที่กำลังเป็นที่สนใจอยู่ในขณะนั้น โดยอาจมีการนำวิธีการหรือรูปแบบการฝึกอบรมใหม่ๆ มาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ปกครองให้เข้ามาใช้บริการที่โรงเรียนจัดขึ้น ทั้งนี้โรงเรียนอาจต้องขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนสาระพีดช่างหรือกรมแรงงาน ให้เข้ามาช่วยจัดโครงการอบรมให้ความรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการนำไปสู่การพัฒนาทักษะวิชาชีพของชุมชน เช่น การจัดโครงการอบรมการใช้ การซ่อมแซมและดูแลรักษาคอมพิวเตอร์ในเบื้องต้น , การผลิตอาหารประเภทต่างๆ และการประดิษฐ์เครื่องใช้หรืออุปกรณ์ตกแต่งสวนจากวัสดุของที่เหลือใช้ เป็นต้น

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต่างก็มีความเห็นว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่ปฏิบัติจริงนั้น แตกต่างไปจากบทบาทที่คาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัยที่ตั้งไว้ ในการวิจัยนี้ เมื่อพิจารณาในภาพรวม บทบาทของผู้บริหารในเรื่องของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ที่ทั้ง กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง ต่างมีความคาดหวัง และให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก และผู้บริหารสามารถปฏิบัติตามความคาดหวังของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มได้ คือ ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารซึ่งไม่สอดคล้องกับบทบาทที่ทั้งกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง ได้คาดหวังไว้ คือ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เมื่อพิจารณาแยกตามรายชื่อ พบว่า ในด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ผู้บริหารและครูมีความคาดหวังมากที่สุด ในเรื่องของ การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน รองลงมาคือ การประกาศคุณงามความดีของนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน, การจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน

ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย และ การส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบคุณงามความดี ส่วน ผู้ปกครองมีความคาดหวังเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหาร และครู เป็นกลุ่มผู้ลงมือปฏิบัติงาน ย่อมมีความคาดหวังให้งานมีคุณภาพอันจะส่งผลให้เกิด ภาพลักษณ์ของโรงเรียนในด้านที่ดี แต่ผู้ปกครองมักมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ตรวจสอบการบริหารงานของโรงเรียนเสียเป็นส่วนมาก และ บางครั้ง ผู้ปกครองอาจไม่มีเวลาเพียงพอที่จะให้ความสนใจและให้ความสำคัญ ในเรื่องของการบริหารงานของโรงเรียนเท่าที่ควร ทำให้ไม่ทราบรายละเอียด บางประการที่เกี่ยวกับการบริหารงาน ดังนั้น จึงมีความคาดหวังในเรื่องดังกล่าว น้อยกว่ากลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู แต่ในข้อรายการอื่นๆผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม เห็นสอดคล้องกัน จึงทำให้ผลการวิจัยในด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ทั้งโดยภาพรวมและจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ ข้อมูล เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ บทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันกับบทบาทที่ คาดหวัง

ส่วนในด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ถึงแม้ว่าในภาพรวมของแต่ละด้าน บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติ จริงของผู้บริหารจะมีความสอดคล้องกัน อย่างไรก็ตาม ในบางข้อรายการของแต่ละด้าน จะพบว่า ใน บางเรื่อง เช่น การได้รับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองและชุมชนอยู่เสมอ และการจัดทำ แผนงาน/โครงการกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู มีความคิดเห็นตรงกัน คือ มีการปฏิบัติได้จริงตามที่คาดหวังไว้ แต่กลุ่มผู้ปกครองกลับเห็นว่า ผู้บริหาร ยังไม่สามารถปฏิบัติตามความคาดหวังได้ แม้ความแตกต่างทางความคิดเห็นดังกล่าว เป็นสิ่งที่อาจ เกิดขึ้นได้ แต่ผู้บริหารและครู ก็ไม่ควรละเลยข้อคิดเห็นที่แตกต่างนั้น และอาจนำมาใช้เป็นข้อมูลใน การทบทวนหาสาเหตุของความคิดเห็นที่แตกต่าง เพื่อหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงบทบาทที่ปฏิบัติ จริงของผู้บริหาร ในเรื่องดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ผู้บริหารควรถือว่าผู้ปกครองเป็นตัวแทนสำคัญของชุมชน ที่จะช่วยสนับสนุนโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สำหรับด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และด้านการให้บริการชุมชน ทั้งในภาพรวม และโดยจำแนกตามกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริงกลับมีการปฏิบัติในระดับปานกลางเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผู้บริหาร จึงควรเร่งทบทวน และตรวจสอบหาสาเหตุเพื่อหาแนวทางแก้ไขโดยเร่งด่วน และผู้บริหารควรเพิ่มความเอาใจใส่และเน้น การพัฒนางานด้านดังกล่าว โดยการเข้าหาชุมชนให้มากขึ้น เช่น เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชน จัด , ให้การ สนับสนุนด้านบุคลากรหรือสถานที่ในการดำเนินงานแก่ชุมชน และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้ง ภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ อาจจัดให้มีกิจกรรมบริการชุมชนในหลาย

รูปแบบ เช่น การให้บริการด้านอาคารสถานที่ , การบริการเผยแพร่ข่าวสารด้านวิชาการ ด้านสุขภาพ อนามัย และด้านเทคโนโลยี เป็นต้น

ส่วนด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการวิจัยในภาพรวม แสดงให้เห็นว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แต่เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู มีความคิดเห็นว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร นั้นสอดคล้องกับบทบาทที่คาดหวังไว้ แต่กลุ่มผู้ปกครอง กลับเห็นว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ข้อแตกต่างทางความคิดเห็นดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ปกครองและชุมชน ยังไม่มีบทบาท หรือยังไม่มีส่วนร่วมมากนักในการประเมินผลงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรปรับปรุงบทบาทในด้านนี้ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูมีความคาดหวังมากที่สุด ในเรื่อง การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน การประกาศคุณงามความดีของนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน, การจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย และ การส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบคุณงามความดี ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ปกครองมีความคาดหวังเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวน้อยกว่ากลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร และครู เป็นกลุ่มผู้ลงมือปฏิบัติงาน ย่อมมีความคาดหวังใ้งานมีคุณภาพอันจะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ของโรงเรียนในด้านที่ดี อีกทั้งเป็นการแสดงหรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองรับทราบเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาช่องทางให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน แต่ผู้ปกครองมักมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ตรวจสอบการบริหารงานของโรงเรียนเสียเป็นส่วนใหญ่ และบางครั้งผู้ปกครองอาจไม่มีเวลาเพียงพอที่จะให้ความสนใจและให้ความสำคัญ ในเรื่องของการบริหารงานของโรงเรียนเท่าที่ควร ทำให้ไม่ทราบรายละเอียดบางประการที่เกี่ยวกับการบริหารงาน จึงส่งผลให้มีความคาดหวังในเรื่องดังกล่าว

น้อยกว่ากลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู อย่างไรก็ตามผู้บริหารควรมีการทบทวนหาสาเหตุที่อาจทำให้ผู้ปกครองมองการปฏิบัติงานของตนว่า ยังไม่สามารถตอบสนองความคาดหวังที่ตั้งไว้ได้ และผู้บริหารควรวางแนวทางในการปรับปรุงบทบาทที่ปฏิบัติจริงของตน เพื่อสนองตอบความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครองให้มากขึ้น โดยการเข้าหาผู้ปกครองเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ โดยวิธีการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงชุมชน เพื่อเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนในด้านต่างๆ ไปสู่ชุมชน และเพื่อให้ชุมชนรับทราบถึงผลงานและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนและส่งเสริมโรงเรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ ต่อไป เมื่อผู้บริหารใช้นโยบายดำเนินการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น จัดทำวารสารเพื่อเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนสู่ผู้ปกครอง ,เชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วมชมงานนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียนหรือร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นตามความเหมาะสม และผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพสู่สังคม ย่อมส่งผลให้ชุมชนยอมรับและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในโครงการต่างๆ ที่โรงเรียนขอความร่วมมือ ทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นการสะท้อนภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นที่สนใจและยอมรับของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน

2. จากผลการวิจัย พบว่า ในด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน แม้ว่าในภาพรวม ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่า บทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารมีความสอดคล้องกัน แต่เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู มีความเห็นตรงกันว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารสอดคล้องกับบทบาทที่คาดหวังไว้ ในขณะที่กลุ่มผู้ปกครองกลับเห็นว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ผู้บริหารจึงควรนำความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้ปกครองมาทบทวน และหาแนวทางปรับปรุงบทบาทที่ปฏิบัติจริงของตนให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองมากขึ้น

3. จากผลการวิจัยในด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคาดหวังในบทบาทการบริหารงานด้านนี้ อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาบทบาทที่ปฏิบัติจริง โดยจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนผู้บริหาร และครู เห็นตรงกันว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานด้านนี้ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีการทบทวน และปรับปรุงการปฏิบัติงานบางอย่าง เช่น ส่งเสริมให้มีการประเมินผลงานการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอและ

ต่อเนื่อง และสนับสนุนให้มีการนำสรุปผลการประเมิน ออกเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ ผู้ปกครองและชุมชนทราบ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทของผู้บริหารด้านการประเมินผลงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากยิ่งขึ้น

4. จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ด้านการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในทัศนะของกลุ่มครูและกลุ่มผู้ปกครอง โดยเฉพาะในเรื่องของการสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผน อยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานในเรื่องนี้ โดยอาจมีการจัดตั้งทีมงานรับผิดชอบการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน การสำรวจความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนงานความสัมพันธ์กับชุมชน และควรมีการรวบรวม วิเคราะห์และจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจในการเตรียมพร้อมที่จะเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้น และเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนางานความสัมพันธ์กับชุมชน ต่อไป

5. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคาดหวังในบทบาทของผู้บริหาร ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริง กลับมีการปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรทบทวนและหาวิธีการที่จะปฏิบัติให้งานด้านนี้ ให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงครู ผู้ปกครอง และตัวผู้บริหารเอง มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น โดยอาจจัดโครงการหรือกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ แก่ชุมชน และควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร เกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาชุมชน ผ่านสื่อต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น

6. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู และกลุ่มผู้ปกครอง มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทด้านการให้บริการชุมชนของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก แต่ในความเป็นจริง ทั้ง 3 กลุ่ม เห็นตรงกันว่า มีการปฏิบัติได้ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาปรับปรุงบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการให้บริการชุมชน ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามความคาดหวังของทั้งครู ผู้ปกครอง และของตัวผู้บริหารเอง

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหาร ในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน แยกตามเขตพื้นที่การศึกษาและ ขนาดของโรงเรียน เพื่อศึกษาความแตกต่างของบทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษา และขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึก เกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยวิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกตกลุ่มบุคคล ชุมชน หรือโรงเรียน เป็นรายกรณี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิติมา ปรีดีคิดก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์, 2532.
- กัลยา พลีรักษ์. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2542.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บิ๊ก พอยท์, 2545.
- ชโลมใจ กิงคารวัฒน์ และ อุทัย บุญประเสริฐ. หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายใน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์, 2528.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. สถานศึกษากับชุมชน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 12 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. ทฤษฎีระบบ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร การศึกษา หน่วยที่ 3 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.
- ทัศนยา บุญทอง. ทฤษฎีบทบาท:แนวความคิดและการนำไปใช้ในวิชาชีพพยาบาล. วารสารพยาบาล 31 (ตุลาคม – ธันวาคม 2524): 95.
- ธรรมนงค์ ดิ้นทอง. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- ธีรพนธ์ คงนาวัง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการ 3 (ธันวาคม 2543): 71.
- ธีรพนธ์ คงนาวัง. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

- ธีระ รุญเจริญ. การบริหารการศึกษาเพื่อคุณภาพการเรียนรู้. วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ 10 (2546): 1.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2534.
- นวลพรรณ บุญตัน. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 3 และ เขตการศึกษา 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เกษม, 2526.
- บุญเลี้ยง ทูมทอง. ชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการ 5 (กันยายน 2545): 54-57.
- ประกอบ คูปรัดน์. การกระจายอำนาจการศึกษา: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. รายงานการประชุมโต๊ะกลม เรื่องอำนาจทางการศึกษา: กระจายอย่างไรให้สร้างสรรค์, หน้า 1-31. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ประคอง วรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธการพิมพ์, 2542.
- ประจวบ พุทธวาศรี. การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2544.
- ประทีป สยามชัย. สารัตถ์ทางสังคมวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2526.
- ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2537.
- ประเสริฐ เขษฐ์พันธ์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และ ดิลก พัฒน์พิชัยโชติ. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. ใน เอกสารการ สอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2527.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในประเทศไทย. ใน เอกสารการ สอนชุด วิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 4 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2540.

- ปรีชา คัมภีรปกรณ์. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในประเทศไทย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 4 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: ประชาชน, 2546.
- ปรีชา นิพนธ์พิทยา. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน. ใน เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2529.
- พนิจดา วีระชาติ. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2542.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. โรงเรียนและชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2532.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และ ชีรเวทย์ ประมวลรัฐการ. โครงสร้างสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- พิสิฐ พิษณานนท์. การบริหารโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2530.
- ไพฑูรย์ ยาไทย. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. บทบาทของชุมชนต่อโรงเรียน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. บทบาทของชุมชนต่อโรงเรียน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 2 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2540.
- ภิญโญ สาร. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2519.
- ภิญโญ สาร. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ภิญโญ สาร. การศึกษา : ปัญหาที่รอคนแก้. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2530.

- ภูวนาด คงแก้ว. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. กรุงเทพมหานคร: บ็ุกพอยท์, 2547.
- ยนต์ ชุ่มจิต. สังคมวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2528.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2539.
- วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ขนิษฐการพิมพ์, 2520.
- วิโรจน์ สารรัตนะ และ สัมพันธ์ พันธุ์พุกภัย. ผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาผลการวิจัยเพื่อการวิพากษ์. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ, 2545.
- วิมลศรี อูปรมย์ และคณะ. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญผล, 2528.
- วิลิต ตั้งจิตสมคิด. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2528.
- วิลาวรรณ วิทยวิโรจน์. การประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญผล, 2525.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, 2529.
- สงวนศรี วิรัชชัย. จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศึกษาพร, 2527.
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. ใน เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (ม.ป.ป.). (เอกสาร โรเนียว)
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศการศึกษา. ใน การวางแผนพัฒนาโรงเรียน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.
- สมาน ประวันโต และ ไพฑูรย์ ยาไทย. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548.
- สมบูรณ์ นนท์สกุล. รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ 16 (พฤศจิกายน 2547 – มีนาคม 2548): 108-109.

- สมบุรณ์ พรรณานพ. หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2521.
- สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และ นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับชุมชน. ใน ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11-15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2537.
- สมพร สุทัศน์ีย์. การประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สมศักดิ์ มัจฉาวิทยากุล. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อคุณภาพของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. วารสารรามคำแหง 22 (กรกฎาคม – กันยายน 2546) : 188-189.
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชญ์. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2523.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ วิชญา ปาณปลุณฉิ่ง. กลยุทธ์ค้นปัญญาสู่ชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนสามประโยชน์ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2546.
- สุรวัช ศรีวัช. เทคนิคการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ป, 2532.
- สุรพันธ์ ชันต์ทอง. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา, 2526.
- สุวัฒน์ มุทเมธา. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พีระพัธนา, 2524.
- สุพิชญา ชีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิษณุโลก: แผนกเอกสารและการพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2521.
- สุพิชญา ชีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. สมุทรปราการ: ขนิษฐาการพิมพ์, 2522.
- สามัญศึกษา,กรม. รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา (ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542). กรุงเทพมหานคร: กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2543.
- สามัญศึกษา, กรม. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2532. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2532.

- สามัญศึกษา,กรม. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2540.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- หวน พันธุ์พันธ์. การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
อักษรบัณฑิต, 2529.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. ภารกิจผู้บริหารการศึกษา. (เอกสารคำสอน). (ม.ป.ท.), 2545.
- อมรชัย ตันติเมธ. การบริหารงานภายในโรงเรียน. จันทรเกษม 160 (พฤษภาคม- มิถุนายน 2524) :
12-13.
- อัจฉริยฉา มีรุ่งเรือง. การศึกษาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2542.
- อลิศรา ชูชาติ. แนวคิดสู่การปฏิบัติ:จากพระราชบัญญัติการศึกษาสู่โรงเรียนและชุมชน. ใน แนวคิดและ
แนวปฏิบัติสำหรับครุมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- อุทัย บุญประเสริฐ. แนวคิดและปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. ใน เอกสารการ
สอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 10 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 18.
กรุงเทพมหานคร: ประชาชน, 2546.
- อรพรรณ พรสีมา. รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน:ตัวอย่างประสบการณ์ที่คัดสรร
โรงเรียนในโครงการ โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร:
วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2546.

ภาษาอังกฤษ

- Allport, Gordon W. Pattern and Growth in 69 Personality. New York: Holt Rinehart and Winston, 1967.
- Berlo, David K. The Process of Communication. New York: Holt Rinehart & Winston, 1968.
- Biddle, Bruce J. Role Theory: Expectation, Identities, and Behaviors. New York: Academic Press, 1979.
- Broom, Leonard and Selznick, Phillip. Sociology : A text with adapted readings. New York: Harper & Row, 1963.
- Campbell, F.R., Ramseyer, A.J. and Corbally, E.J. Introduction of Educational Administration. Boston: Allyn and Bacon Inc, 1962.
- Douglass, Harl R. Trends and Issues in Secondary School. New Delhi: Prentice-Hall of India, 1965.
- Dunham, Arthur. The Outlook for Community Development. The Social Welfare Forum. Proceeding of the national Conference on Social welfare, 1958.
- Elsbree, W.S., McNally H.J. and Wynn R. Elementary School Administration and Supervision. New York: America Book Company, 1967.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill book Company, 1959.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York: McGraw-Hill book Company, 1973.
- Gordon, F.E. Personality & Behavior. New York: The Mc Millan, 1963.
- Gorton, Richard D. School Administration and Supervision. Dubuque: Wm. C. Brown, 1983.
- Gross, B. "The Scientific Approach to Administration," in Behavioral Science and Educational Administration. Chicago: The National Society for the Study of Education, 1964.
- Jarvis, Oscar T. Organizing Supervising and Administering the Elementary School. New York: Parker Publishing Company, 1969.
- Johnson, James A., Collins, Harold W., Dupuis, Victor, L., and Johansen, John H. Introduction to the Foundations of American Education. 8th ed. Boston: Allyn and Bacon, 1991.
- Katz, Danail, and Kahn, Robert L. The Social Psychology of Organization. New York: John Wiley & Sons, 1978.

- Kimbrough, R.B., and Nunnery, M.Y. Educational Administration. New York: Macmillan Publishing Company, 1988.
- Kindred, L.W. , Bagin, D. , Gallagher, D.R. The School and Community Relations. 3rd ed. New Jersey: Prentice- Hall Inc, 1984.
- Knezevich, Stephen J. Administration of Public Education. 4th ed. New York: Harper and Row Publishers, 1984.
- Krech, David and others. Individual in Society. New York: McGraw Hill, 1962.
- Levinson, Deniel J. Role Personality and Social Structure. New York: Macmillan Company, 1964.
- Mead, George Herbert. The Philosophy of act. Chicaco: University of Chicaco Press, 1979.
- Owens, Robert G. Organizational Behavior in Education. New Jersey: Prentice-Hall, 1987.
- Parsons, Talcott. The Social System. New York: The Free Press, 1951.
- Raven, Bertram and Rubin, Jeffrey. Social Psychology: People in Group. New York: John Wiley& Sons, 1976.
- Rebore, Ronald W. Educational Administration : A Management Approach. New Jersey: Englewood Cliffs, Prentice – Hall, 1985.
- Governance and Administration. 3 rd. ed. Boston: Allyn and Bacon, 1992.
- Sergiovanni, Thomas J., Burlingame, Martin, Coombs, Fred S., and Thurston, Pal W. Educational Governance and Administration. 3 rd. ed. Boston: Allyn and Bacon, 1992.
- Stogdill, Ralph M. Individual Behavior and Group Achievement. New York: Oxford University Press, 1959.
- Stoops, Emery and Rafferty, M.L. Practices and Trends in School Administration. New York: Ginn Company, 1961.
- Sumption, Merle R., Engstrom and Hvonne. School Community Relations: A New Approach. New York: McGraw-Hill,1966.
- Warren, Roland L. The Community in America. Chicago: Rand McNally &Company, 1963.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คูปรัดน์
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี อ่อนสวัสดิ์
อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. นางสาวศิริกุล ตันกุล
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
5. นางสาวปัทมรัตน์ เต็มพิทักษ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนนนทรีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
6. ดร.พรทิพย์ ตั้งไชยวรวงศ์
หัวหน้ากลุ่มวิชาการ โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. 82710

ที่ ศธ.0512.6(2771)/0552

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนิภา คุปรัตน์

ด้วย นางสาวประภัสสร กาญจนประกร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศษ 0512.6(2771)/0554

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

20 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี อ่อนสวัสดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวประภัสสร กาญจนประกร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2710

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. 82710

ที่ ศธ.0512.6(2771)/0553

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ

ด้วย นางสาวประภัสสร กาญจนประกร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษายุทธศาสตร์ที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐ สุทนต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2771)/0555

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

20 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณศิริกุล ต้นกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวประภัสสร กาญจนประกร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษายทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2710

ที่ ศธ 0512.6(2771)/0556

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

20 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนนนทรีวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวประภัสสร กาญจนประกร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษายุทธศาสตร์ที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2710

ที่ ศธ 0512.6(2771)/0558

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

20 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวประภัสสร กาญจนประกร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1” โดยมี อาจารย์ ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานและฝ่าย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ครู และผู้ปกครอง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

เรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวประภัสสร กาญจนประกร ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2710

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

ผู้วิจัย

นางสาวประภัสสร กาญจนประกร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นิสิตระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับหาข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ หัวหน้ากลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ ครู และ ผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1** ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2** ขอรายการเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ในภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคล

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และเมื่อท่านได้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว โปรดส่งแบบสอบถามของท่านคืนกลับมายังผู้แจกแบบสอบถามแก่ท่าน ภายใน 7 วันหลังจากที่ท่านได้รับแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัย ขอขอบคุณท่านไว้ล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

นางสาวประภัสสร กาญจนประกร
นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 : ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

.1 เพศ

ชาย

หญิง

.2 อายุ

30 ปีหรือน้อยกว่า

31 – 40 ปี

41 – 50 ปี

51-60 ปี

มากกว่า 60 ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

สูงกว่าปริญญาตรี

4. ตำแหน่ง / หน้าที่

ผู้บริหาร

ครู (ไปข้อ 6)

ผู้ปกครอง (ไปข้อ 7)

ผู้อำนวยการ

รองผู้อำนวยการ

หัวหน้างาน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

5. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร(สำหรับผู้บริหาร)

5 ปี หรือน้อยกว่า

6- 10 ปี

11- 15 ปี

มากกว่า 15 ปี

6. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา(สำหรับผู้บริหารและครู)

5 ปี หรือน้อยกว่า

6- 10 ปี

11- 15 ปี

มากกว่า15 ปี

7. สถานที่อยู่อาศัยตามสำมะโนครัวประชากร (สำหรับผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง)

อยู่ในเขตพื้นที่บริการ

โปรดทำเครื่องหมาย /หน้าเขตที่อยู่อาศัย

เขตพระนคร

เขตยานนาวา

เขตบางคอแหลม

เขตดุสิต

เขตคลองเตย

เขตราชเทวี

เขตบางรัก

เขตดินแดง

เขตบางซื่อ

เขตปทุมวัน

เขตสาทร

เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

เขตพระโขนง

เขตบางนา

เขตสัมพันธวงศ์

เขตพญาไท

เขตวัฒนา

อยู่นอกเขตพื้นที่บริการ โปรดระบุ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ	ชื่อรายการ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง					บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.8	โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการทำแผนงาน/โครงการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน										
1.9	โรงเรียนมีการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้										
1.10	โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่วางไว้										
	2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน										
2.1	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัยและความประพฤติของผู้เรียนไว้ชัดเจน										
2.2	โรงเรียนมีการกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุและ เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้										
2.3	โรงเรียนเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้โดยมีหลักฐานชัดเจน										
2.4	โรงเรียนมีการเก็บรวบรวม ผลงานด้านวิชาการของโรงเรียนไว้อย่างเป็นระบบ										
2.5	โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่ผลงานที่เป็นเกียรติประวัติในด้านวิชาการให้ผู้ปกครองได้รับทราบ										
2.6	โรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมความสามารถทางวิชาการให้กับครู นักเรียนและชุมชน										
2.7	โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้านคุณธรรมแก่ชุมชน										
2.8	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรประกอบคุณงามความดี										
2.9	โรงเรียนมีการประกาศคุณงามความดีของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน										
2.10	โรงเรียนมีผลงานหรือกิจกรรมที่แสดงว่าได้มีการปฏิบัติในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม										
2.11	โรงเรียนมีการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้านกีฬาแก่ชุมชน เช่น มีการประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นด้านกีฬาให้ปรากฏแก่ชุมชน										
2.12	โรงเรียนมีการเชิญชวนผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแข่งขันกีฬา										

ภาคผนวก ง

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

1. โรงเรียนวัดบวรนิเวศ
2. โรงเรียนวัดสังเวช
3. โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร
4. โรงเรียนวัดน້อยนพคุณ
5. โรงเรียนวัดราชาธิวาส
6. โรงเรียนพุทธจักรวิทยา
7. โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม
8. โรงเรียนไทรมิตรวิทยาลัย
9. โรงเรียนสีลาจารพิพัฒน์
10. โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา
11. โรงเรียนมัธยมกะตันพิทยา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวประภัสสร กาญจนประกร เกิดวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2514 ที่จังหวัดสมุทรปราการ สำเร็จการศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏธนบุรี เริ่มประกอบอาชีพรับราชการครู ที่จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันรับราชการครูที่ โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2548 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ครู คศ.2 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย